

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
DLA GMINY
SANTOK
NA LATA
2026–2035**

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	5
WPROWADZENIE	7
Metodologia opracowania Strategii.....	10
Podstawy prawne	12
Spójność z dokumentami strategicznymi	15
Dokumenty krajowe.....	15
Dokumenty regionalne.....	16
Dokumenty lokalne.....	16
Metodologia badań społecznych.....	17
Wybór metod i technik badawczych	17
Dobór próby i narzędzie badawcze	19
CHARAKTERYSTYKA GMINY SANTOK.....	20
Położenie.....	20
Sytuacja demograficzna.....	21
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	23
Sytuacja mieszkaniowa	26
Edukacja i wychowanie	28
Kultura, sport i rekreacja.....	31
Opieka zdrowotna	32
Bezpieczeństwo publiczne	33
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	34
Lokalny system pomocy społecznej	41
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	46
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH	
MIESZKAŃCÓW GMINY SANTOK	47
Struktura badanej próby	47
Problemy społeczne.....	50

Bezpieczeństwo	51
Rynek pracy	52
Aktywność społeczna.....	53
Ubóstwo i wykluczenie społeczne	55
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.....	58
Problem alkoholowy	64
Problem nikotynowy	68
Problem narkotykowy.....	69
Problem przemocy	71
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	76
Uczestnictwo w grach hazardowych	78
Inne uzależnienia behawioralne	79
Zdrowie psychiczne	80
SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY SANTOK.....	82
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	82
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	88
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	92
Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	98
Aktywność i integracja społeczna seniorów	102
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	105
Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	109
Zdrowie psychiczne	113
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	115
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	115
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych	116
Cel strategiczny nr 1.....	118
Cel strategiczny nr 2.....	122
Cel strategiczny nr 3.....	126

Cel strategiczny nr 4.....	131
Cel strategiczny nr 5.....	134
Cel strategiczny nr 6.....	135
Ramy finansowe Strategii.....	138
System wdrażania Strategii	139
System aktualizacji Strategii.....	140
Komunikacja społeczna i promocja Strategii	141
Monitoring i ewaluacja.....	142
Wnioski i podsumowanie	147
BIBLIOGRAFIA.....	150
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	152
Spis rysunków.....	152
Spis tabel.....	152
Spis wykresów	155

WYKAZ SKRÓTÓW

- BDL GUS** – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- CKiR** – Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku
- COM** – Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Gralewie
- DPS** – dom pomocy społecznej
- GKPRPA** – Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku
- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KDR** – Karta Dużej Rodziny
- KM** – Klub Malucha w Gralewie
- KP** – Komisariat Policji II w Gorzowie Wielkopolskim
- KS** – Kluby Seniora
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OPS** – Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim
- PES** – podmioty ekonomii społecznej
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PK** – Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień w Santoku
- POZ** – podstawowa opieka zdrowotna
- PWD** – Placówki Wsparcia Dziennego
- ŚDS** – Środowiskowy Dom Samopomocy w Santoku
- pp.** – punkt procentowy
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim
- UG** – Urząd Gminy Santok

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

ZAZ – Zakłady Aktywności Zawodowej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Santoku

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Gorzowie Wielkopolskim

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze oraz społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, uwydatniając stare i generując nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji

---

¹ Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*

i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach.

---

² N. G. Piłkuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”

W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 zawiera kilka części składowych: charakterystykę gminy Santok, wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- zdrowie psychiczne.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy⁵ w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. W tabeli numer 1 zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

---

⁵ Każdorazowo stosując zapis „Gmina” mamy na myśli gminę wiejską Santok

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.
2.	Sformułowanie misji i wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Ich identyfikacja i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego w trakcie i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *„opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka:

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,

5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom:

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego:

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,

10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
13. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Akty prawne normujące aspekty finansowe:

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju:

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁶.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

---

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 są Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030.

Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem na poziomie lokalnym, do którego nawiązuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest Strategia Rozwoju Gminy Santok na lata 2023-2030. Zawarta w niej wizja zakłada tworzenie Gminy przyjaznej mieszkańcom i turystom, zapewniającej wysoki komfort życia, m.in. dzięki sprawnej komunikacji, wysokiej jakości infrastrukturze społecznej oraz działaniom sprzyjającym bezpieczeństwu i integracji mieszkańców.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁷.

Niniejsza diagnoza realizowana przez Gminę Santok ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców Gminy zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁸. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Badania wśród dorosłych mieszkańców zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową za pomocą technik **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interview*) oraz **PAPI** (ang. *Paper and Pencil Interview*). Technika CAWI zakłada prowadzenie badań za pomocą kwestionariuszy ankiet udostępnianych drogą elektroniczną. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Technika PAPI polega na bezpośrednim wywiadzie kwestionariuszowym, w którym ankieter zadaje

---

⁷ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109

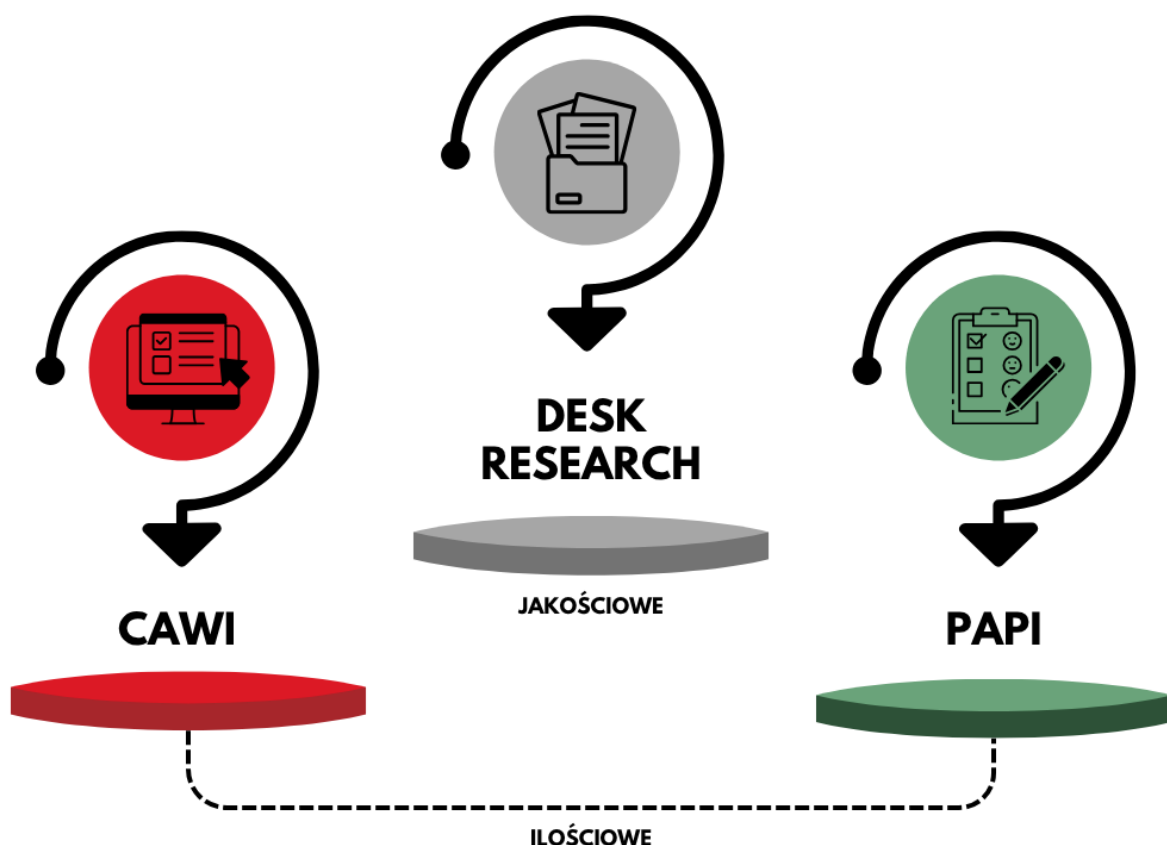
⁸ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60

respondentowi pytania i zapisuje jego odpowiedzi na papierowym formularzu. Technika ta jest tradycyjną formą prowadzenia badań społecznych, umożliwia bezpośredni kontakt z respondentem i obserwację jego reakcji, jednak jest bardziej czasochłonna i kosztowna w porównaniu z metodami elektronicznymi.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również **analizę danych zastanych** (ang. *Desk Research*), czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej w Gminie Santok.

Rysunek 1. Wykorzystane metody i techniki badawcze

Źródło: Opracowanie własne.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentatywną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Badanie dorosłych mieszkańców zostało przeprowadzone w okresie od lipca do września 2025 roku i wzięło w nim udział 235 osób. Kwestionariusze ankiety użyte do zebrania danych, składały się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 0,5 pp. od 100%.

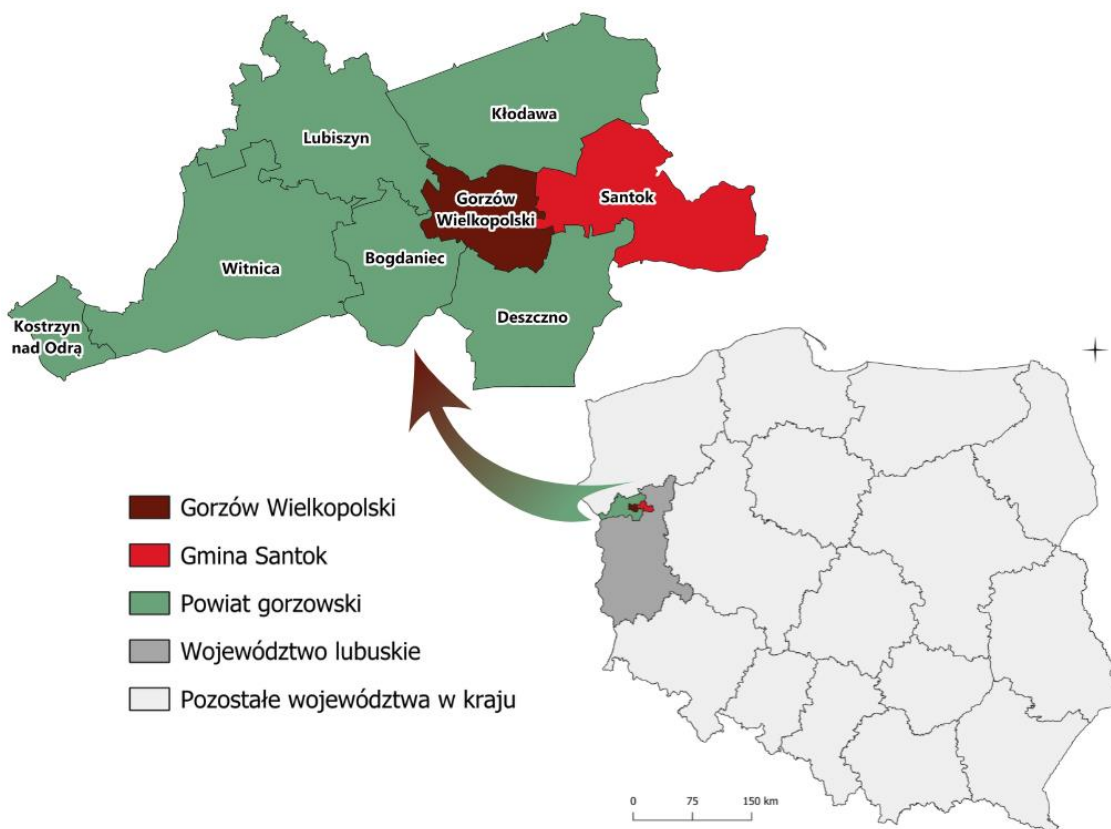

CHARAKTERYSTYKA GMINY SANTOK

Położenie

Santok to gmina wiejska położona w powiecie gorzowskim, w województwie lubuskim. Zajmuje powierzchnię 168,3 km², co stanowi 13,9% powiatu gorzowskiego oraz 1,2% całego Województwa. Graniczy ona z gminami: Deszczno, Kłodawa (powiat gorzowski), Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Zwierzyn (powiat strzelecko-drezdenecki), oraz Skwierzyna (powiat międzyszycki), a także z miastem na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski.

Rysunek 2. Położenie Gminy Santok na tle powiatu, województwa i kraju

Źródło: Opracowanie własne.

Układ transportowy Gminy Santok obejmuje sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych o łącznej długości 373,5 km. Przez teren Gminy przebiega fragment drogi krajowej nr 22 oraz drogi wojewódzkie nr 158 i 159. Sieć uzupełniają drogi powiatowe łączące poszczególne miejscowości. Gmina posiada regularne połączenia autobusowe z Gorzowem Wielkopolskim, Drezdenkiem, Skwierzyną,

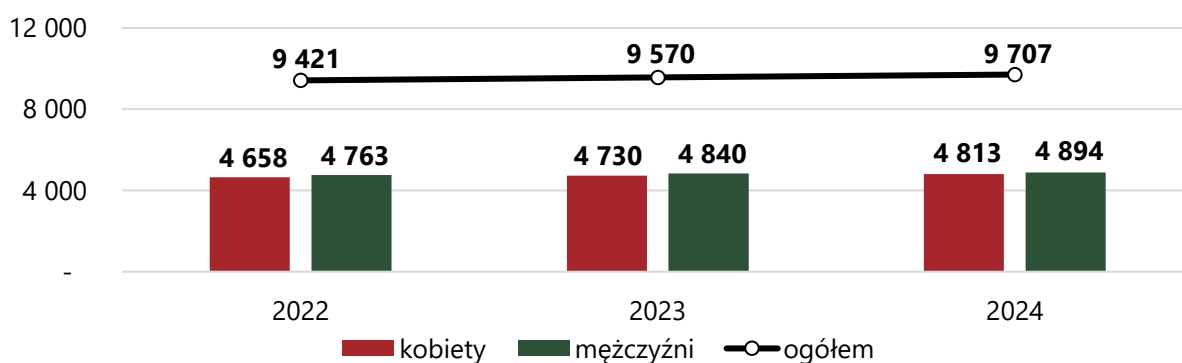
Chelmem i Międzyrzeczem, a także sezonowe połączenia wodne poprzez przystań w Santoku. Ponadto przez Gminę przebiega linia kolejowa relacji Kostrzyn-Tczew ze stacją w Santoku, zapewniającą dostęp do ważnych szlaków kolejowych regionu.

Sytuacja demograficzna

Aktualna struktura demograficzna, będąca efektem procesów społeczno-demograficznych z przeszłości, w istotny sposób wpływa na kształtowanie się zjawisk i wyzwań społecznych w przyszłości. Wnikliwa analiza kluczowych cech demograficznych, procesów migracyjnych oraz zmian w strukturze wieku i liczby ludności dostarcza podstaw do oceny skuteczności dotychczasowych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. W kontekście obecnych trendów, takich jak starzenie się społeczeństwa, szczególnie istotne staje się planowanie działań ukierunkowanych na aktywizację lokalnej społeczności, wspieranie młodych rodzin oraz integrację międzypokoleniową.

W 2024 roku Gminę Santok zamieszkiwało 9 707 osób, z czego 4 813 to kobiety, a 4 894 – mężczyźni. Analizując sytuację demograficzną Gminy, w omawianym okresie można zauważyć postępujący wzrost liczby mieszkańców – najwyższą liczbę odnotowano w 2024 roku. Jest to odwrotną tendencją niż zaobserwowano w skali kraju, gdzie liczba ludności w ostatnich latach znacząco się zmniejszyła. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w latach 2022-2024 widoczna jest przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Santok w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W Gminie Santok w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -4,45 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość w porównaniu do województwa lubuskiego (-4,95), a jednocześnie niższą niż odnotowano dla powiatu gorzowskiego (-3,75). Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalny był stopniowy spadek przyrostu naturalnego na 1 000 ludności: w 2022 roku wynosił on 0,43, w 2023 roku było to -0,63, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie kształtował się na poziomie -4,45. W przypadku Powiatu i Województwa obserwowano natomiast wahania wskaźnika – najwyższe wartości odnotowano w 2023 roku. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Santok w porównaniu do powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Gmina Santok	0,43	-0,63	-4,45
powiat gorzowski	-3,75	-3,16	-3,75
województwo lubuskie	-4,65	-4,34	-4,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura ludności w Gminie Santok według ekonomicznych grup wieku w 2024 roku przedstawiała się następująco:

- 21,9% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 60,3% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 17,8% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można postępujący spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wahania udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym systematycznym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który na przestrzeni analizowanych lat wyniósł 0,6 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie

prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie lubuskim i w całym kraju. W 2024 roku w Województwie było to 17,7% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,0% w wieku produkcyjnym oraz 24,3% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,0% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,2% w wieku produkcyjnym oraz 23,8% w wieku poprodukcyjnym⁹.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Gminy Santok w latach 2022-2024 (w procentach)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
wiek przedprodukcyjny	22,6	22,4	21,9
wiek produkcyjny	60,3	60,0	60,3
wiek poprodukcyjny	17,2	17,7	17,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

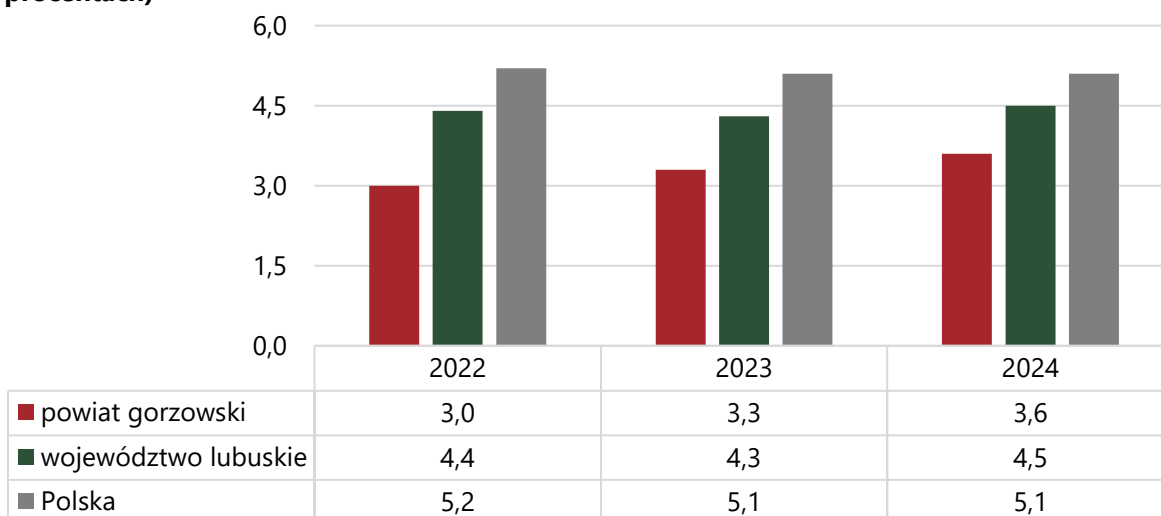
Istotnym miernikiem stanu rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która wyraża procentowy udział liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo. Wskaźnik ten pozwala na ocenę skali problemu bezrobocia w danej społeczności oraz identyfikację obszarów wymagających interwencji w zakresie polityki zatrudnienia i aktywizacji zawodowej.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu gorzowskiego. W 2024 roku stopa bezrobocia w Powiecie wynosiła 3,6%, a więc była zdecydowanie niższa w zestawieniu z Województwem (4,5%) oraz Polską (5,1%). W omawianym okresie w powiecie gorzowskim stopa bezrobocia rejestrowanego uległa niewielkiemu wzrostowi. W województwie lubuskim występowały wahania wartości wskaźnika, natomiast w całym kraju odnotowano niewielki spadek. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

⁹ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego [2024 rok]

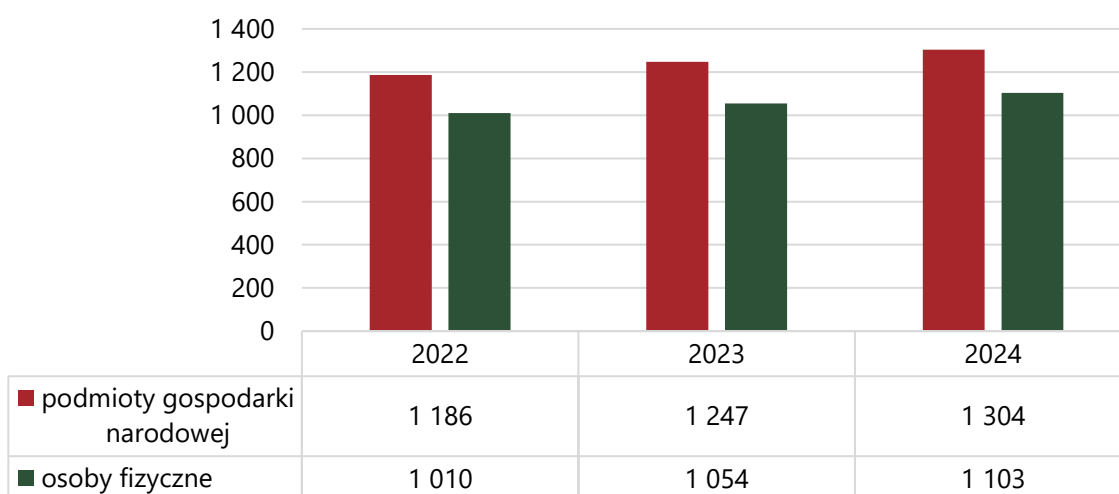
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie gorzowskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Santok na koniec 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 1 304 podmioty gospodarki narodowej, z czego większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 1 103 (84,6%). Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie Santok uległa wzrostowi – najwyższą liczbę odnotowano w 2024 roku. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

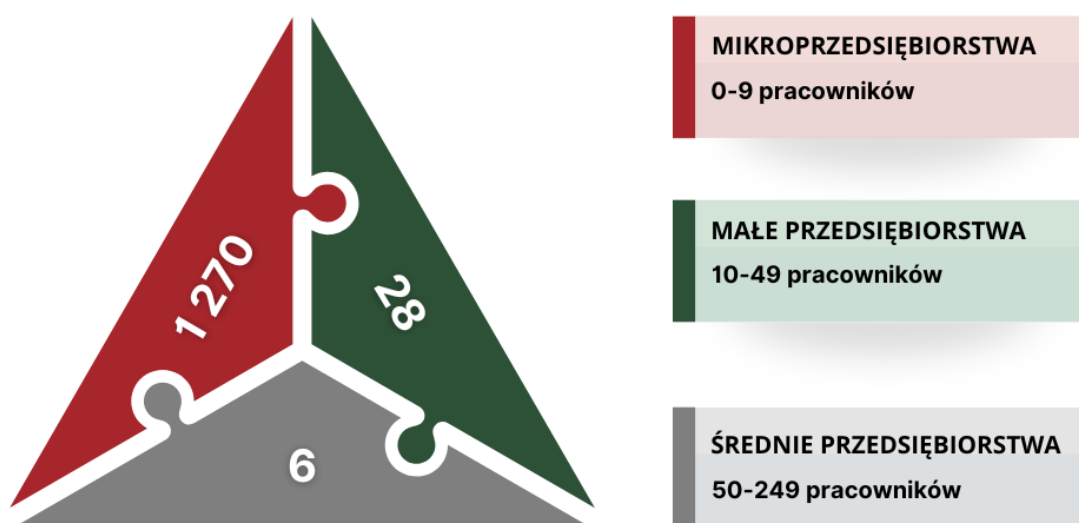
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Santok w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w Gminie Santok według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 1 270 (stan na koniec 2024 roku). Działalność prowadzi również 28 małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników, a także 6 średnich przedsiębiorstw (50-249 pracowników).

Rysunek 3. Liczba podmiotów z terenu Gminy Santok zarejestrowanych w rejestrze REGON według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)

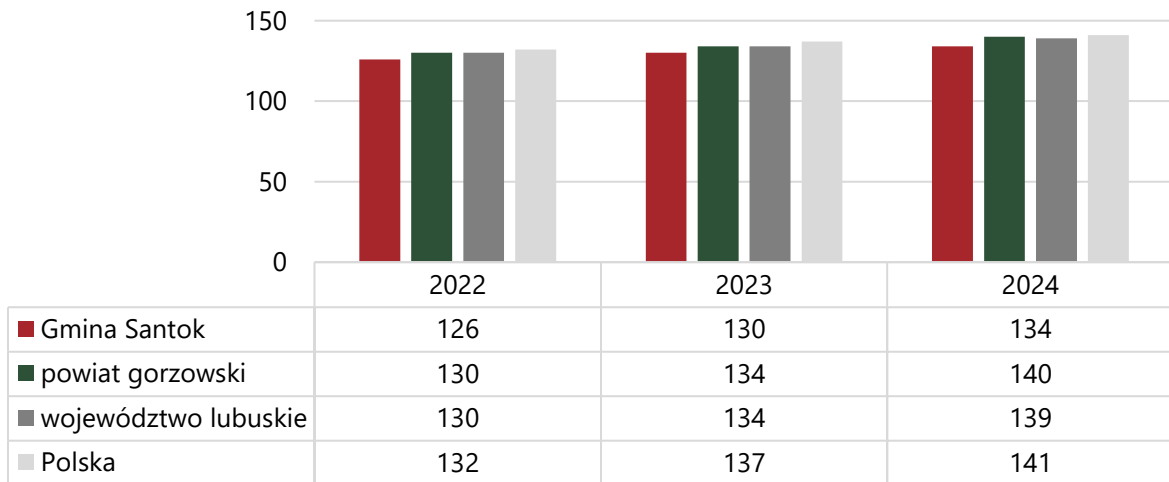

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Porównując wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców, sytuacja w Gminie wypada najmniej korzystnie. Analizując zaprezentowane dane można zauważyć, że w 2024 roku wskaźnik dla Gminy Santok wynosił 134 podmioty gospodarcze na 1 000 ludności, w powiecie gorzowskim było to 140 podmiotów, w przypadku województwa lubuskiego – 139, natomiast w kraju – 141. Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest stopniowy wzrost wskaźnika we wszystkich przedstawionych jednostkach. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim, województwie lubuskim oraz Polsce w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sytuacja mieszkaniowa

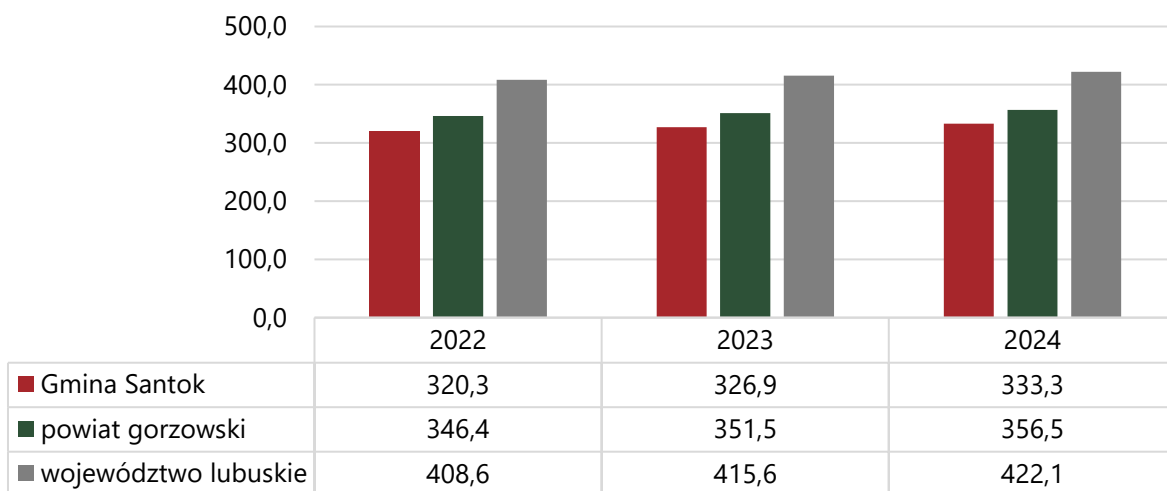
Z dostępnych danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Santok to łącznie 3 235 nieruchomości (stan na koniec 2024 roku). Liczba ta w omawianym okresie uległa wzrostowi. W zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania w Gminie w latach 2022-2024 zaobserwowano niewielkie wahania – w 2024 roku wynosiła ona 95,9 m².

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba mieszkań	3 018	3 128	3 235
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	95,9	95,8	95,9

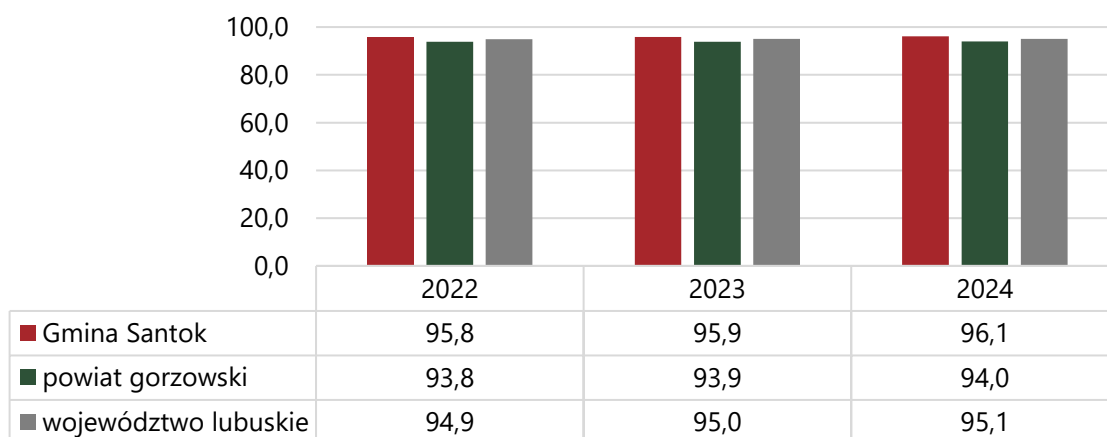
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zgodnie z dostępnymi danymi, liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok w 2024 roku wynosiła 333,3, a tym samym była mniejsza w porównaniu z ich liczbą w całym powiecie gorzowskim (356,5) oraz województwie lubuskim (422,1). W latach 2022-2024 można zauważyć, że liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w każdej z analizowanych jednostek systematycznie wzrastała. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 5. Mieszkania na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Analizie poddano również infrastruktury technicznej na terenie Gminy, stanowiącej jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia mieszkańców. W przypadku sieci wodociągowej w 2024 roku 96,1% budynków było podłączonych do tego typu instalacji, co stanowi wartość wyższą do tej określonej dla województwa lubuskiego (95,1%) oraz powiatu gorzowskiego (94,0%). Należy podkreślić, iż na przestrzeni analizowanych lat wartość wskaźnika w każdej z analizowanych jednostek rosła.

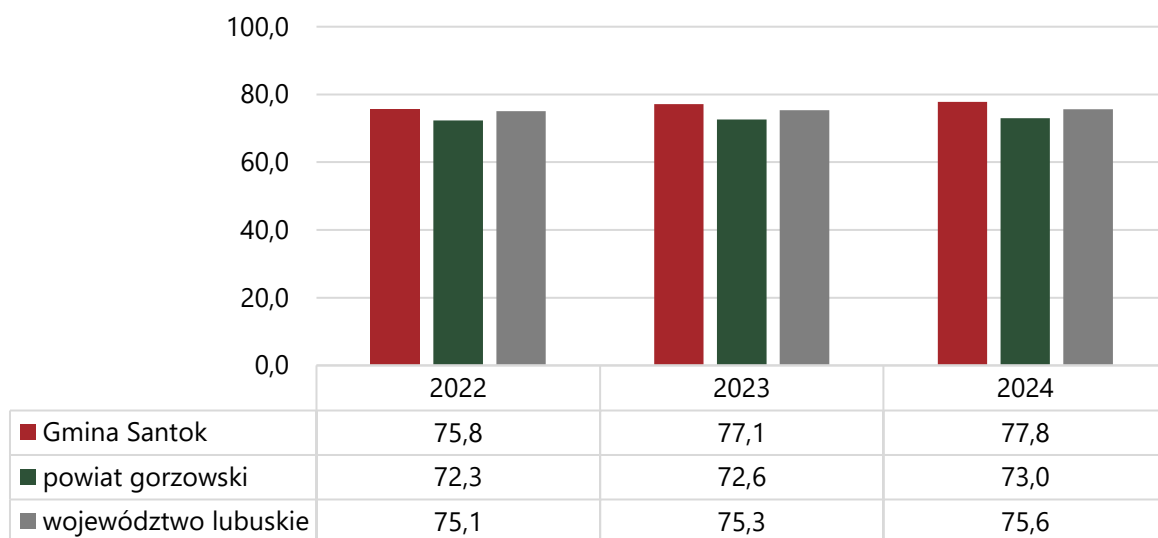
Wykres 6. Budynki podłączone do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zdecydowanie mniej korzystnie przedstawia się sytuacja w przypadku liczby budynków podłączonych do kanalizacji w ogóle budynków mieszkalnych. W latach 2022-2024 w Gminie Santok wskaźnik uległ wzrostowi, aby ostatecznie ukształtować się na poziomie 77,8%, co stanowi wyższą wartość w porównaniu do Powiatu (73,0%) oraz Województwa (75,6%). W przypadku każdej z analizowanych jednostek odnotowano wzrost w tym zakresie. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Budynki podłączone do kanalizacji w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Edukacja i wychowanie

Edukacja stanowi fundament rozwoju społeczności lokalnej, kształtując kompetencje i możliwości młodego pokolenia. Placówki oświatowe w Gminie pełnią nie tylko funkcję edukacyjną, ale także wspierają rozwój społeczny i kulturalny uczniów. Współczesne wyzwania w obszarze edukacji wymagają efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów, modernizacji infrastruktury oraz wdrażania nowoczesnych metod nauczania, aby zapewnić każdemu dziecku równy start i wsparcie w jego ścieżce rozwoju.

W 2024 roku na analizowanym obszarze funkcjonowały 4 szkoły podstawowe i 3 przedszkola, dla których organem prowadzącym była Gmina Santok, w tym:

- Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Wawrowie,
- Przedszkole Gminne w Wawrowie,
- Szkoła Podstawowa w Janczewie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Santoku,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lipkach Wielkich.

Kolejna tabela przedstawia liczbę uczniów w szkołach podstawowych. Z prezentowanych danych wynika, iż w 2024 roku do placówek uczęszczało ogółem 735 uczniów, z czego największą część stanowili wychowankowie Szkoły Podstawowej w Santoku (208 uczniów). W omawianym okresie łączna liczba uczniów ulegała wahaniom – najwyższą liczbę odnotowano w 2023 roku (751). Należy zauważyć, że w 2024 roku w porównaniu do roku bazowego liczba uczniów zmniejszyła się o 14 osób.

Tabela 5. Liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Szkoła Podstawowa w Wawrowie	189	181	199
Szkoła Podstawowa w Janczewie	150	166	172
Szkoła Podstawowa w Santoku	232	222	208
Szkoła Podstawowa w Lipkach Wielkich	178	182	156
RAZEM	749	751	735

Źródło: Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok.

W 2024 roku nauczaniem przedszkolnym objętych było łącznie 289 dzieci, z czego największą część stanowili wychowankowie Przedszkola w Wawrowie (111 osób). Na przestrzeni omawianych lat łączna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym ulegała wahaniom – w 2022 roku było to 295 podopiecznych, w 2023 roku – 308, z kolei w 2024 roku – 289.

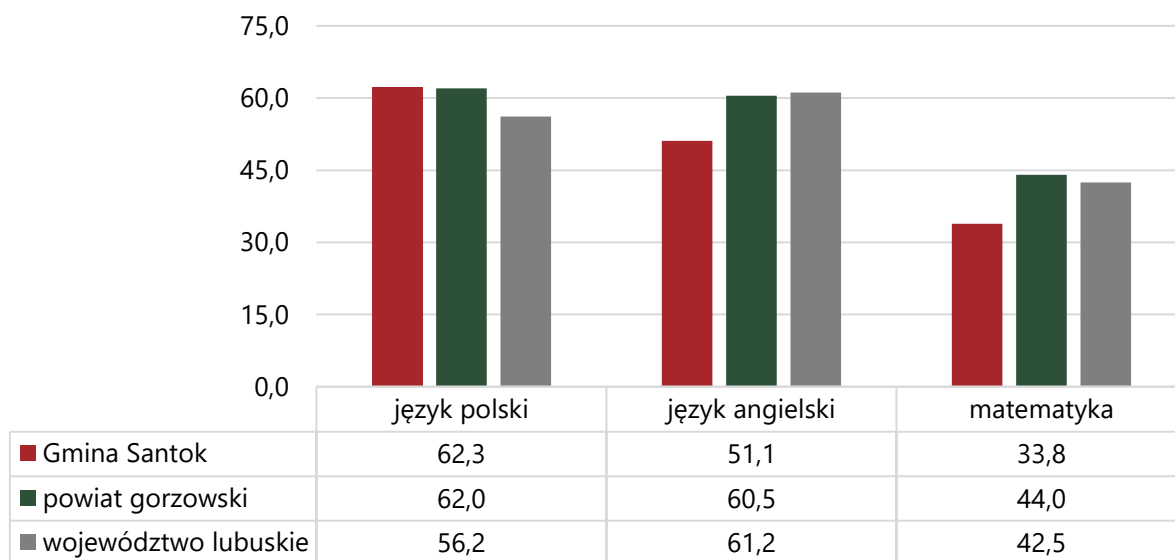
Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Przedszkole w Wawrowie	105	107	111
Przedszkole w Santoku	130	132	105
Przedszkole w Lipkach Wielkich	60	69	73
RAZEM	295	308	289

Źródło: Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok.

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Santok w odniesieniu do średniej dla powiatu gorzowskiego oraz województwa lubuskiego. W porównaniu do Powiatu i Województwa, młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali najniższe wyniki z języka angielskiego oraz matematyki, z kolei w przypadku języka polskiego osiągnęli lepszy rezultat niż średnia w pozostałych jednostkach. Najmniej korzystnie uczniowie z terenu Gminy napisali egzamin z matematyki (33,8%), zaś najlepiej poradzili sobie z egzaminem z języka polskiego – 62,3%. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Santok, powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego w 2024 roku

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>.

Od 1 lipca 2025 roku na terenie Gminy Santok funkcjonuje Klub Malucha w Gralewie, zapewniający opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, co znacząco wspiera rodziny i umożliwia łączenie obowiązków zawodowych z rodzicielstwem.

Kultura, sport i rekreacja

Główną instytucją działającą w zakresie kultury na analizowanym obszarze jest Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku. Głównym celem CKiR jest organizowanie działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie Gminy Santok.

W ramach CKiR funkcjonują dwie placówki biblioteczne – Biblioteka w Santoku oraz Filia w Lipkach Wielkich, których głównym zadaniem jest upowszechnianie czytelnictwa wśród mieszkańców Gminy. Ponadto CKiR zarządza boiskami, na których odbywają się różnorodne zajęcia sportowe.

CKiR przy współpracy z jednostkami organizacyjnymi, stowarzyszeniami oraz placówkami oświatowymi zlokalizowanymi na terenie Gminy, aktywnie organizuje liczne wydarzenia, wśród których w 2024 roku znalazły się m.in. Aukcja dzieł sztuki „Santok Art”, Lubuskie Konfrontacje Artystyczne LKA, Dni Grodu Santok, Gminny Dzień Seniora, Dożynki powiatowo-gminne oraz Jarmark Bożonarodzeniowy¹⁰.

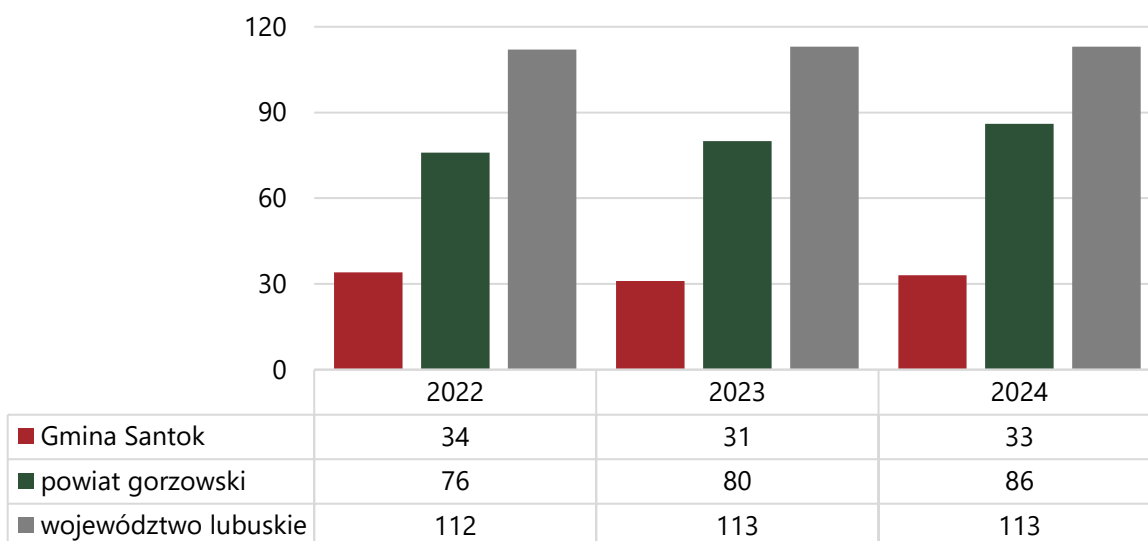
Kolejny wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Santok, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2022-2024. Na podstawie danych statystycznych można dostrzec, że liczba czytelników w Gminie w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ulegała wahaniom na przestrzeni analizowanych lat, a najwyższą wartość odnotowano w 2022 roku (34). W porównaniu do Powiatu i Województwa, wskaźnik dla Gminy w ostatnich latach przyjmował zdecydowanie niższe wartości, co świadczy o niższym poziomie aktywności czytelniczej mieszkańców Gminy i wskazuje na potrzebę podejmowania działań promujących czytelnictwo oraz rozwój oferty bibliotek publicznych na tym obszarze.

---

¹⁰ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

Wykres 9. Czytelniczy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Santok, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Santok funkcjonują 2 przychodnie, które tworzą lokalny system opieki zdrowotnej. Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię wynosi zatem 4 853 – jest to ponad dwukrotnie wyższa i jednocześnie mniej korzystna liczba niż w przypadku całego Powiatu, gdyż świadczy o ograniczonej dostępności do świadczeń medycznych oraz potencjalnym przeciążeniu istniejących placówek ochrony zdrowia. Z danych GUS wynika, iż w Gminie w 2024 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 15 216 porad – oznacza to, że na 1 mieszkańca Gminy przypadało wówczas 1,6 porad. Jest to wartość niższa w stosunku do liczby porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu gorzowskiego, która w omawianym roku wynosiła 2,5.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Santok na tle powiatu gorzowskiego w 2024 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
przychodnie ogółem	36	2
liczba mieszkańców przypadająca na 1 przychodnię	2 058	4 853
liczba porad udzielonych w ramach POZ	184 318	15 216
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	2,5	1,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W ramach działań z zakresu ochrony i promocji zdrowia Gmina Santok podejmuje inicjatywy mające na celu podnoszenie świadomości zdrowotnej mieszkańców oraz ułatwienie dostępu do badań profilaktycznych i konsultacji specjalistycznych. W 2024 roku ośrodek zdrowia w Lipkach Wielkich, we współpracy ze Szpitalem w Skwierzynie, zorganizował dwie akcje profilaktyczne – „Biały Czwartek” (18 kwietnia) oraz „Biała Sobota” (19 października). W ramach tych wydarzeń przeprowadzono bezpłatne konsultacje lekarskie, liczne badania diagnostyczne oraz porady profilaktyczne, z których skorzystało kilkaset mieszkańców Gminy¹¹.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie Santok bezpieczeństwo i porządek zapewniają funkcjonariusze Komisariatu Policji II w Gorzowie Wielkopolskim. Poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmują oni również działalność profilaktyczną na terenie Gminy, w tym m.in. poprzez prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych w trakcie imprez masowych i spotkań ze społeczeństwem, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej.

Na terenie Gminy Santok funkcjonują również Ochotnicze Straże Pożarne, co znacząco podnosi poziom bezpieczeństwa mieszkańców. Aktywność jednostek OSP obejmuje nie tylko udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, ale także działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz lokalnej społeczności, co czyni je kluczowym elementem systemu bezpieczeństwa w Gminie.

---

¹¹ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Wzrost nierówności społecznych przyczynił się do podejmowania inicjatyw oddolnych przez społeczności najbardziej nimi dotknięte. W odpowiedzi na te wyzwania narodził się ruch spółdzielczy, który umożliwiał grupom społecznym wspólne zaspokajanie podstawowych potrzeb. Kluczowe znaczenie miały wówczas wartości takie jak podmiotowość jednostki i znaczenie indywidualnej pracy. Na tym gruncie ukształtowała się współczesna koncepcja ekonomii społecznej – ukierunkowanej na człowieka i oddziaływanie społeczne, opartej na partycypacyjnym zarządzaniu, gdzie główny nacisk kładzie się na realizację celów społecznych, a nie maksymalizację zysku¹².

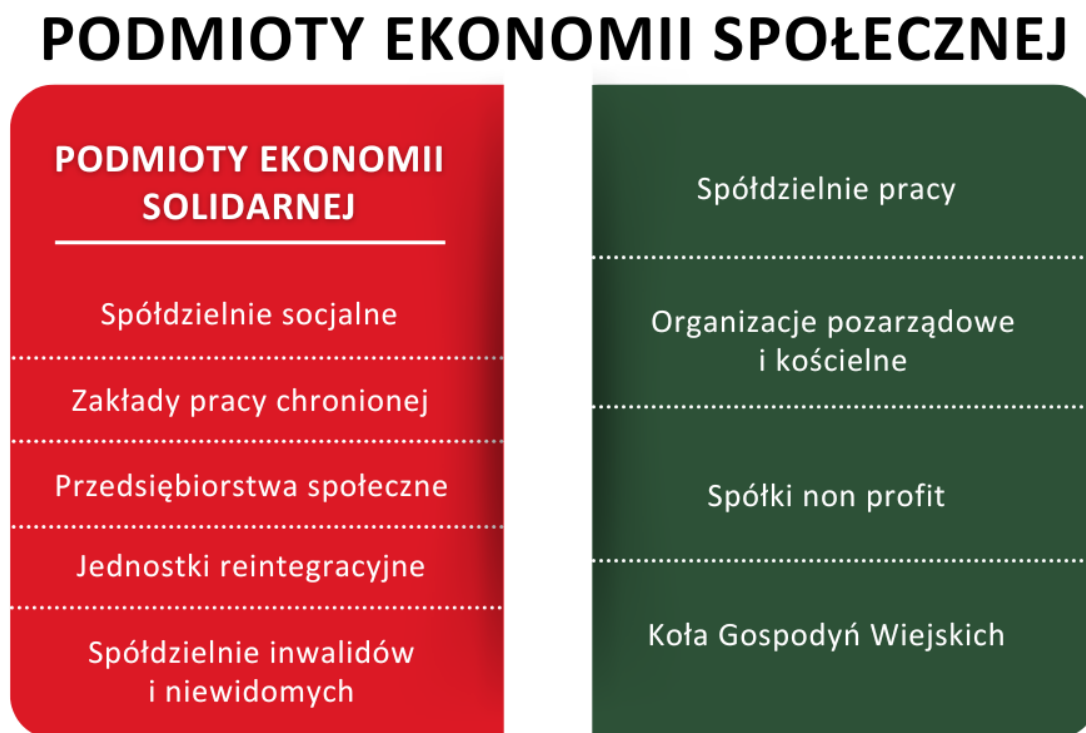
Współcześnie ekonomia społeczna funkcjonuje w ramach różnorodnych podmiotów, m.in. organizacji pozarządowych zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, takich jak stowarzyszenia, fundacje czy prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, np. spółdzielni socjalnych, spółek non profit czy stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

---

¹² Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10

W ramach sektora ekonomii społecznej wyróżnia się tzw. podmioty ekonomii solidarnej, których działalność koncentruje się głównie na wspieraniu aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej. Szczególny nacisk kładą one na proces reintegracji osób narażonych na wykluczenie społeczne, jak również na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 4. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Podmioty ekonomii społecznej odgrywają istotną rolę w działaniach na rzecz społeczności lokalnych oraz osób zagrożonych marginalizacją. Ich zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych przekłada się na umocnienie pozycji w procesie współtworzenia lokalnej polityki społecznej i współodpowiedzialność za jej kierunki. Dotychczas współpraca instytucji publicznych z tym sektorem opierała się głównie na zlecaniu zadań publicznych oraz realizacji usług społecznych przez fundacje i stowarzyszenia. Jednak wraz z rozwojem ekonomii społecznej pojawia się potrzeba szerszego włączania wszystkich jej przedstawicieli w procesy planowania, diagnozowania potrzeb, tworzenia dokumentów strategicznych, realizacji inicjatyw i monitorowania ich efektów.

Rysunek 5. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.

Zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej poszerzono katalog zadań publicznych, które mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, umożliwiając im podejmowanie działań na rzecz podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych. Natomiast ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych wprowadziła regulacje dotyczące zakresu usług, które mogą być powierzane podmiotom ekonomii społecznej w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów, jak również w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Wskazane poniżej usługi społeczne ściśle nawiązują do katalogu zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 8. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

Lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	▪ działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	▪ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ▪ działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3.	Systemu pieczy zastępczej	▪ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Pomocy społecznej	▪ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5.	Promocji i ochrony zdrowia	▪ ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6.	Wspierania osób z niepełnosprawnościami	▪ działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami
7.	Edukacji publicznej	▪ nauki, edukacji, oświaty i wychowania
8.	Przeciwdziałania bezrobociu	▪ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9.	Kultury	▪ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10.	Kultury fizycznej i turystyki	▪ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	▪ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ▪ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji ▪ udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ▪ upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12.	Mieszkalnictwa	▪ tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
13.	Ochrony środowiska	▪ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
14.	Reintegracji zawodowej i społecznej	▪ działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
		▪ działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości ▪ rewitalizacji ▪ działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ▪ działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji.

W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecanie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

Gmina współpracuje z organizacjami pozarządowymi na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także w oparciu o roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność użytku publicznego, uchwalany przez Radę Gminy. Program ten określa m.in. cele, priorytety oraz formy i zasady współpracy.

W Gminie Santok działalność prowadzą m.in. Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok „Pomocna Dłoń”, Stowarzyszenie „Kultura Pomaga”, Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych „Kod_krowa” w Santoku oraz Stowarzyszenie „Bliżej siebie” z Wawrowa. Dodatkowo w Gminie funkcjonują następujące kluby sportowe:

- Ludowy Klub Sportowy Iskra Janczewo,
- Ludowy Klub Sportowy Polonia Lipki Wielkie,
- Klub Sportowy Delta Tir-Gum Stare Polichno,
- Klub Sportowy Kasztelania Santok,
- Uczniowski Klub Sportowy Wawrów,
- Gorzowski Uczniowski Klub Sportowy Speedway Wawrów.

Zgodnie z Krajowym Rejestrem Kół Gospodyń Wiejskich Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na terenie Gminy Santok jest zarejestrowanych 8 tego typu ugrupowań, w tym:

- Koło Gospodyń Wiejskich „NASZ WAWRÓW”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Płomykowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Gralewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „LIPKOWIANKI”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Baranowice,

- Koło Gospodyń Wiejskich „CZECHÓW RAZEM”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Santoku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Janczewie.

Na terenie Gminy w 2024 roku nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo społeczne¹³.

W Gminie Santok w 2024 roku zarejestrowane były łącznie 1 304 podmioty gospodarki narodowej, w tym 32 stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz 5 fundacji. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba fundacji utrzymywała się na stałym poziomie, z kolei liczba stowarzyszeń wykazywała tendencje wzrostowe – szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

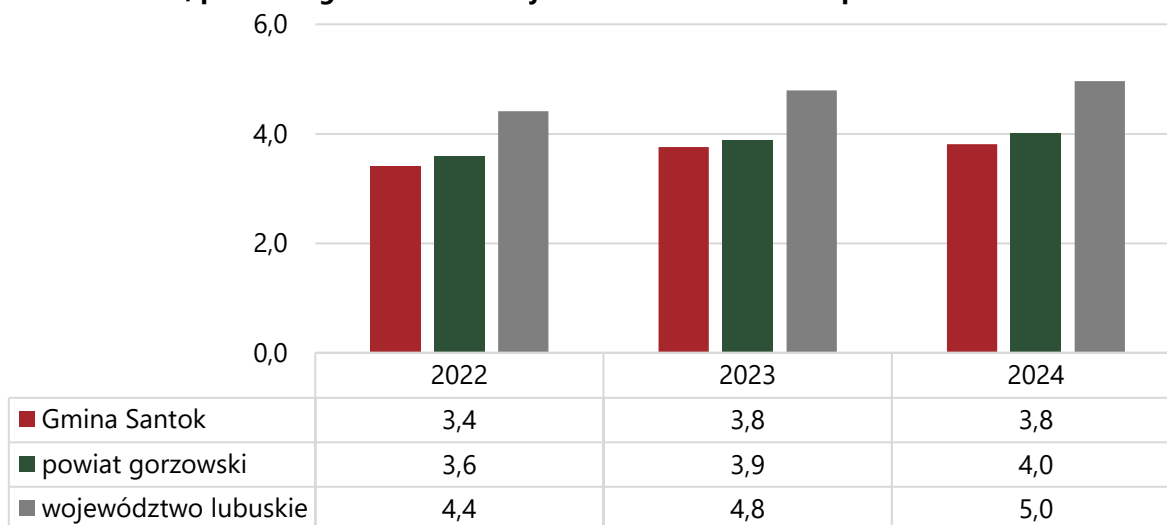
Tabela 9. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	1 186	1 247	1 304
fundacje	5	5	5
stowarzyszenia i organizacje społeczne	27	31	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kolejny wykres przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2022-2024. Wskaźnik dla Gminy w latach 2022-2024 uległ wzrostowi, ostatecznie w 2024 roku przyjmując wartość równą 3,8. Każdorazowo wartości dla Gminy Santok były niższe względem powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego.

¹³ https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=59 [01.10.2025]

Wykres 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy Santok oraz jednostek organizacyjnych (OPS, CKiR, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Lokalny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁴.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku. Zadania OPS wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania

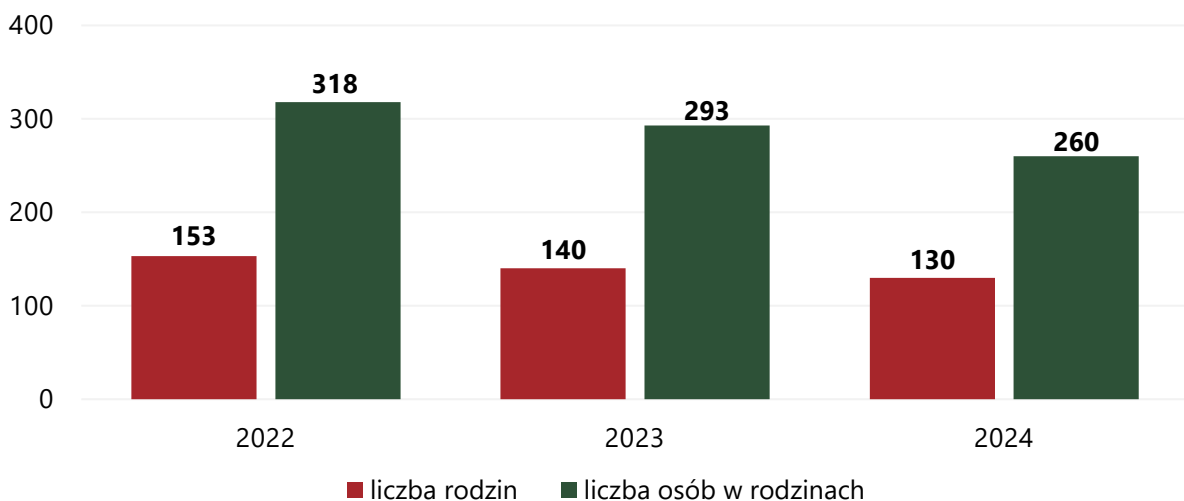
¹⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214)

wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. OPS realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

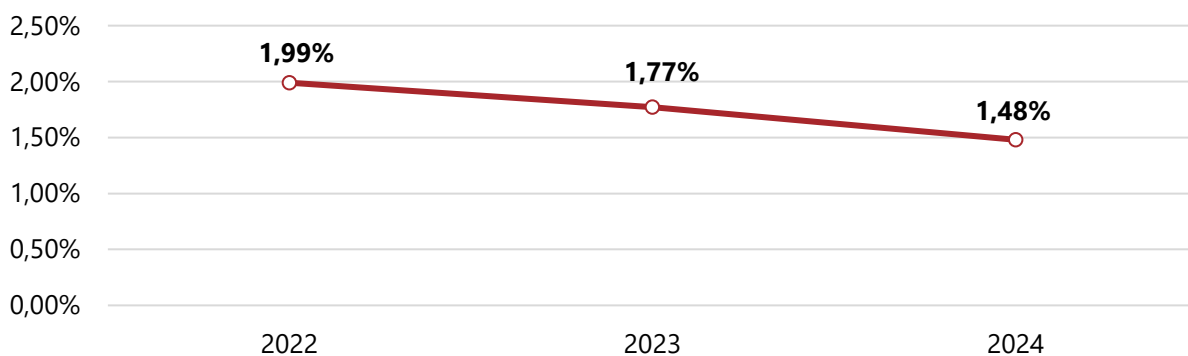
W 2022 roku pomocą społeczną objętych były 153 rodziny, w 2023 roku – 140 rodzin, natomiast w 2024 roku – 130 rodzin. Postępujący spadek widoczny jest również w przypadku liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie było to 260 osób, co oznacza spadek na poziomie 18,2% w stosunku do roku 2022.

Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Santok w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. W latach 2022-2024 wartość tego wskaźnika w Gminie Santok uległa spadkowi – w 2022 roku było to 1,99%, w 2023 roku – 1,77%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 1,48%.

Wykres 12. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2024 roku z tego typu pomocy korzystało 60 osób w wieku przedprodukcyjnym, 136 osób w wieku produkcyjnym oraz 31 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci występują wyraźne dysproporcje – korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było wówczas zdecydowanie więcej niż kobiet – stanowili oni 58,1%. Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2022-2024, dostrzec można wahania liczby mężczyzn i kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby przedstawicieli obu płci w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

wiek	2022		2023		2024	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
przedprodukcyjny	38	30	45	34	34	26
produkcyjny	108	82	85	45	88	48
poprodukcyjny	20	51	12	23	10	21
RAZEM	166	163	142	102	132	95

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W 2024 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 107 mieszkańcom Gminy Santok, natomiast świadczenie niepieniężne 37 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczne są wahania w przypadku liczby osób pobierających świadczenia niepieniężne, oraz spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. Szczegółowe dane statystyczne przedstawia kolejna tabela.

Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie niepieniężne	58	59	37
świadczenie pieniężne	128	111	107

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie uległa spadkowi – w 2022 roku było to 111 osób, w 2023 roku – 91, z kolei w 2024 roku – 72 mieszkańców. Biorąc pod uwagę podział na płeć, każdorazowo liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet – w 2024 roku stanowili oni 62,5% ogółu.

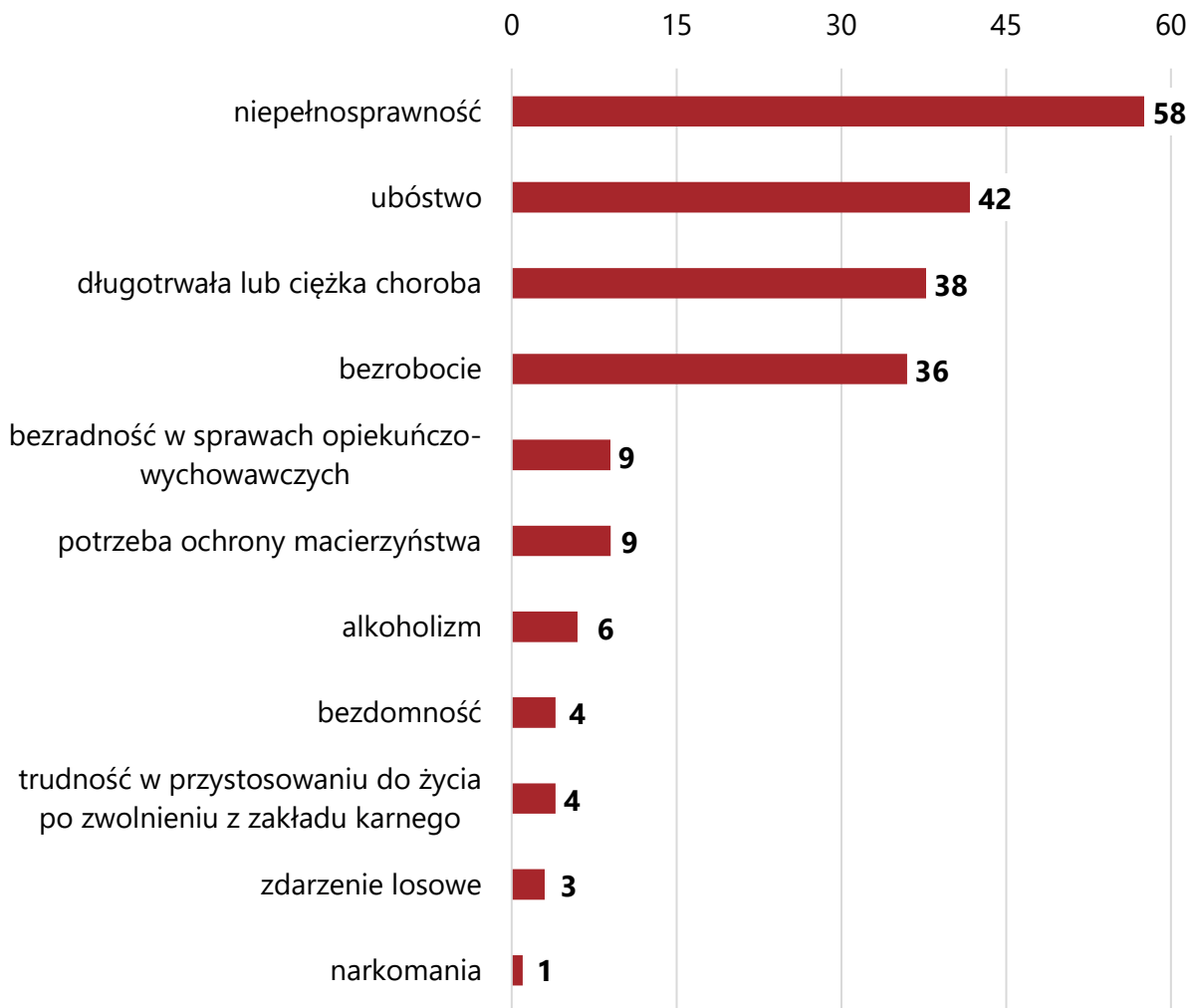
Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2022-2024

płeć	2022	2023	2024
kobiety	52	35	27
mężczyźni	59	56	45
RAZEM	111	91	72

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Santok była niepełnosprawność – z tego powodu pomoc otrzymało 58 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowało się ubóstwo (42 rodziny), natomiast na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (38 rodzin). 36 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, a po 9 z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych bądź potrzebę ochrony macierzyństwa. Ponadto, pomocy udzielono również 6 rodzinom z powodu alkoholizmu, po 4 z uwagi na bezdomność lub trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego, 3 w wyniku zdarzeń losowych, natomiast 1 z powodu narkomanii.

Wykres 13. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Do istotnych zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy Santok należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku,
- Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku,
- Kluby Seniora,
- Klub Senior+ w Płomykowie,
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku,
- Zespół Interdyscyplinarny w Santoku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Santoku,
- Placówki Wsparcia Dziennego,
- Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień w Santoku,
- Urząd Gminy Santok,
- Komisariat Policji II w Gorzowie Wielkopolskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim,
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Gorzowie Wielkopolskim,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Gorzowie Wielkopolskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe, parafie rzymsko-katolickie oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

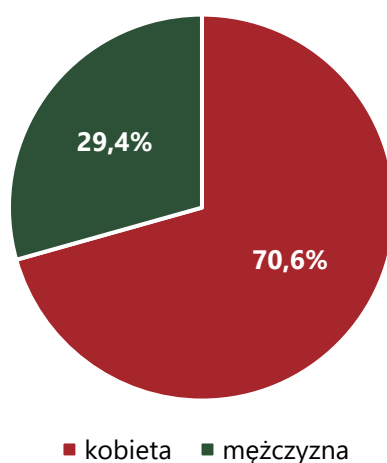
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY SANTOK

W niniejszym rozdziale przedstawiony zostały problemy społeczne występujące w Gminie Santok z perspektywy dorosłych mieszkańców. Analiza obejmuje zarówno trudności indywidualne, jak i zjawiska dotyczące całych rodzin i społeczności lokalnej. Celem jest wskazanie głównych obszarów wymagających wsparcia i działań profilaktycznych.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy Santok wzięło udział 235 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 70,6% ogółu, zaś mężczyźni – 29,4%.

Wykres 14. Płeć dorosłych mieszkańców: N¹⁵=235

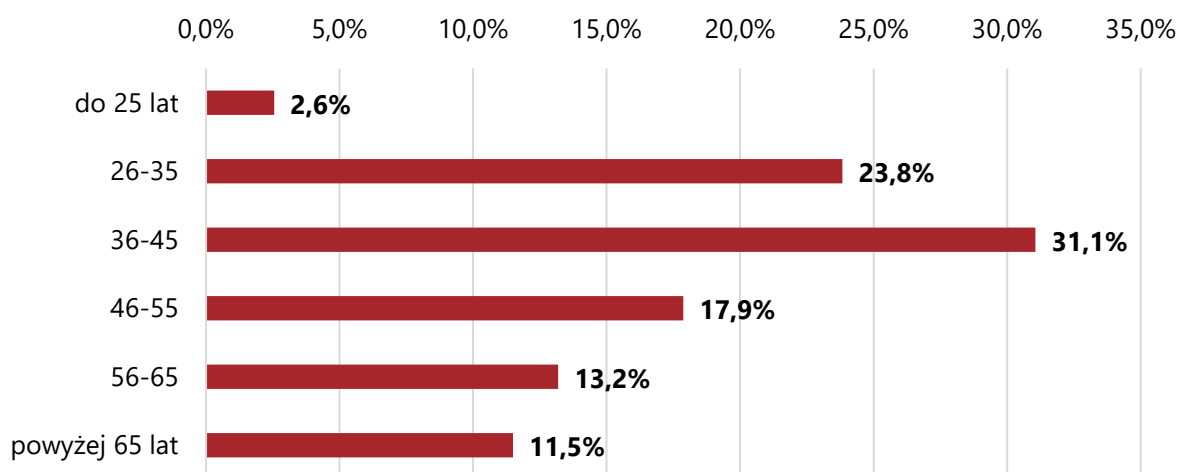

¹⁵ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie

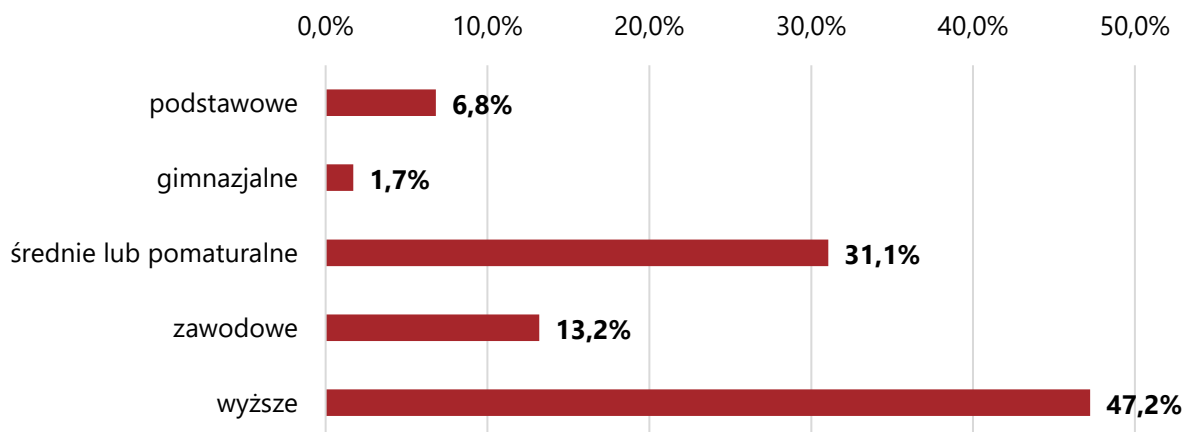
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (31,1%) oraz 26-35 lat (23,8%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (17,9%), osoby w wieku 56-65 lat (13,2%), a także powyżej 65 roku życia (11,5%), z kolei najmniejszą grupę badawczą stanowiły osoby do 25 lat (2,6%).

Wykres 15. Wiek: N=235

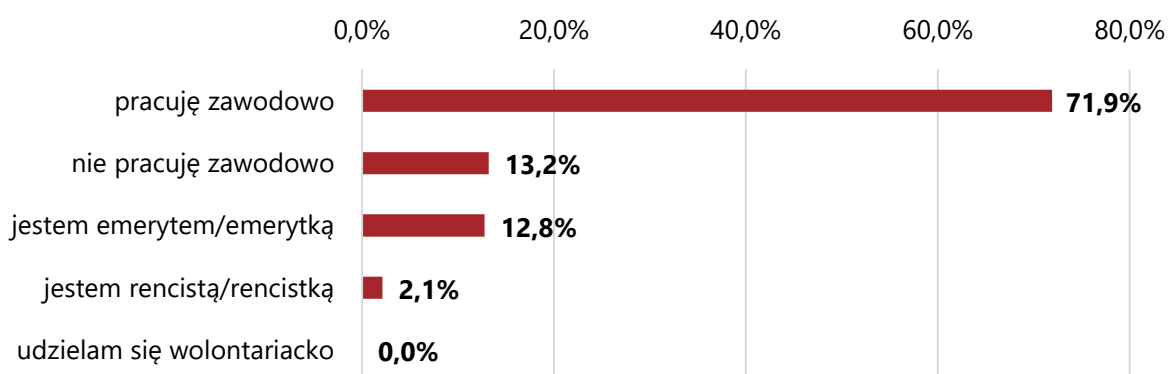
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (47,2%) oraz średnim lub pomaturalnym (31,1%), natomiast 13,2% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym. Ponadto udział w badaniu wzięli również mieszkańcy, którzy zakończyli edukację na poziomie podstawowym (6,8%), lub gimnazjalnym (1,7%).

Wykres 16. Wykształcenie: N=235

Zdecydowana większość badanych osób, bo aż 71,9%, deklaruje, że pracuje zawodowo. Wynik ten może świadczyć o dobrej sytuacji na lokalnym rynku pracy lub o wysokiej motywacji do podejmowania zatrudnienia. Kolejną grupę stanowią osoby niepracujące zawodowo (13,2%). W tej grupie mogą znaleźć się osoby bezrobotne, pozostające w domu z powodów opiekuńczych lub inne osoby czasowo nieaktywne na rynku pracy. Emeryci/emerytki stanowią 12,8% badanych – wskazuje to na obecność w próbie osób starszych, które mimo zakończenia kariery zawodowej pozostają istotną częścią społeczności lokalnej. Najmniejszy odsetek stanowią renciści i rencistki, czyli osoby nieaktywne zawodowo z powodu niezdolności do pracy lub ograniczeń zdrowotnych (2,1%).

Wykres 17. Aktywność zawodowa: N=235

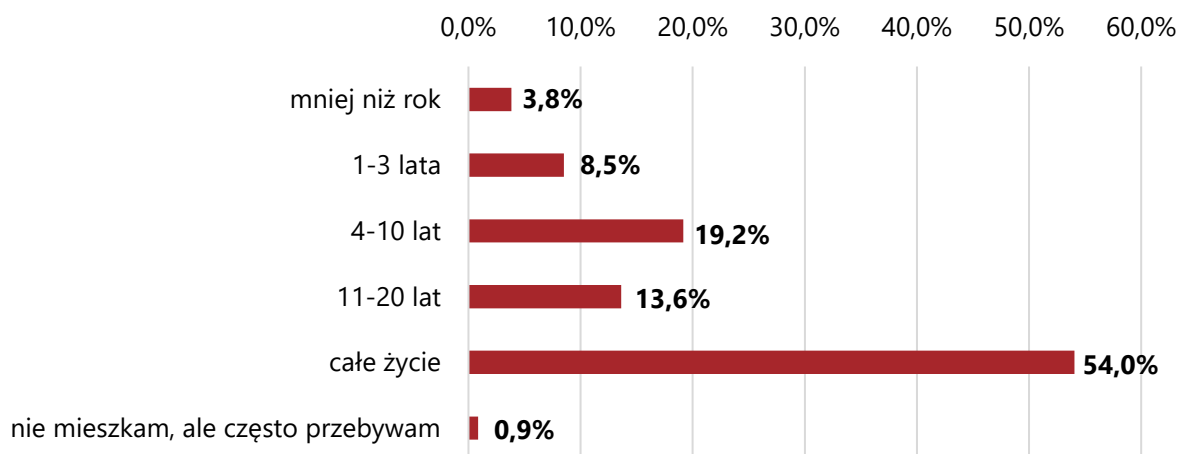

Ponad połowa respondentów zadeklarowała, że mieszka w Gminie Santok od urodzenia, co świadczy o silnym zakorzenieniu mieszkańców w lokalnej społeczności oraz wysokim poziomie stabilności osiedleńczej (54,0%). Tak duży udział osób związanych z Gminą od wielu lat może przekładać się na silne więzi społeczne, poczucie tożsamości lokalnej i przywiązanie do miejsca zamieszkania. Kolejna znacząca grupa to osoby mieszkające w Gminie od 4 do 10 lat (19,2%). Wskazuje to na umiarkowany napływ nowych mieszkańców w ostatniej dekadzie, co może wiązać się z rozwojem budownictwa mieszkaniowego, poprawą infrastruktury lub atrakcyjnością Gminy jako miejsca do życia. 13,6% respondentów mieszka na terenie Gminy od 11 do 20 lat. Niewielki odsetek badanych to osoby nowo przybyłe – 8,5% z nich mieszka tu od 1 do 3 lat, a 3,8% – krócej niż rok. Świadczy to o umiarkowanym, ale stałym napływie nowych mieszkańców, co może stanowić

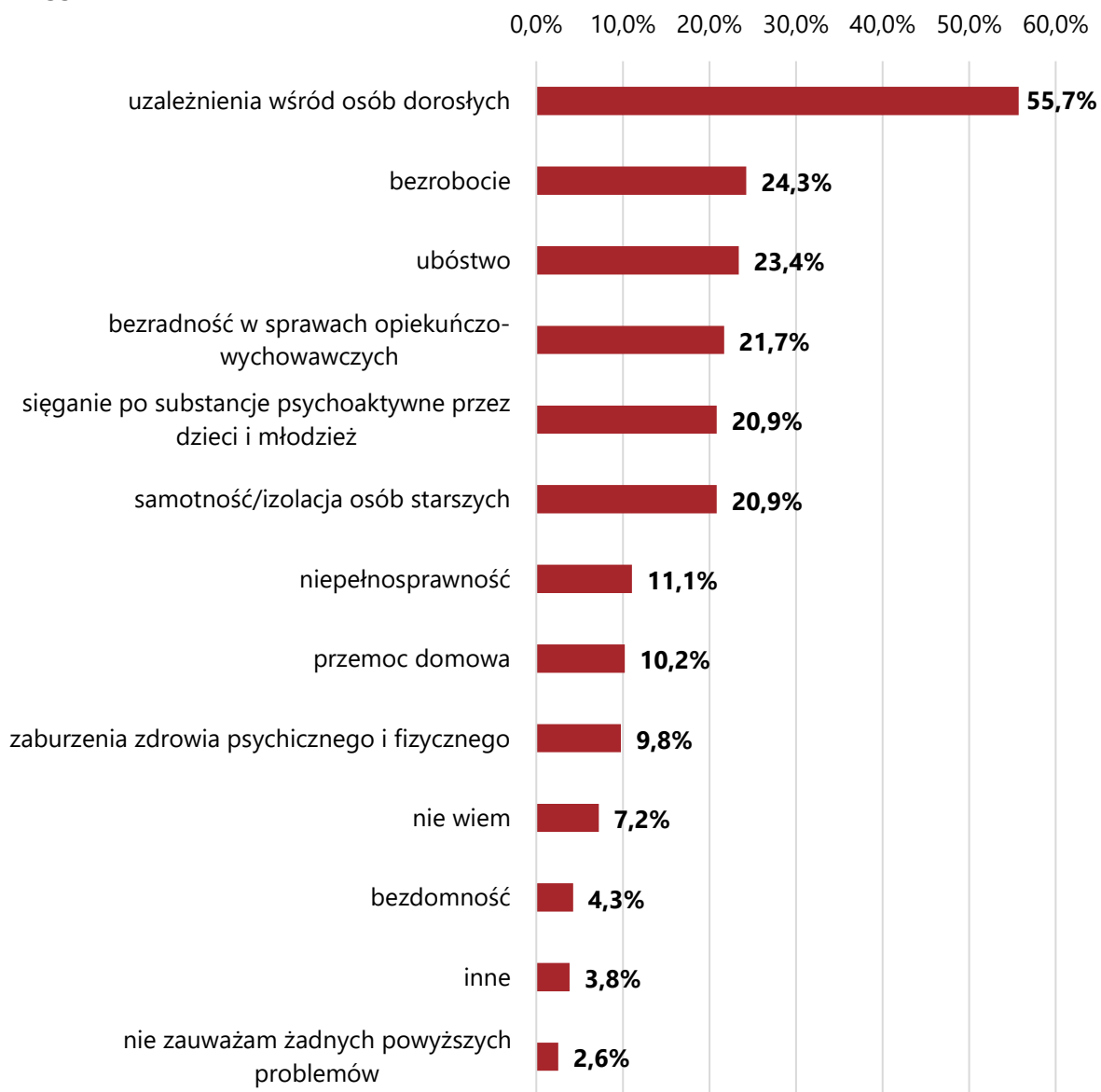
potencjał do odświeżenia struktury demograficznej i społecznej Gminy. Zaledwie 0,9% respondentów nie mieszka na terenie Gminy, ale często w niej przebywa, co może oznaczać osoby pracujące lub posiadające tu rodziny.

Wykres 18. Od jak dawna mieszka Pan/i w Gminie Santok? N=235

Problemy społeczne

Respondenci w pierwszej kolejności zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze Gminy Santok. Za najważniejsze problemy uznano: uzależnienia wśród osób dorosłych (55,7%), bezrobocie (24,3%), ubóstwo (23,4%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (21,7%), a także sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież oraz samotność/izolację osób starszych (po 20,9%). W opinii 11,1% uczestników badania takim problemem jest niepełnosprawność, a 10,2% wytypowało przemoc domową. Najmniej odpowiedzi padło na zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (9,8%) bądź bezdomność (4,3%). 7,2% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie, 2,6% nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi, a 3,8% badanych wymieniło inne problemy, w tym m.in.: *brak transportu publicznego, zły stan dróg, brak dróg rowerowych, brak przychodni i aptek, niezadowalający poziom edukacji i brak dostosowania pedagogiki do indywidualnych potrzeb uczniów, brak zainteresowania nowymi mieszkańcami oraz brak integracji społecznej.*

Wykres 19. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy?
N=235

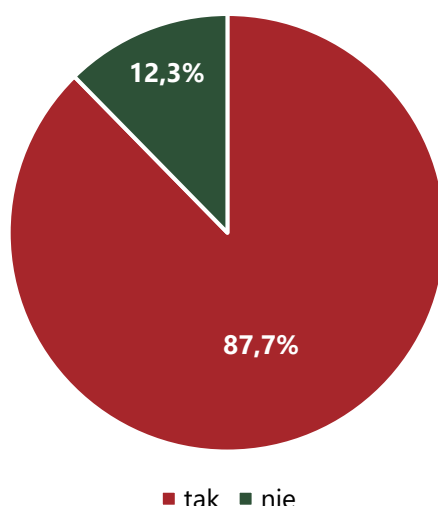
*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Bezpieczeństwo

W ramach badania mieszkańcy zostali zapytani o poczucie bezpieczeństwa na terenie Gminy. Zdecydowana większość respondentów, bo aż 87,7%, zadeklarowała, że czuje się bezpiecznie, niemniej jednak pozostałe 12,3% badanych wskazało odpowiedź negatywną, co pokazuje, że choć dominujące jest poczucie stabilności i bezpieczeństwa w lokalnym środowisku, to nadal istnieje pewna grupa mieszkańców, dla której kwestia ta stanowi obszar wymagający uwagi.

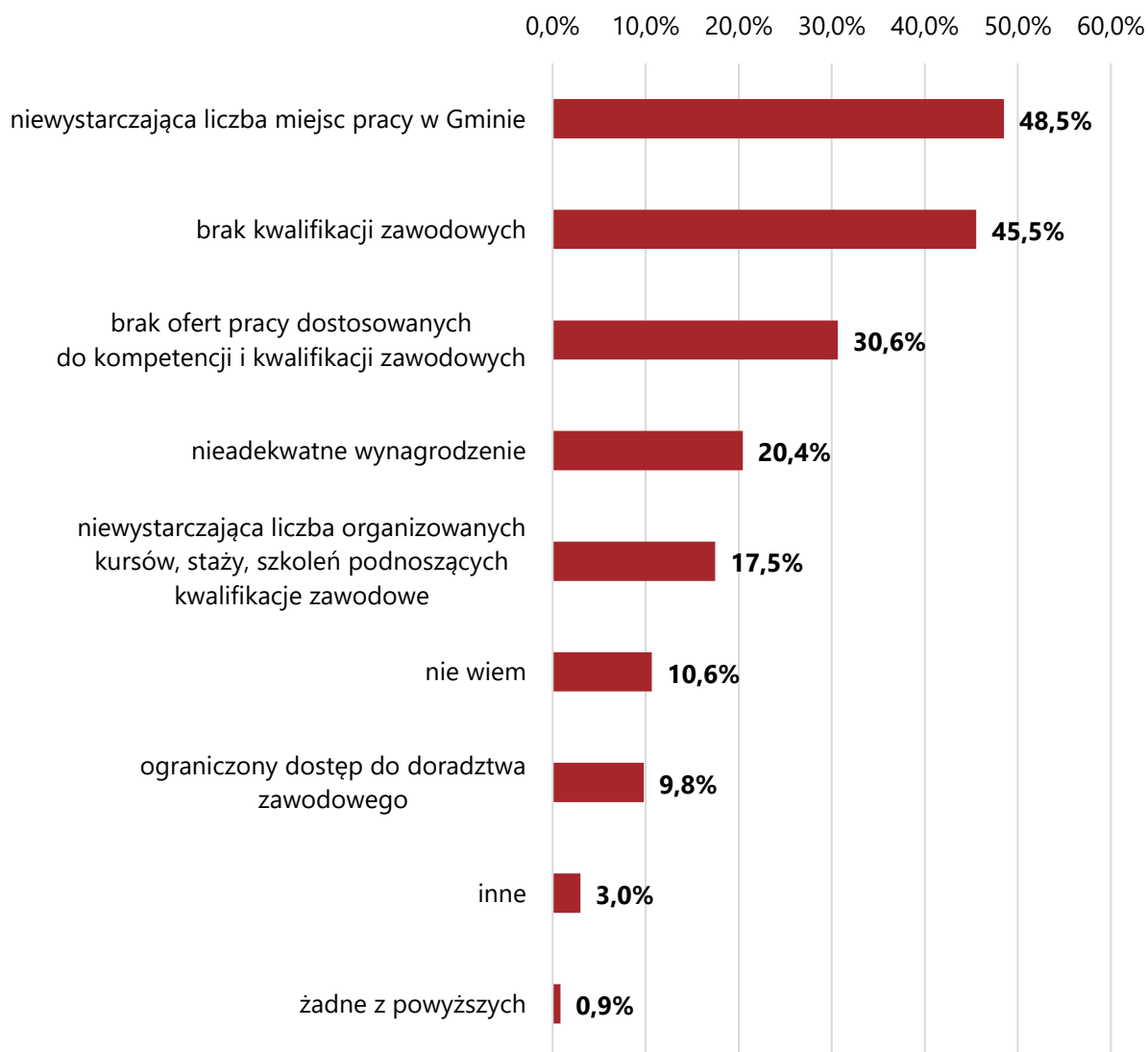

Wykres 20. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie Gminy? N=235

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców Gminy Santok. Badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Największą część mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie (48,5%) oraz brak kwalifikacji zawodowych (45,5%). Następnie ankietowani wskazywali na brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (30,6%), nieadekwatne wynagrodzenie (20,4%), niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (17,5%), a także ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (9,8%). 10,6% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, w opinii 0,9% uczestników badania żadna ze wskazanych w kafeterii odpowiedzi nie jest odpowiednia, a 3,0% respondentów wskazało na inne czynniki, wśród których wymieniono m.in. takie aspekty jak: *wykluczenie komunikacyjne spowodowane brakiem dostępu do komunikacji publicznej, brak dobrze wyszkolonej kadry w szkole, lenistwo i niechęć do podjęcia pracy, jak i również brak chęci w przełamaniu schematu życia opartego na świadczeniach społecznych.*

Wykres 21. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=235

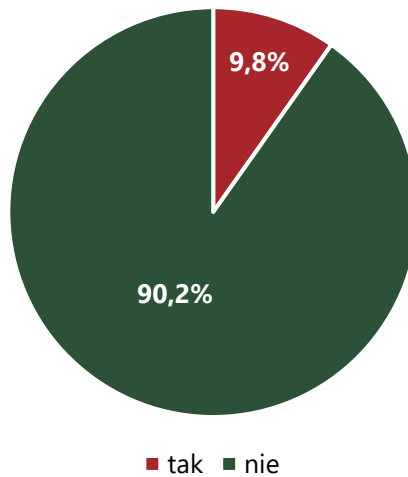
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Aktywność społeczna

Respondentów zapytano także o przynależność do organizacji, takich jak stowarzyszenia, grupy religijne, związki, kluby czy koła zainteresowań. Zaledwie 9,8% ankietowanych zadeklarowało członkostwo w jakimś zgrupowaniu, natomiast pozostałe 90,2% przyznało, że nie należy do żadnej grupy tego typu. Wśród wskazanych organizacji dominowały te o charakterze kościelnym i różne wspólnoty religijne. Ponadto wymieniano również Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe, kluby seniora oraz lokalne stowarzyszenia i koła zainteresowań, w tym m.in. kluby miłośników literatury.

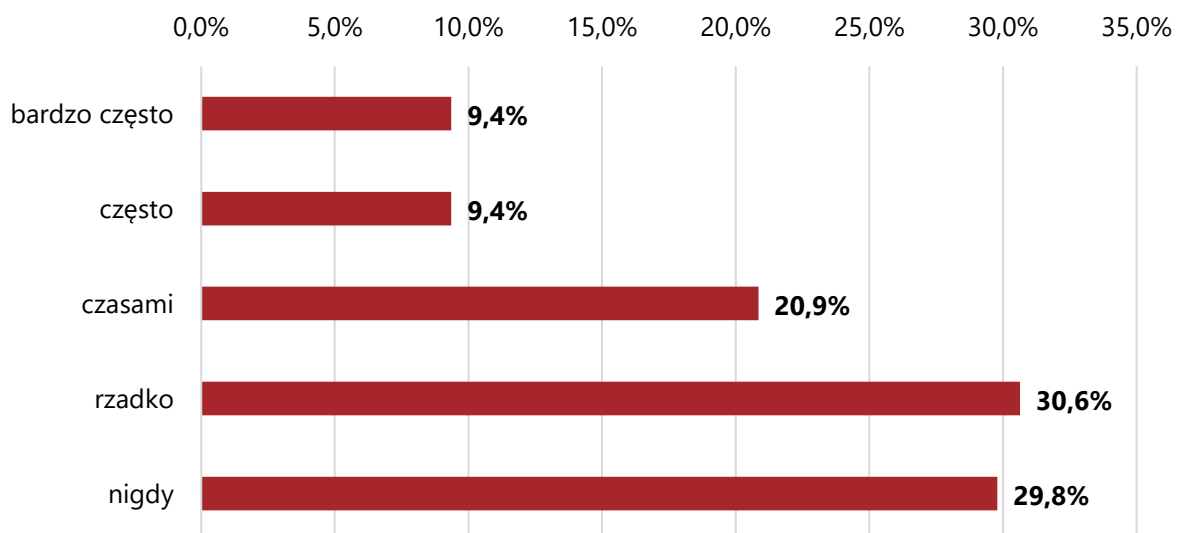

Wykres 22. Czy jest Pan/i członkiem jakiejś organizacji, np. stowarzyszenia, grupy religijnej, związku, klubu, koła zainteresowań? N=235

Respondentów zapytano również o zaangażowanie w działania społeczne lub inicjatywy lokalne – po 9,4% ankietowanych deklaruje, że angażuje się często bądź bardzo często. 20,9% mieszkańców przyznało, że uczestniczy w takich działaniach czasami, 30,6% wskazało, że angażuje się rzadko, natomiast 29,8% przyznaje, że nie podejmuje się tego nigdy. Wyniki te sugerują, że aktywność społeczna w Gminie jest stosunkowo niska, a większość mieszkańców rzadko lub wcale nie uczestniczy w lokalnych inicjatywach.

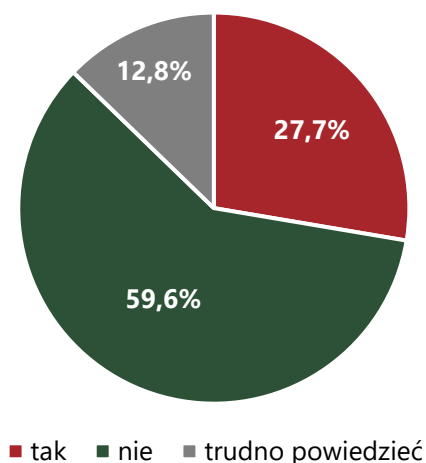
Wykres 23. Czy angażuje się Pan/i w działania społeczne lub inicjatywy lokalne? N=235

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 59,6% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, natomiast 27,7% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów. Pozostałe 12,8% ankietowanych miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

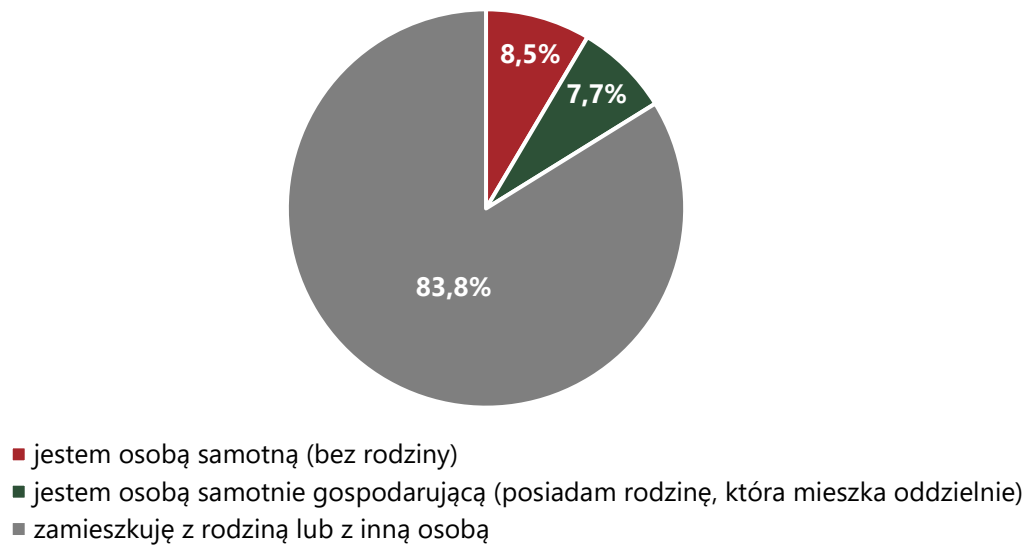
Wykres 24. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=235

Wśród respondentów zdecydowana większość, bo 83,8%, wskazała, że zamieszkuje z rodziną lub inną osobą, co świadczy o dominacji gospodarstw wieloosobowych na terenie Gminy. 8,5% badanych stanowią osoby samotne, które nie posiadają rodziny, natomiast 7,7% to osoby samotnie gospodarujące, utrzymujące samodzielne gospodarstwo domowe, mimo posiadania rodziny mieszkającej oddzielnie. Struktura ta wskazuje, że większość mieszkańców funkcjonuje w ramach wspólnot rodzinnych, jednak zauważalny odsetek osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe może wymagać uwzględnienia w planowaniu działań z zakresu wsparcia społecznego, szczególnie w kontekście przeciwdziałania samotności oraz wzmacniania sieci wsparcia sąsiedzkiego i środowiskowego.

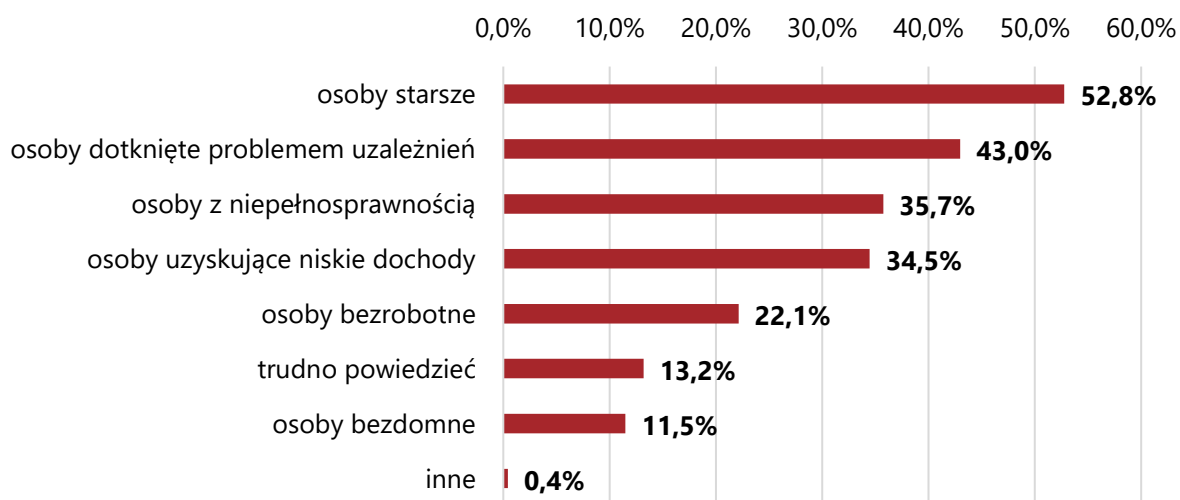
Wykres 25. Jaka jest Pana/i struktura gospodarstwa domowego? N=235

Analiza sposobu zarządzania dochodem w gospodarstwach domowych wskazuje, że większość mieszkańców Gminy ocenia swoją sytuację finansową jako stabilną. 33,6% respondentów deklaruje, że żyje oszczędnie i dzięki temu wystarcza im na wszystko, natomiast 27,2% wskazuje, że dochody wystarczają na pokrycie wszystkich potrzeb, a ponadto umożliwiają oszczędzanie. Oznacza to, że łącznie 60,8% badanych ocenia swoją sytuację materialną pozytywnie, co może świadczyć o umiarkowanym poziomie bezpieczeństwa ekonomicznego w Gminie. Jednocześnie 25,1% respondentów przyznaje, że środków finansowych wystarcza na zaspokojenie podstawowych potrzeb, lecz nie pozwala na odkładanie oszczędności, natomiast 14,0% badanych deklaruje, iż pieniędzy nie wystarcza na bieżące potrzeby, co wskazuje na istnienie grupy mieszkańców zagrożonych ubóstwem. Zróżnicowanie w sposobie gospodarowania dochodem potwierdza potrzebę prowadzenia działań wspierających gospodarstwa domowe o niższym statusie materialnym, zwłaszcza poprzez rozwój usług aktywizujących zawodowo oraz inicjatyw wzmacniających samodzielność ekonomiczną rodzin.

Wykres 26. Proszę zaznaczyć określenie, które najlepiej charakteryzuje sposób zarządzania dochodem w Pana/i gospodarstwie domowym N=235

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby starsze (52,8%), a niewiele mniej ankietowanych wskazało na osoby dotknięte problemem uzależnień (43,0%) oraz osoby z niepełnosprawnością (35,7%). Średnio co trzeci uczestnik badania wytypował osoby uzyskujące niskie dochody (34,5%), natomiast co piąty – osoby bezrobotne (22,1%). Najmniejsza część odpowiedzi padła na osoby bezdomne (11,5%). Ponadto 0,4% respondentów wymieniło grupę nie ujętą w kafeterii odpowiedzi, tj. *rodziny z trójką lub większą liczbą dzieci*. Trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie miało 13,2% ankietowanych.

Wykres 27. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=235

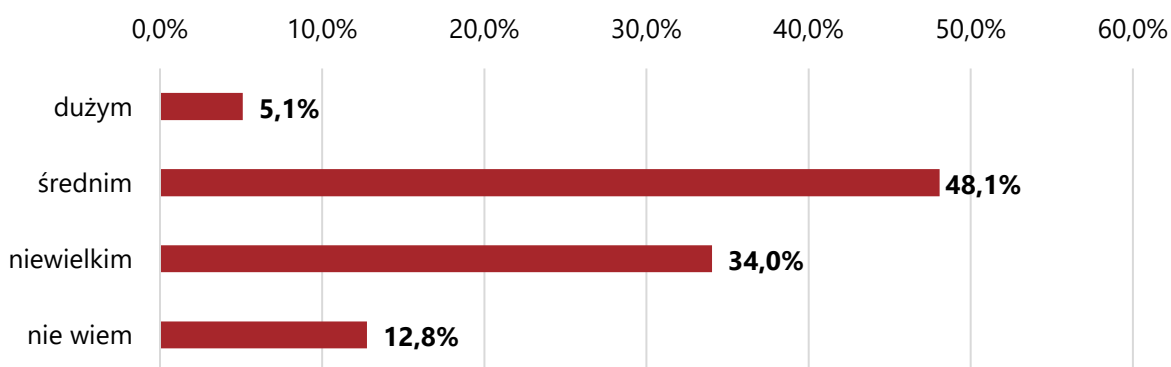
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

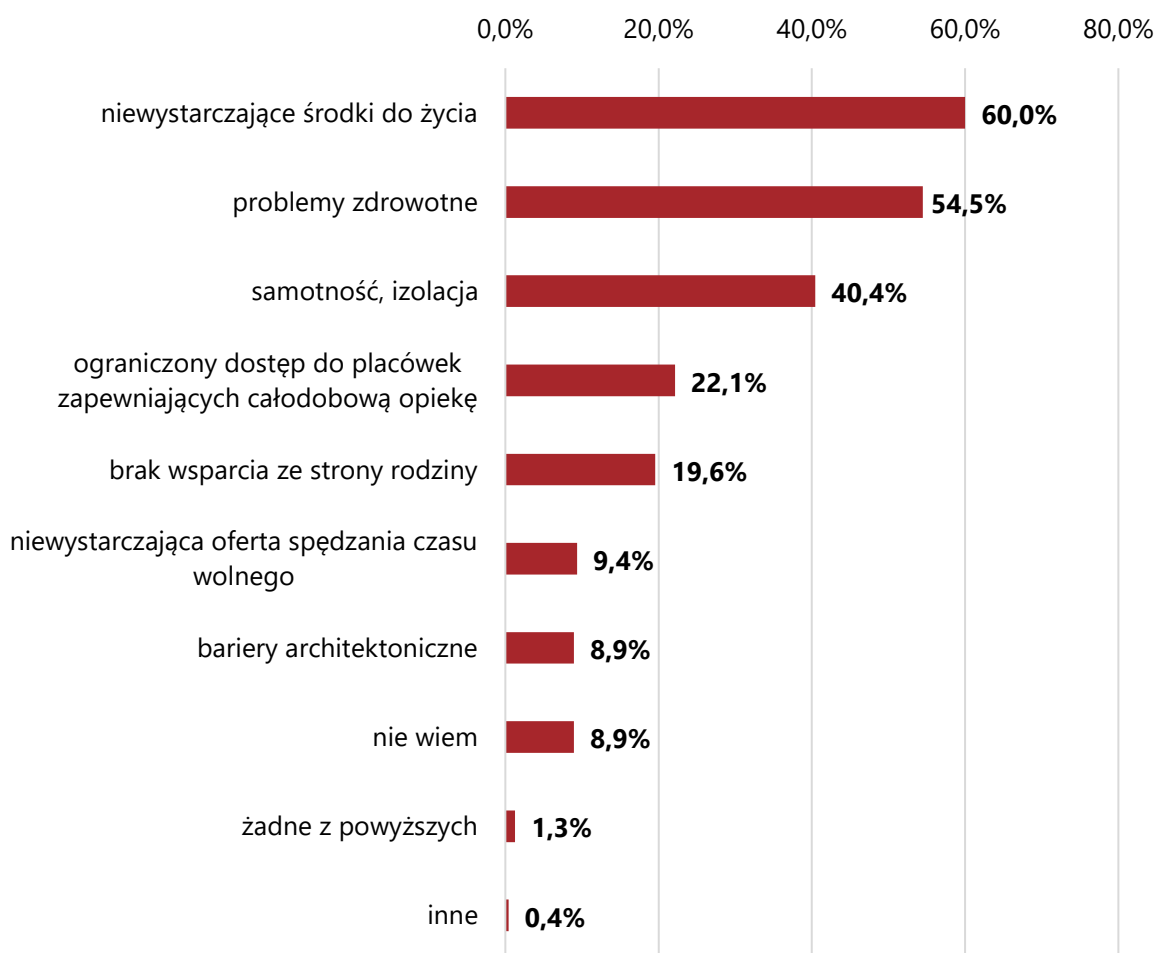
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej w Gminie do osób o ograniczonej mobilności. 48,1% respondentów uważa, że jest ona dostosowana w średnim stopniu, a zdaniem 34,0% – w niewielkim. 5,1% respondentów twierdzi, że w Gminie jest wiele miejsc przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a 12,8% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 28. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=235

Zdaniem ponad połowy badanych mieszkańców, najważniejszymi problemami osób starszych na terenie Gminy są: niewystarczające środki do życia (60,0%) oraz problemy zdrowotne (54,5%). 40,4% wskazało na samotność/izolację, natomiast 22,1% – na ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę. W opinii 19,6% ankietowanych takim problemem jest brak wsparcia ze strony rodziny, z kolei 9,4% wskazało na niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego. Najmniejszy odsetek uczestników badania za istotny problem tej grupy uznał bariery architektoniczne (8,9%). Kolejne 8,9% respondentów zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie, natomiast 1,3% ankietowanych jest zdania, że żaden z wymienionych w kafeerii odpowiedzi nie występuje w Gminie. 0,4% uczestników badania wskazało na inne problemy, wśród których wymieniono m.in. *brak zainteresowania ze strony Gminy osobami 80+*.

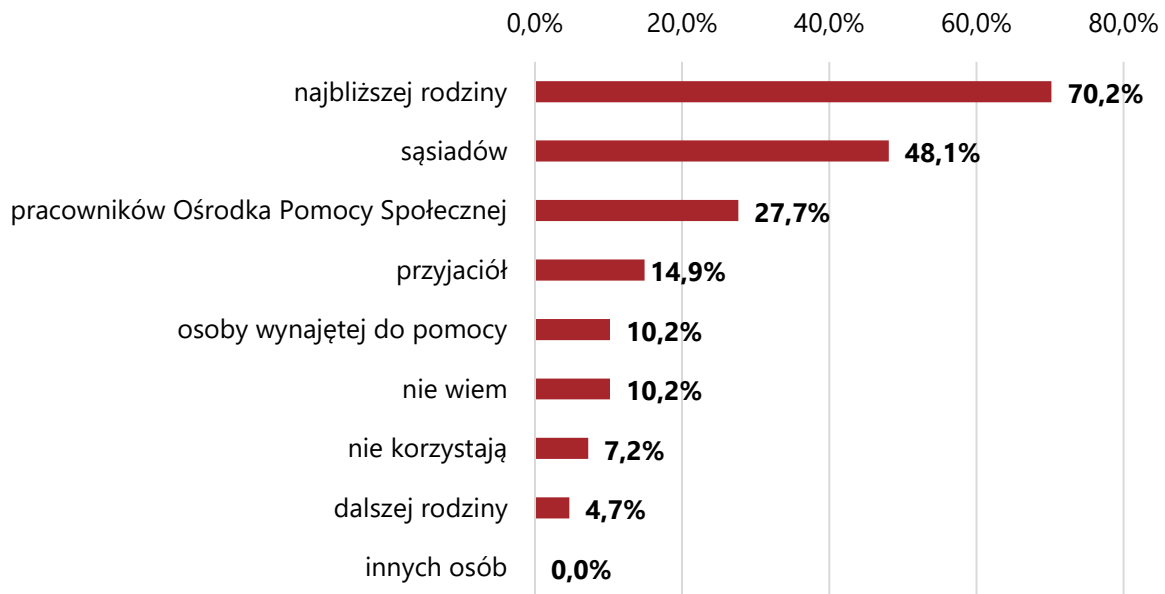
Wykres 29. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=235

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii respondentów, seniorzy w ich otoczeniu najczęściej korzystają ze wsparcia najbliższej rodziny (70,2%), co potwierdza, że rodzina wciąż pozostaje podstawowym źródłem opieki i pomocy w codziennym funkcjonowaniu osób starszych. Znaczącą rolę odgrywa również pomoc sąsiedzka (48,1%), świadcząca o istnieniu lokalnych więzi i solidarności sąsiedzkiej, które stanowią ważny element nieformalnego systemu wsparcia. Średnio co czwarty badany wskazał na pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej (27,7%), co sugeruje, że instytucjonalne formy pomocy są obecne, jednak wciąż mają charakter uzupełniający wobec wsparcia rodzinnego. Wsparcie ze strony przyjaciół (14,9%) oraz osób wynajętych do pomocy (10,2%) ma mniejsze znaczenie, podobnie jak pomoc dalszej rodziny (4,7%). Warto zauważyć, że 7,2% respondentów wskazało, iż seniorzy w ich otoczeniu nie korzystają z żadnej pomocy, a 10,2% nie posiada wiedzy na ten temat.

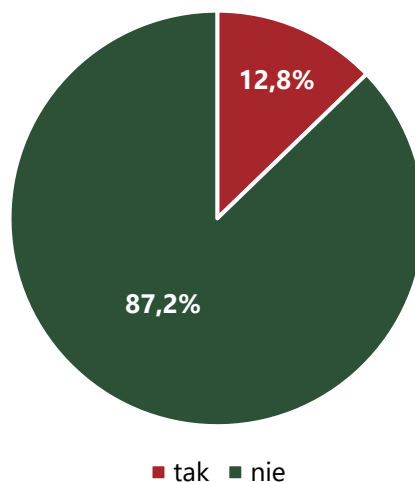
Wykres 30. Z czyjej pomocy w wykonywaniu czynności życiowych korzystają seniorzy w Pana/i otoczeniu? N=235

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

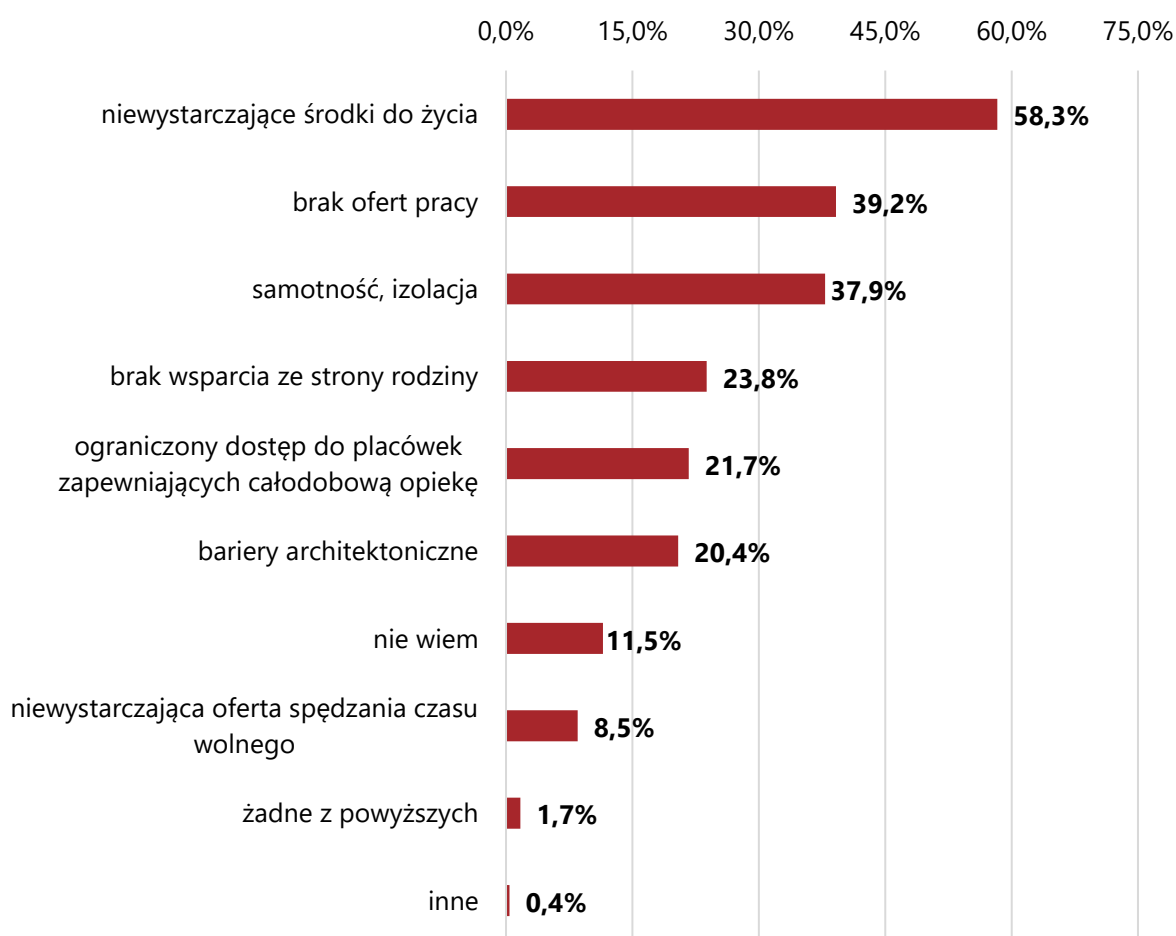
W dalszej części analizy przyjrzymy się sytuacji osób z niepełnosprawnościami, ich potrzebom oraz formom wsparcia, z jakich korzystają w środowisku lokalnym, jednak w pierwszej kolejności chcieliśmy określić, jakiego odsetka badanych problemy te dotyczą bezpośrednio. 12,8% respondentów zadeklarowało, że posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, natomiast 87,2% nie jest osobami z orzeczeniem. Oznacza to, że co ósma osoba badana doświadcza ograniczeń zdrowotnych, co może wpływać na jej codzienne funkcjonowanie, aktywność zawodową oraz potrzebę korzystania z usług społecznych.

Wykres 31. Czy posiada Pan/i orzeczenie o stopniu niepełnosprawności? N=235

W badaniu ankietowym poproszono o wskazanie najistotniejszych problemów z jakimi zmagają się osoby z niepełnosprawnościami. Zdaniem 58,3% respondentów są to niewystarczające środki do życia, 39,2% wskazało na brak ofert pracy, a 37,9% wytypowało samotność/izolację. Blisko co czwarty ankietowany wyróżnił brak wsparcia ze strony rodziny (23,8%), z kolei co piąty uczestnik badania wskazał na ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę (21,7%) bądź bariery architektoniczne (20,4%). W opinii 8,5% osób taki problem stanowi niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, natomiast zdaniem 1,7% respondentów żadna z wymienionych odpowiedzi nie jest poprawna. 11,5% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 0,4% wskazało na inne, bliżej nieokreślone czynniki.

Wykres 32. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=235

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci badania wskazali różne obszary, w których dostrzegają potrzebę poszerzenia oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych na terenie Gminy Santok. Najczęściej wymienianą formą wsparcia było prowadzenie placówek wsparcia dziennego – wskazało je 46,0% ankietowanych. Nieco mniej, bo 43,0% respondentów, dostrzega potrzebę zapewnienia całodobowej opieki dla tych osób. Znacząca część badanych podkreślała również potrzebę rozpowszechniania informacji o dostępnych formach pomocy (22,6%) oraz rozwijania i tworzenia form spędzania czasu wolnego (22,1%). Kolejne wskazania dotyczyły organizowania zajęć rozwijających zainteresowania, takich jak zajęcia sportowe, komputerowe czy plastyczne – wskazało je 15,7% respondentów. Ponadto 14,0% ankietowanych wskazało potrzebę wspierania działalności organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych oraz inicjowania powstawania nowych organizacji. Mniej liczne, ale wciąż zauważalne potrzeby obejmowały organizowanie kursów i warsztatów podnoszących wiedzę i organizowanie imprez integracyjnych (po 11,9%), a także szkoleń dla opiekunów faktycznych oraz kampanii społecznych podnoszących świadomość w zakresie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (po 10,6%). 8,1% respondentów nie miało sprecyzowanej opinii w tym zakresie, a 3,8% nie dostrzegało potrzeby poszerzenia oferty wsparcia dla tych grup. Wśród wskazań zakwalifikowanych jako „inne” (1,3%) badani wymieniali przede wszystkim *codzienne wsparcie, obejmujące wizyty w domu, pomoc w codziennych zakupach, a także kontakt i rozmowę z osobami potrzebującymi wsparcia*. Wskazywano również na potrzebę zapewnienia wsparcia w postaci *kilkugodzinnej opieki* oraz na *konieczność zwiększenia dostępu do specjalistów i lekarzy*. Dodatkowo podkreślano potrzebę *stworzenia dla osób z niepełnosprawnościami zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), które umożliwiłyby rehabilitację oraz tworzenie miejsc pracy dostosowanych do stopnia niepełnosprawności, a także rozwijanie warsztatów terapii zajęciowej (WTZ)*.

Wykres 33. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnościami i osób starszych na terenie Gminy Santok? N=235

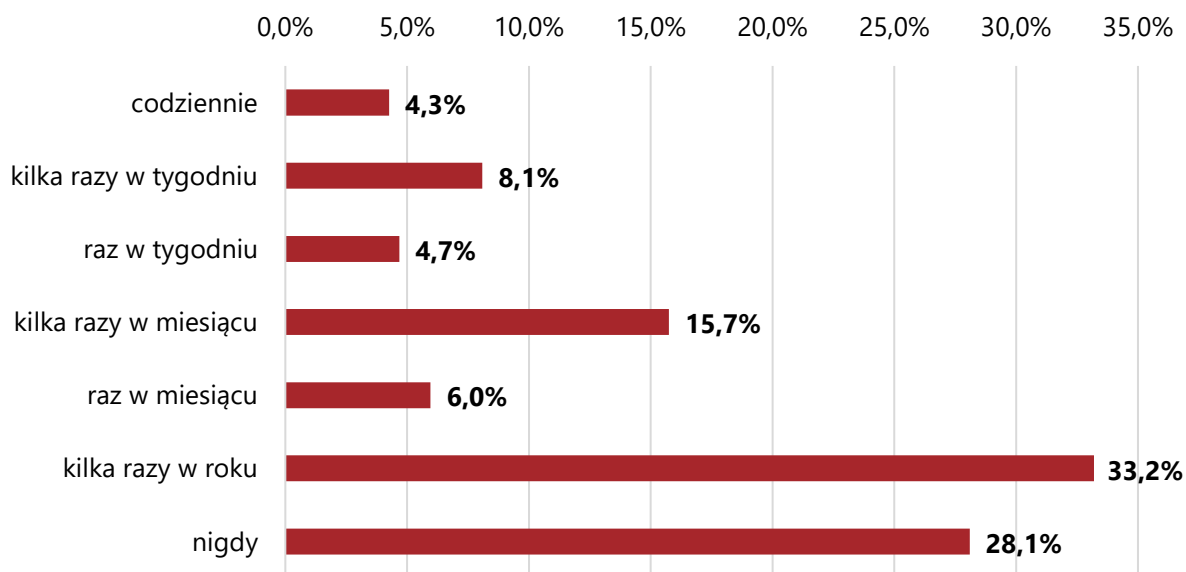
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem alkoholowy

W niniejszym bloku tematycznym dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 28,1% ankietowanych, natomiast 33,2% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 6,0% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, z kolei w przypadku 15,7% badanych – kilka razy w miesiącu. 4,7% respondentów przyznało, że sięga po tego typu napoje raz w tygodniu, 8,1% - kilka razy w tygodniu, a 4,3% robi to codziennie. Warto zwrócić uwagę na grupę, która spożywa alkohol codziennie lub kilka razy w tygodniu, ponieważ może ona być szczególnie narażona na zagrożenia zdrowotne i społeczne. Regularne picie zwiększa ryzyko problemów zdrowotnych, wypadków, a także trudności w funkcjonowaniu w życiu codziennym i w kontaktach społecznych.

Wykres 34. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=235

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (130 osób, tj. 77,8%). 9 respondentów wskazało, że taka sytuacja wystąpiła jednokrotnie (5,4%), w przypadku 17 ankietowanych miała ona miejsce od 2 do 5 razy (10,2%), 3 osobom zdarzyło się to 6-10 razy (1,8%), z kolei 8 uczestnikom badania – powyżej 10 razy (4,8%). 2 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 13. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N= 167

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	5,4	9
2-5 razy	10,2	17
6-10 razy	1,8	3
powyżej 10 razy	4,8	8
ani razu	77,8	130

Respondentów zapytano również, jak często w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło im się pracować po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia, tzw. „na kacu”. Największa grupa ankietowanych zadeklarowała, że nigdy nie zdarzyło im się pracować w takim stanie (113 osób, tj. 68,1%), natomiast 18,7% wskazało, że w ogóle nie pracuje (31 osób). Pozostali respondenci przyznali, że pracowali „na kacu” sporadycznie: w przypadku 7,8% miało to miejsce jednokrotnie (13 osób), 4,2% badanych spotkało to 2-5 razy (7 osób), a u 1,2% ankietowanych podobna sytuacja wystąpiła od 6 do 10 razy w ciągu ostatniego miesiąca (2 osoby). Wyniki te sugerują, że choć większość dorosłych mieszkańców Gminy unika pracy po nadmiernym spożyciu alkoholu, istnieje niewielka grupa osób, dla której takie sytuacje mogą mieć miejsce, co może wpływać nie tylko na ich efektywność w pracy, ale również na bezpieczeństwo. 3 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 14. Jak często w przeciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i pracować po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia (na tzw. „kacu”)? N=166

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	7,8	13
2-5 razy	4,2	7
6-10 razy	1,2	2
powyżej 10 razy	0,0	0
nigdy	68,1	113
nie pracuję	18,7	31

Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 33 osoby podały, że nie posiadają prawa jazdy (19,6%), natomiast 125 respondentów zaprzeczyło, jakoby

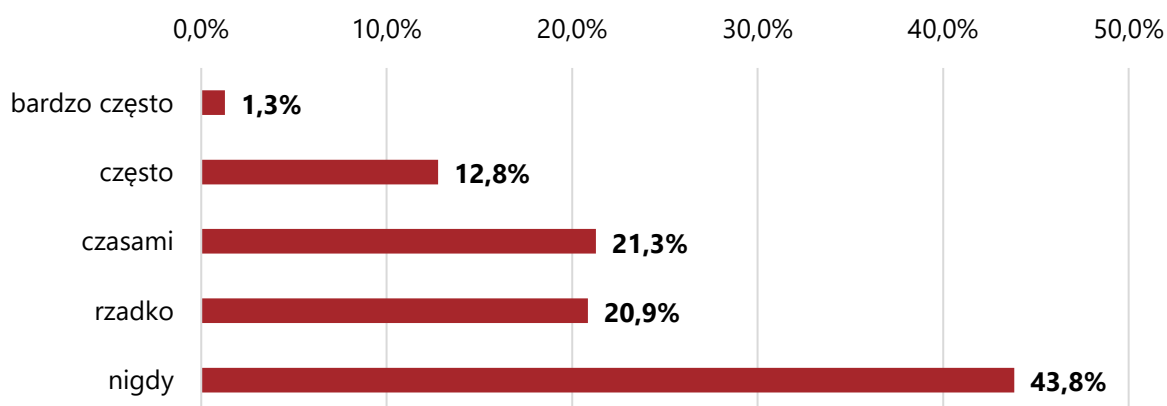
w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (74,4%). Niemniej jednak pewna część ankietowanych przyznała, że podobne sytuacje miały miejsce – 4,8% badanych zdarzyło się to jednokrotnie (8 osób), natomiast 1,2% uczestników badania doprowadzało do tego często (2 osoby). 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 15. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=168

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	74,4	125
raz mi się to zdarzyło	4,8	8
zdarzało mi się to sporadycznie	0,0	0
zdarzało mi się to często	1,2	2
nie posiadam prawa jazdy	19,6	33

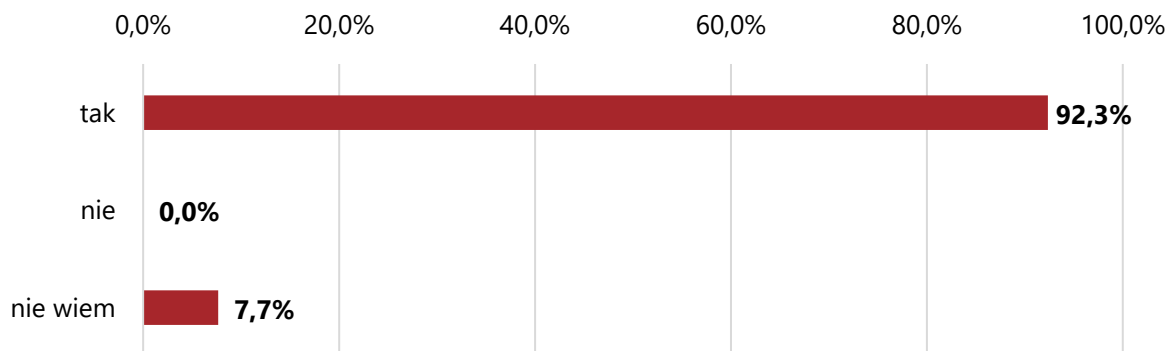
Respondentów zapytano również, czy byli świadkami prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w ich miejscowości w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Największa część ankietowanych, 43,8%, zadeklarowała, że nigdy nie była świadkiem takiej sytuacji. Pozostali respondenci wskazywali różną częstotliwość obserwacji: 20,9% ankietowanych rzadko odnotowywało podobne sytuacje, 21,3% – czasami, 12,8% – często, a 1,3% – bardzo często. Wyniki te pokazują, że mimo iż większość mieszkańców nie miała bezpośredniego kontaktu z takimi zdarzeniami, znacząca część społeczności doświadcza w swojej okolicy przypadków kierowania pojazdami po alkoholu, co stanowi potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa lokalnego.

Wykres 35. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu? N=235

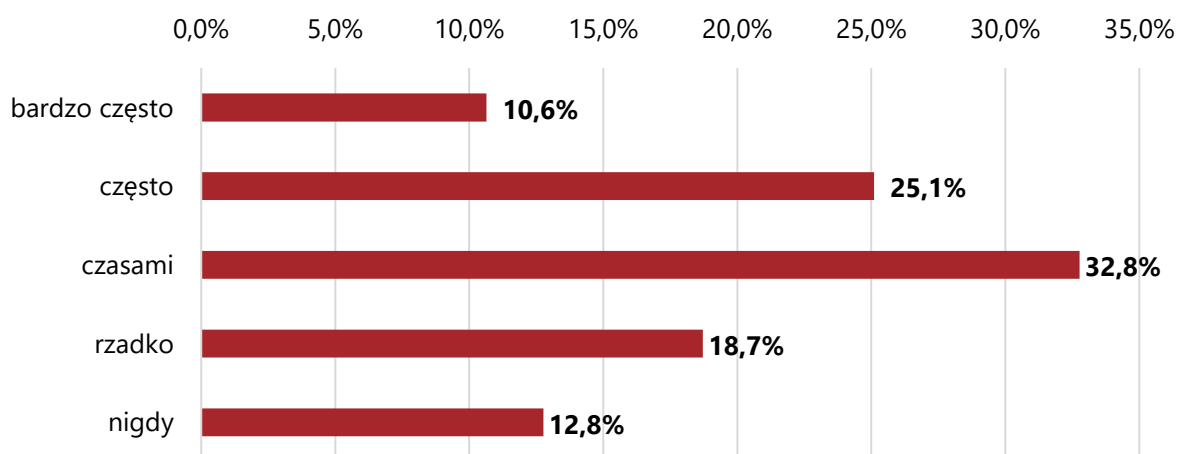
W kolejnym z pytań ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdecydowana większość uczestników badania jest świadomych negatywnych konsekwencji (92,3%), niemniej jednak wciąż występują przypadki braku wiedzy w tym zakresie (7,7%).

Wykres 36. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=235

Respondentów poproszono również o ocenę, jak często na terenie Gminy Santok dochodzi do sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym lub nieletnim. Najwięcej wskazań przypadło na odpowiedź „czasami” (32,8% ankietowanych). 25,1% badanych uważa, że takie sytuacje zdarzają się często, a w opinii 10,6% – bardzo często. Jednocześnie 18,7% respondentów jest zdania, że sprzedaż alkoholu takim osobom zdarza się rzadko, natomiast 12,8% twierdzi, że nigdy. Wyniki te wskazują, że problem nielegalnej sprzedaży alkoholu jest w Gminie dostrzegalny i stanowi istotne wyzwanie w zakresie profilaktyki oraz nadzoru.

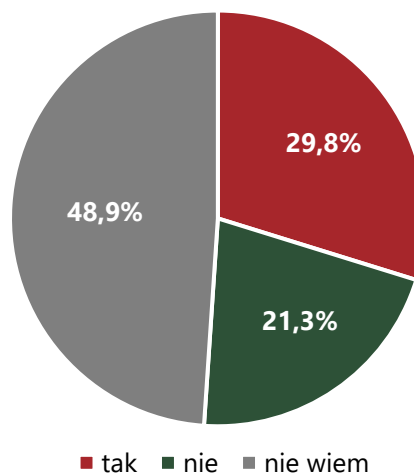
Wykres 37. Jak często, według Pana/i zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym lub nieletnim na terenie Gminy Santok? N=235

Ankietowanych zapytano również o dostępność pomocy dla osób uzależnionych, w tym od alkoholu, na terenie Gminy Santok. Załedwie 29,8% ankietowanych uważa, że wsparcie jest łatwo dostępne, podczas gdy 21,3% miało odmienne zdanie. Największa grupa respondentów nie potrafiła jednoznacznie odnieść się do tej kwestii (48,9%). Wyniki te wskazują na znaczny brak świadomości w zakresie dostępnych form pomocy oraz sugerują potrzebę lepszego informowania mieszkańców o dostępnych możliwościach wsparcia dla osób uzależnionych.

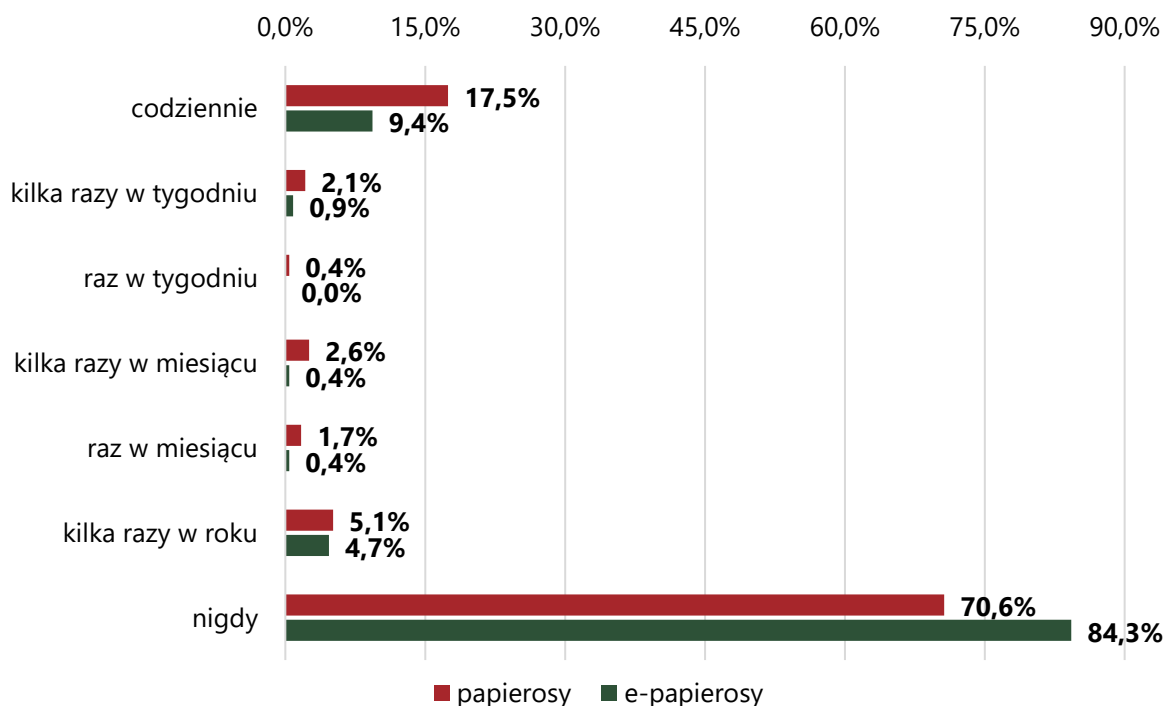
Wykres 38. Czy uważa Pan/i, że pomoc dla osób uzależnionych, w tym od alkoholu, na terenie Gminy Santok jest łatwo dostępna? N=235

Problem nikotynowy

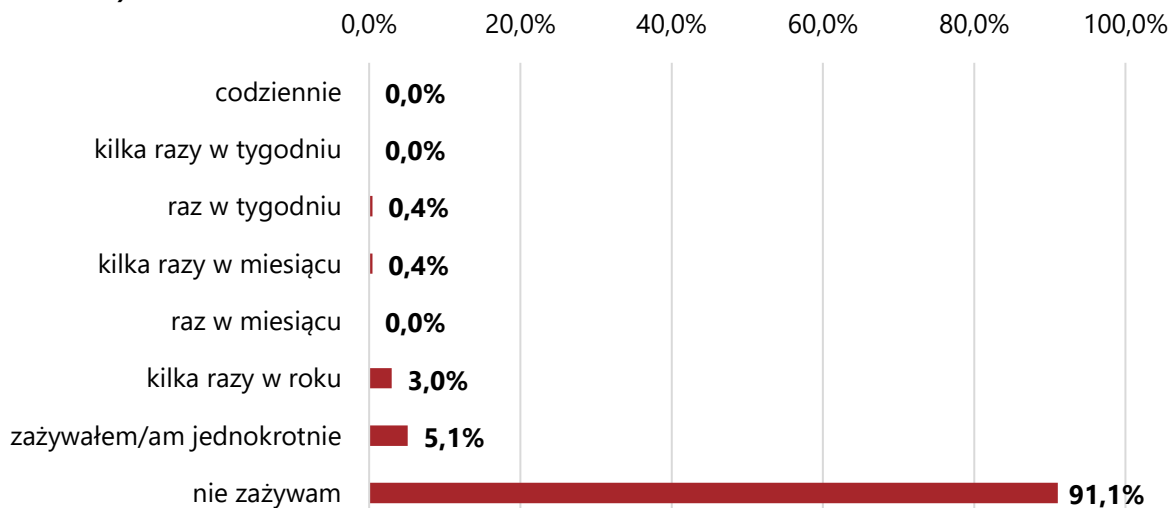
Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców Gminy Santok. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 29,4% respondentów, spośród których 5,1% pali okazjonalnie, tj. kilka razy w roku, 1,7% – raz w miesiącu, 2,6% – kilka razy w miesiącu, 0,4% – raz tygodniu, a 2,1% – kilka razy w tygodniu. Należy podkreślić, iż 17,5% mieszkańców Gminy przyznało, że pali papierosy codziennie.

Po elektroniczne papierosy sięga 15,8% respondentów, przy czym 9,4% robi to codziennie, 0,9% badanych wskazało na częstotliwość kilka razy w tygodniu, po 0,4% raz lub kilka razy w miesiącu, z kolei 4,7% używa ich kilka razy w roku.

Wykres 39. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=235

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Santok. Jak wynika z analizy materiału badawczego 8,9% uczestników badania zażywało kiedykolwiek środki psychoaktywne, przy czym 5,1% zrobiło to jednokrotnie, 3,0% sięga p tego typu substancje kilka razy w roku, natomiast po 0,4% ankietowanych podejmuje się tego kilka razy w miesiącu bądź raz w tygodniu.

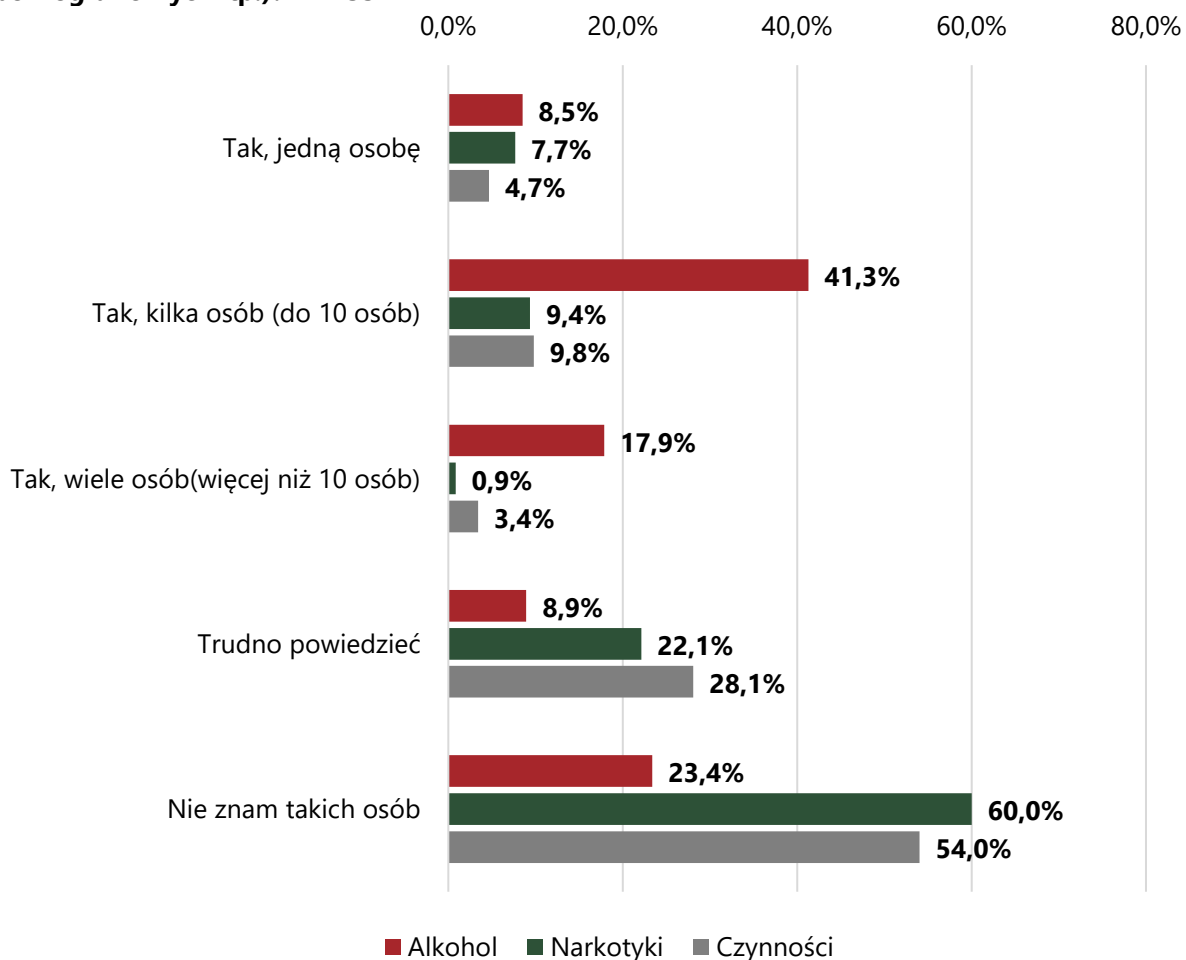
Wykres 40. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=235

Badani mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o skalę nadużywania alkoholu, narkotyków oraz nadmiernego podejmowania się czynności, przez osoby w ich otoczeniu. Jak wynika z odpowiedzi respondentów:

- 67,7% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, w tym 8,5% – jedną osobę, 41,3% – kilka osób, a 17,9% – wiele takich osób,
- 18,0% ankietowanych zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków, w tym 7,7% zna jedną osobę, 9,4% – kilka osób, a 0,9% – wiele takich osób,
- 17,9% badanych zna w swoim otoczeniu osoby podejmujące się nadmiernie różnego rodzaju czynności, w tym 4,7% – jedną osobę, 9,8% – kilka osób, a 3,4% – wiele takich osób.

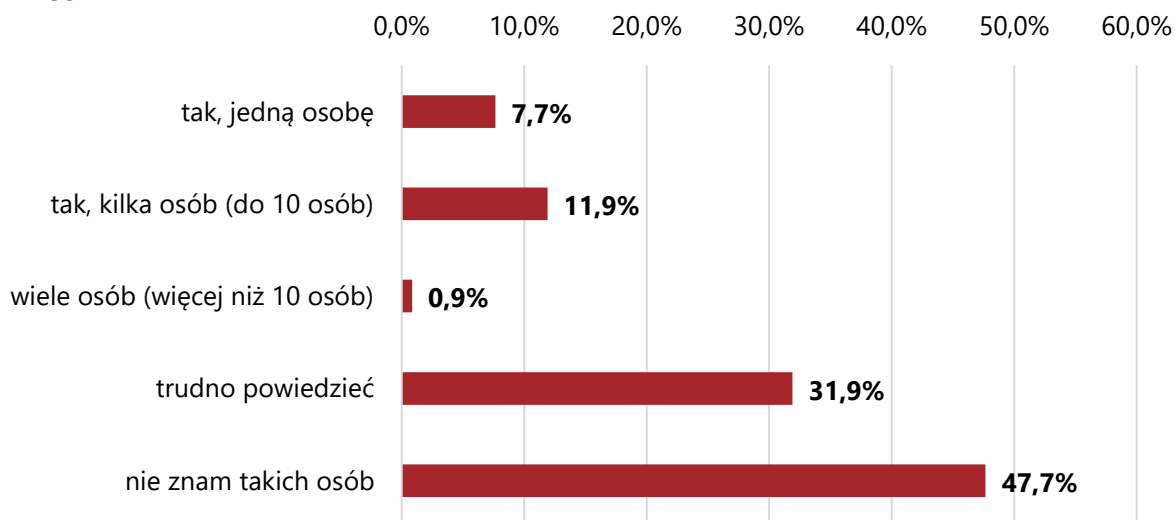
Wykres 41. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=235

Problem przemocy

W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy Santok. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 20,5% badanych, spośród których 7,7% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 11,9% respondentów podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), a 0,9% – wiele takich osób (więcej niż 10 osób). Należy zauważyć, iż 31,9% uczestników badania nie jest pewnych, czy zna taką osobę, co może świadczyć o ukrytym charakterze zjawiska przemocy domowej lub trudnościach w jej jednoznacznym rozpoznawaniu, a tym samym potrzebie prowadzenia działań edukacyjnych i informacyjnych w tym zakresie.

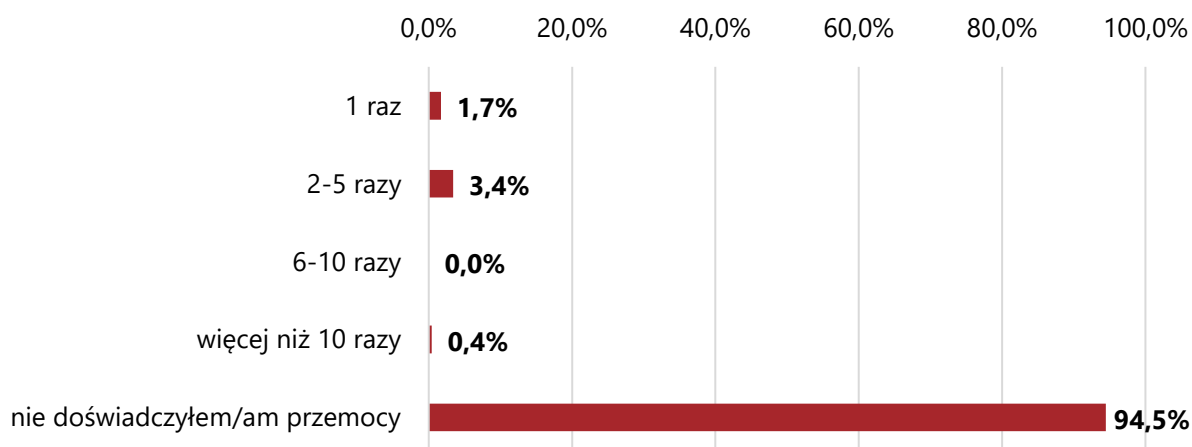
Wykres 42. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu?
N=235

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 5,5% dorosłych mieszkańców, spośród których 1,7% doświadczyło jej jednokrotnie, 3,4% – 2-5 razy, natomiast 0,4% wskazało na odpowiedź „więcej niż 10 razy”.

Wykres 43. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N= 235

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy psychicznej (10 osób, tj. 76,9%) oraz fizycznej (7 osób, tj. 53,9%). Na przemoc ekonomiczną wskazało 38,5% badanych (5 osób), z kolei na przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej 15,4% (2 osoby).

Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N= 13

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	76,9	10
przemoc fizyczna	53,9	7
przemoc ekonomiczna	38,5	5
przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej	15,4	2
przemoc seksualna	0,0	0
nie wiem	0,0	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

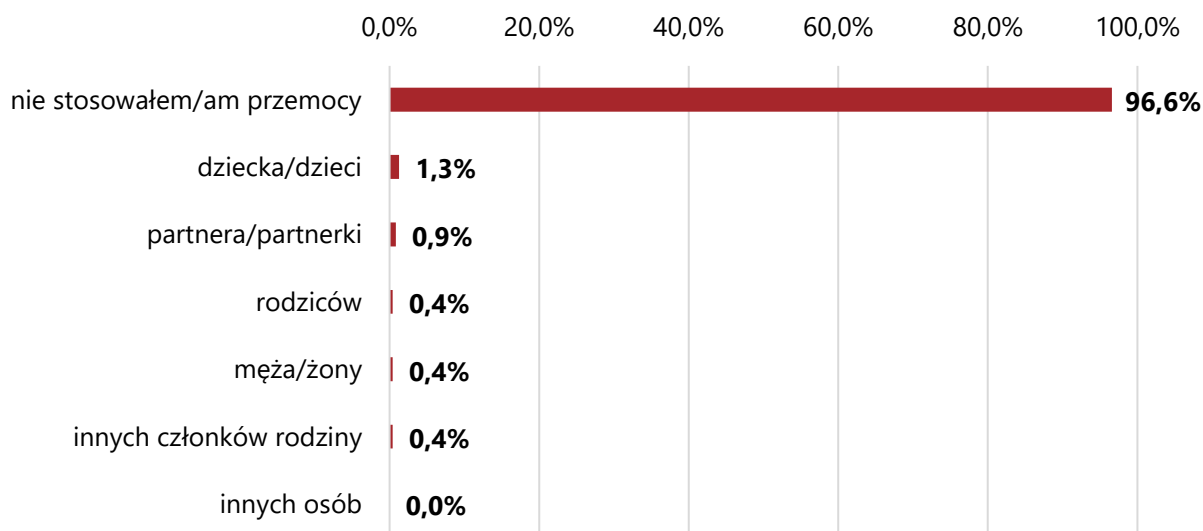
W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że 8 osób doznało przemocy ze strony męża/żony (61,5%), natomiast 6 badanych wskazało na partnera/partnerkę (46,2%). Po dwóch uczestników badania wyróżniło rodziców i innych członków rodziny (po 15,4%), z kolei jeden respondent przyznał, że doznał przemocy ze strony innych osób, gdzie wymienił *ludzi z okolicy* (7,7%).

Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N= 13

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	61,5	8
partner/partnerka	46,2	6
rodzice	15,4	2
inni członkowie rodziny	15,4	2
inne osoby	7,7	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosowali oni przemoc wobec drugiej osoby. Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do takich zachowań przyznało się 3,4% badanych, spośród których 1,3% stosowało je wobec dziecka/dzieci, 0,9% w stosunku do partnera/partnerki, a po 0,4% względem rodziców, męża/żony lub innych członków rodziny. Większość mieszkańców Gminy nie stosowała przemocy w analizowanym okresie (96,6%).

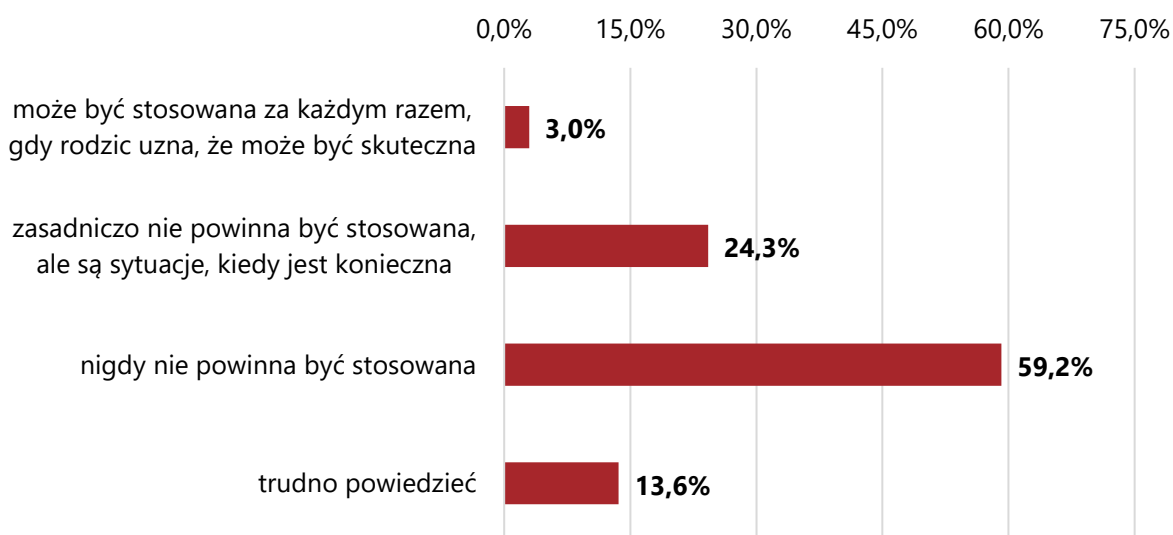
Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=235

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

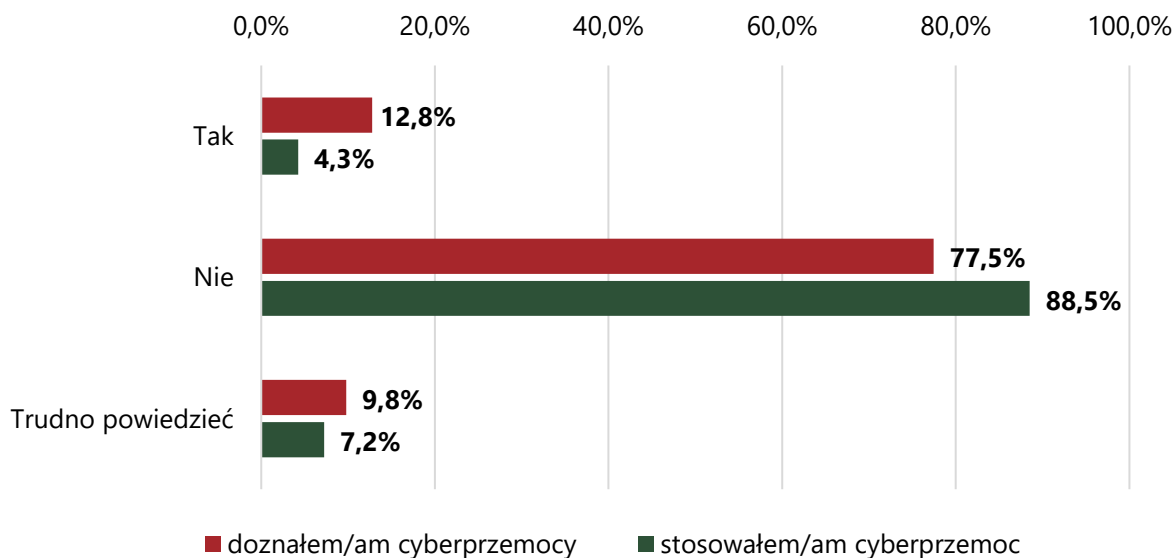
Istotnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w Gminie Santok była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż ponad połowa badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (59,2%), 24,3% ankietowanych uważa, że nie powinna być ona stosowana, jednakże są sytuacje, w których jest konieczna, a w opinii 3,0% respondentów kary fizyczne wobec dzieci mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że są skuteczne. Jednocześnie 13,6% ankietowanym trudno było określić swoje stanowisko w tej sprawie.

Wykres 45. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=235

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 12,8% badanych, a 9,8% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Do stosowania cyberprzemocy przyznało się 4,3% ankietowanych mieszkańców, a 7,2% nie potrafiło jednoznacznie określić swojego zdania w tym aspekcie, udzielając odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

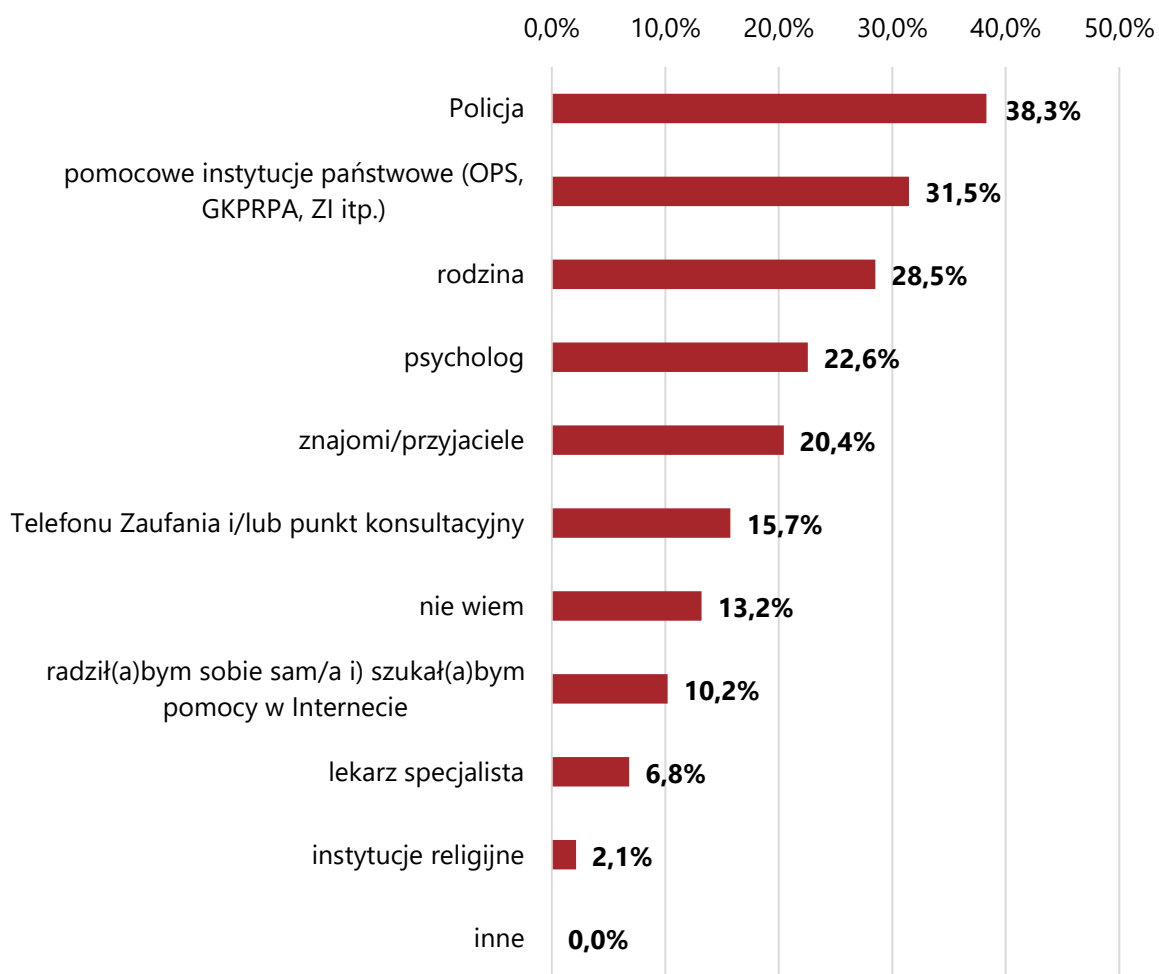
Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=235

Respondentów zapytano, do kogo zwróciliby się o pomoc w przypadku doświadczenia przemocy. Najczęściej wskazywano Policję (38,3%), instytucje pomocowe, takie jak Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku czy Zespół Interdyscyplinarny w Santoku (31,5%), a także rodzinę (28,5%). 22,6% respondentów zadeklarowało, że w takiej sytuacji zwróciłoby się do psychologa, a 20,4% – do znajomych lub przyjaciół. Nieco mniejszy odsetek badanych przyznał, że skorzystałby z Telefonu Zaufania lub punktu konsultacyjnego (15,7%), natomiast 13,2% przyznało, że nie wiedziałoby, gdzie szukać pomocy. 10,2% respondentów zadeklarowało, że poradziłoby sobie samodzielnie lub poszukałoby wsparcia w Internecie, 6,8% zwróciłoby się do lekarza specjalisty, a 2,1% badanych szukałoby pomocy w Instytucjach religijnych. Wyniki te wskazują, że mieszkańcy Gminy Santok najczęściej kojarzą pomoc z instytucjami formalnymi – zwłaszcza Policją i Ośrodkiem Pomocy Społecznej – jednak wciąż zauważalna jest grupa osób, które nie wiedzą, gdzie się zwrócić, lub próbowałyby radzić sobie samodzielnie, co może świadczyć o potrzebie dalszego wzmocnienia działań informacyjnych i edukacyjnych w tym obszarze.

Wykres 47. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie doświadczenia przemocy? N=235

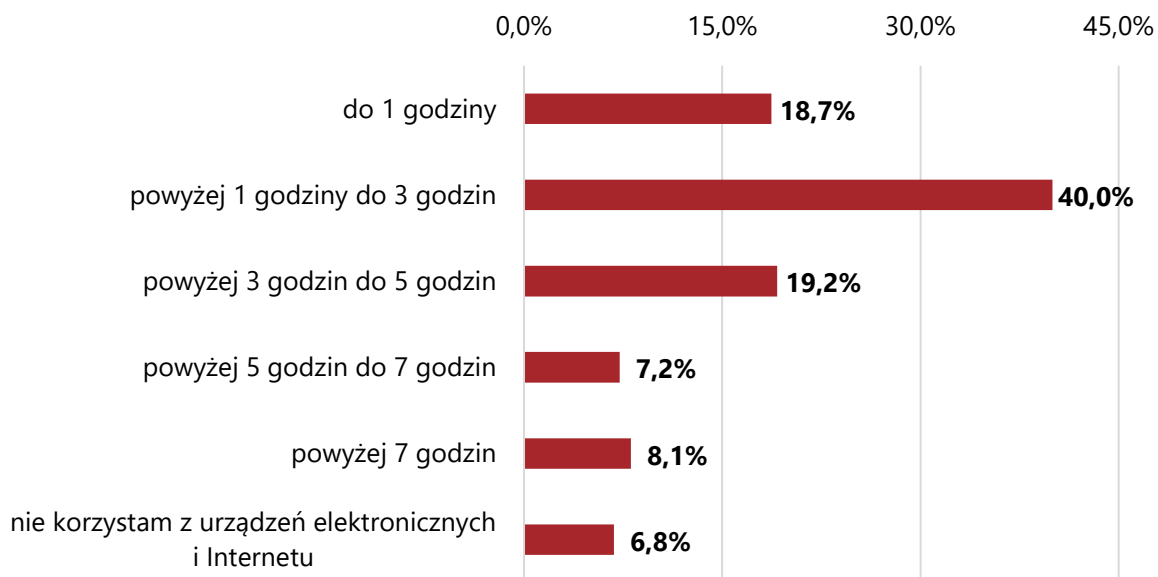

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, zdecydowana większość respondentów korzysta z tego typu urządzeń i Internetu, przy czym 18,7% respondentów robi to do 1 godziny, 40,0% badanych pomiędzy 1 a 3 godzinami dziennie, natomiast 19,2% wskazało na przedział od 3 do 5 godzin. 15,3% respondentów poświęca na to znaczną ilość czasu, tj. powyżej 5 godzin dziennie, przy czym 7,2% spędza w ten sposób od 5 do 7 godzin, z kolei 8,1% – powyżej 7 godzin w ciągu dnia. Pozostałe 6,8% uczestników badania zadeklarowało, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i Internetu.

Wykres 48. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=235

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu określili, czy zdarza się im poświęcać na to dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, 68 respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie (31,3%), natomiast 43 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (19,8%). 66 ankietowanych stwierdziło, że nie przewiduje określonego czasu (30,4%), a 40 osób biorących udział w badaniu miało trudność w jednoznacznym odniesieniu się do tego pytania (18,4%). 2 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 18. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=217

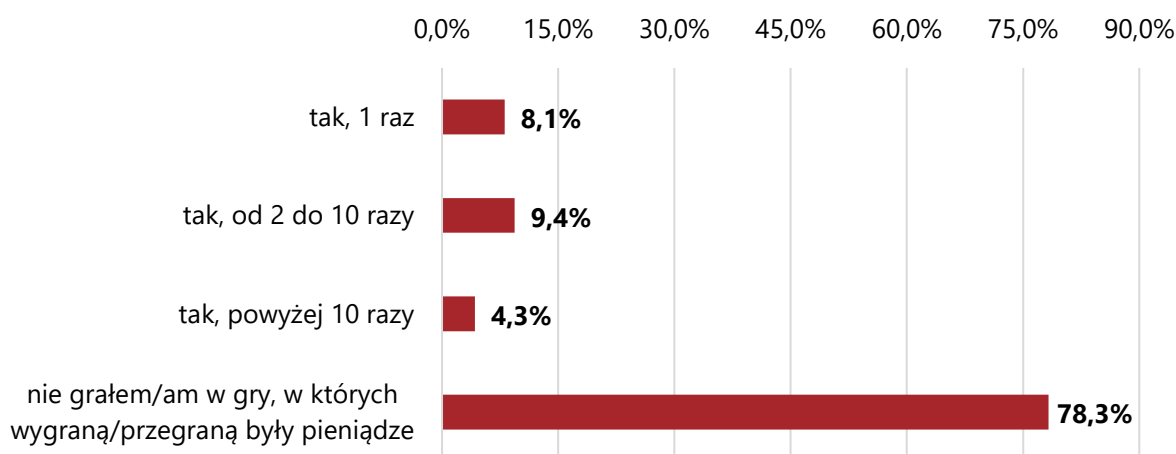
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	31,3	68
nie	19,8	43
trudno powiedzieć	18,4	40
nie przewiduję określonego czasu	30,4	66

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał średnio co piąty dorosły respondent (21,8%), wśród których 8,1% grało w takie gry 1 raz, 9,4% – od 2 do 10 razy, z kolei 4,3% badanych przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 49. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/ przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=235

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 11 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (21,6%), 32 osoby temu zaprzeczyły (62,8%), z kolei 8 respondentów miało trudność w odpowiedzi na to pytanie (15,7%).

Tabela 19. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=51

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	21,6	11
nie	62,8	32
trudno powiedzieć	15,7	8

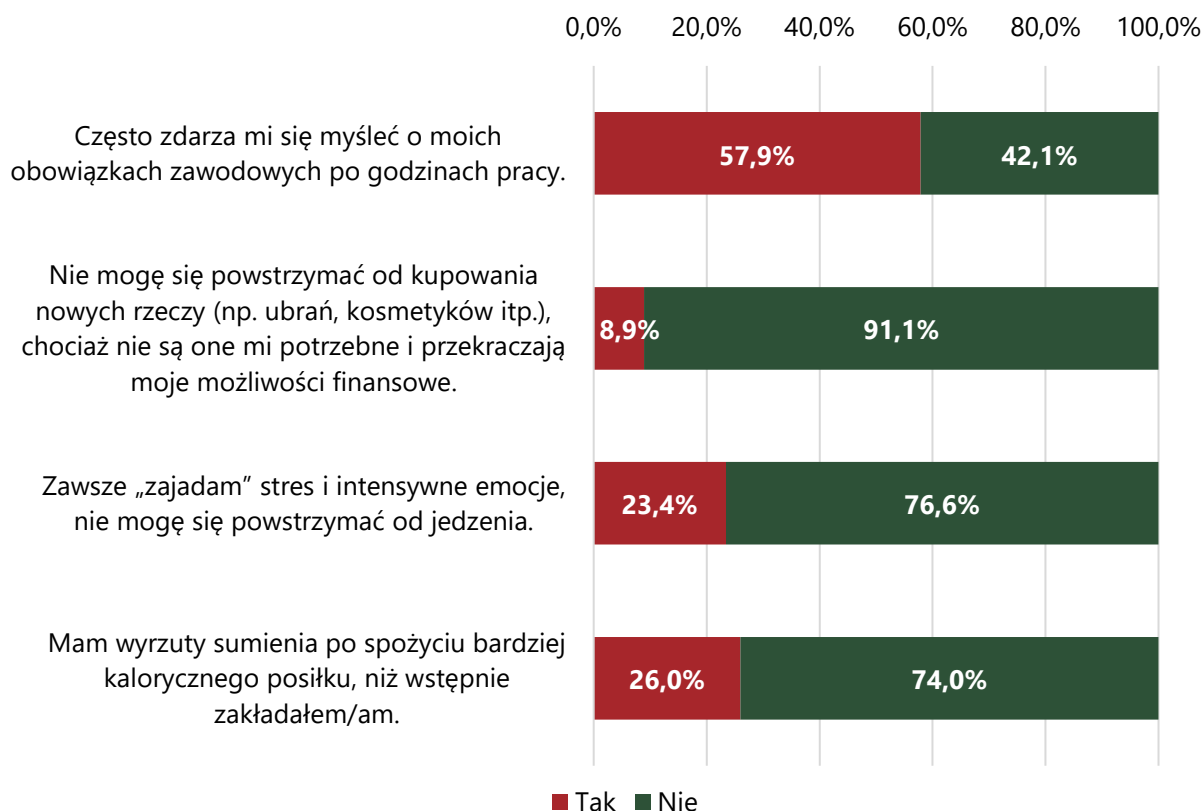
Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Santok, respondenci udzielili istotnych informacji na temat problemów natury behawioralnej. Zakupoholizm i pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tych problemów wśród lokalnej społeczności. Zaburzenia odżywiania również stanowiły jeden z obszarów objętych badaniem, co pozwoliło na zidentyfikowanie ich postrzegania i skali w kontekście innych trudności doświadczanych przez respondentów. Uzyskane wyniki przedstawiają się następująco:

- 57,9% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- 8,9% mieszkańców przyznało, że nie mogą się powstrzymać od kupowania nowych przedmiotów, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 23,4% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- 26,0% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku, niż wstępnie zakładali.

Wykres 50. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=235

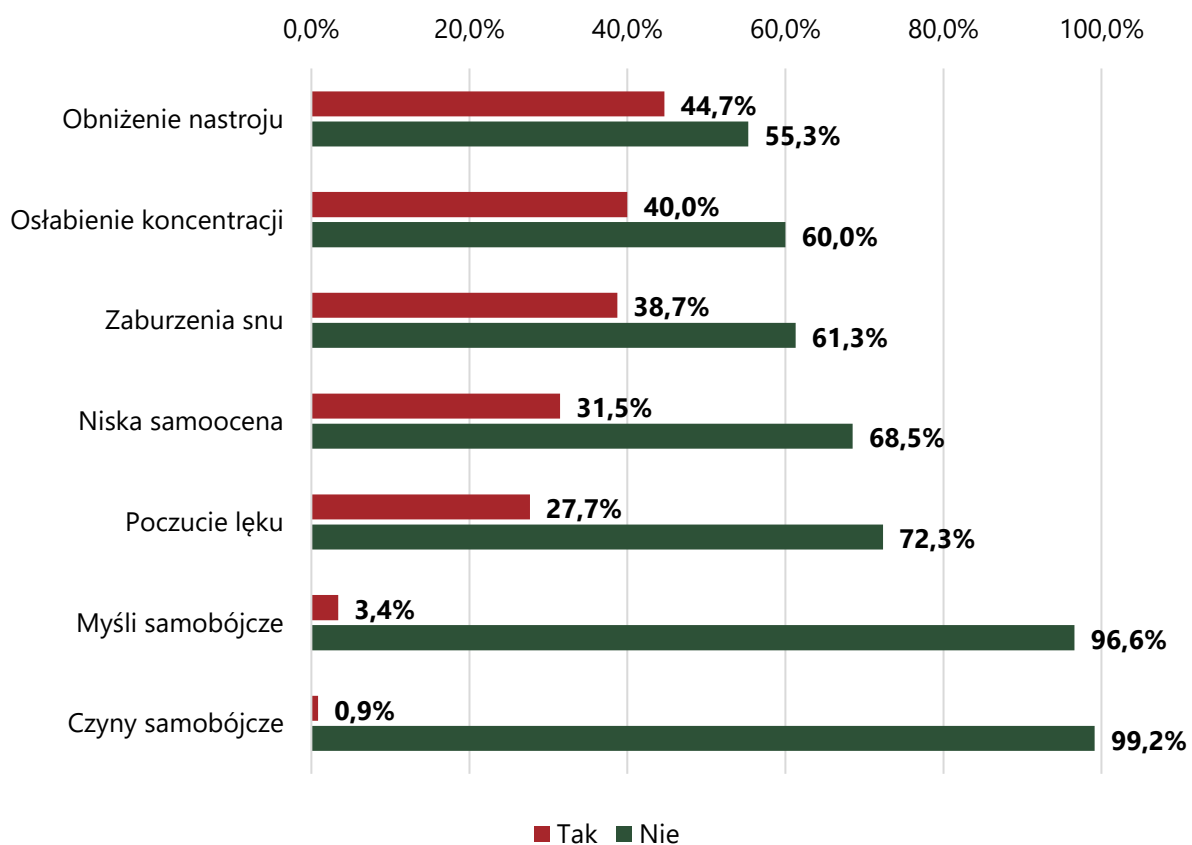

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy Gminy Santok mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 44,7% osób miało obniżony nastrój,
- 40,0% doznało osłabienia koncentracji,
- 38,7% doświadczyło zaburzeń snu,
- 31,5% miało niską samoocenę,
- 27,7% odczuwało lęk,
- 3,4% miało myśli samobójcze,
- 0,9% podejmowało się czynów samobójczych.

Wykres 51. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=235

SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY SANTOK

W oparciu o dane udostępnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku, Główny Urząd Statystyczny, Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku oraz inne podmioty, dokonano szczegółowej diagnozy sytuacji społecznej. Analizy te obejmują opis kluczowych problemów, ich zasięg oraz ocenę dotychczas podejmowanych działań interwencyjnych w stosunku do poszczególnych obszarów wskazanych w Strategii.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodzin mających trudności w pełnieniu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych polega na realizacji zaplanowanych działań, których celem jest przywrócenie im zdolności do samodzielnego radzenia sobie z wyzwaniami. Działania te są realizowane za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zarówno zasoby własne, jak i dostępne zewnętrzne formy wsparcia. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku pełni kluczową rolę w zakresie wspierania rodzin z obszaru Gminy, które borykają się z trudnościami życiowymi. Jednostka ta prowadzi działania mające na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb rodzin oraz zapewnienie im warunków umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W latach 2022-2024 OPS w Santoku zatrudniał 1 asystenta rodziny, z którego pomocy korzystało po 13 rodzin w latach 2022-2023 oraz 11 rodzin w ostatnim roku poddanym analizie. Spadek liczby rodzin objętych wsparciem, może świadczyć o pozytywnych efektach pracy asystenta rodziny i poprawie sytuacji rodzin wcześniej objętych pomocą. Jednocześnie utrzymująca się potrzeba kontynuacji tego rodzaju wsparcia wskazuje na istotną rolę asystenta w systemie pomocy społecznej, zwłaszcza w zakresie profilaktyki problemów opiekuńczo-wychowawczych i wzmacniania kompetencji wychowawczych rodziców.

Tabela 20. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin	13	13	11

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

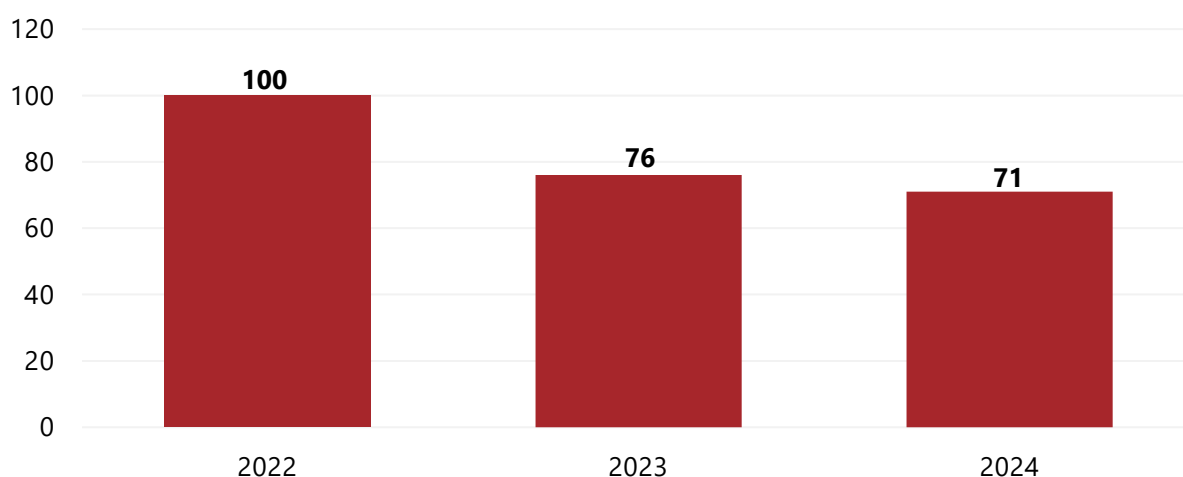
W 2024 roku odbyło się 35 spotkań w ramach projektu *Herbatka u asystenta*, tj. wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.

W roku 2024, jak i w dwóch latach poprzednich w Gminie Santok nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego)¹⁶.

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało 100 rodzin, w 2023 roku – 76, z kolei w 2024 roku – 71 rodzin. W omawianym okresie dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024

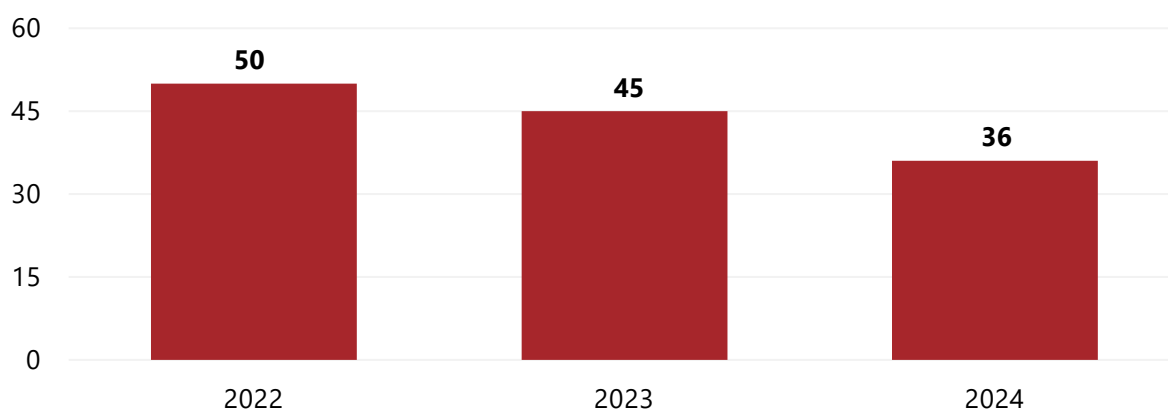

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

¹⁶ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Bazując na przedstawionych danych można dostrzec, że liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w omawianym okresie odnotowała spadek – w 2022 roku było to 50 osób, w 2023 roku – 45 osób, natomiast w 2024 – 36 osób.

Wykres 53. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024

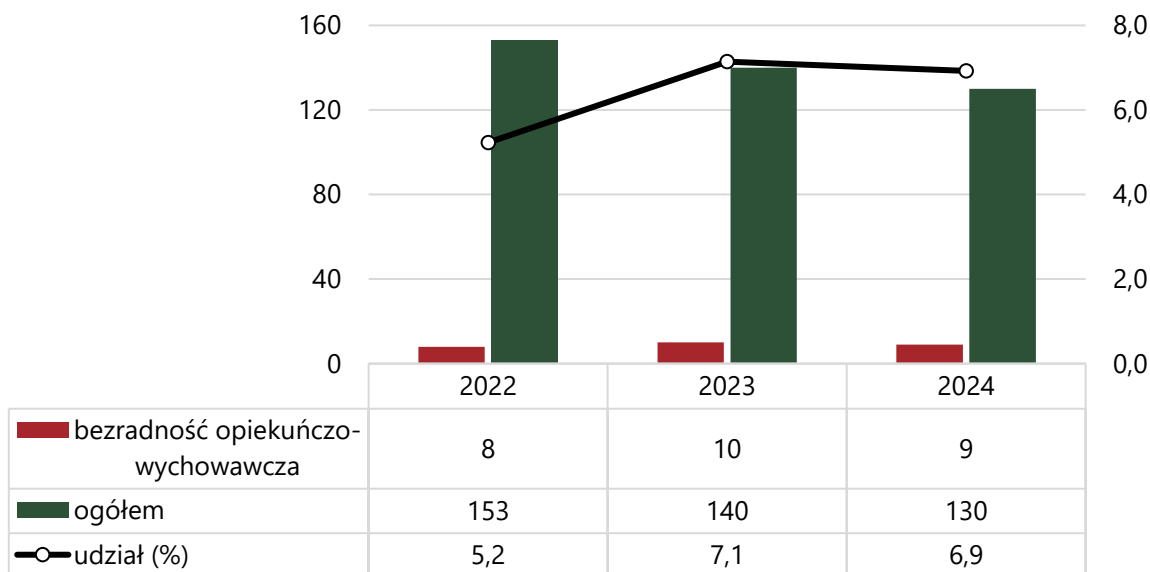

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom – w 2022 roku było to 8 rodzin, w 2023 roku – 10, natomiast w 2024 roku – 9. Podobne tendencje widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS – w 2022 było to 5,2%, w 2023 roku – 7,1%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 6,9%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 54. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W 2023 roku OPS poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 15 dzieci w zastępczej formie opieki na łączną kwotę 110 685 zł, w 2023 roku ponownie było to 15 dzieci jednakże kwota wydatkowana na ten cel wzrosła do 121 350 zł, natomiast w 2024 roku było to 14 dzieci, a kwota odpłatności wyniosła wówczas 109 122 zł. Można zatem zauważyć, iż mimo nieznacznego spadku liczby dzieci objętych wsparciem kwota przeznaczana na ten cel ulegała wahaniom.

Tabela 21. Liczba dzieci z terenu Gminy Santok przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	15	15	14
kwota odpłatności (w złotych)	110 685	121 350	109 122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok oraz Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.

Na terenie Gminy funkcjonują 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie pracy podwórkowej, w tym *Galewianka* w Galewie, *Polichnianka* w Starym Polichnie oraz *Lipkowianka* w Lipkach Wielkich. Funkcjonują one w strukturach OPS w Santoku, a organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok „Pomocna

Dłoń” w Santoku. Placówki te pełnią ważną rolę w systemie lokalnego wsparcia, zapewniając dzieciom i młodzieży bezpieczne miejsce spędzania czasu wolnego, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań oraz działania profilaktyczne przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu i zachowaniom ryzykownym.

Jednym z elementów polityki prorodzinnej na terenie Gminy jest Karta Dużej Rodziny. Jej głównym celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie szans rozwojowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych dzięki oferowanym ulgom oraz zniżkom przez podmioty publiczne i prywatne, które podpisały umowy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej. Karta przysługuje rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie nie mniej niż troje dzieci. W 2024 roku w Gminie Santok przyznano 20 KDR, co oznacza znaczący spadek względem lat poprzednich, gdyż w 2023 roku zamówiono 174 karty tradycyjne i 175 kart elektronicznych, natomiast w 2022 roku 321 kart tradycyjnych i 322 elektronicznych¹⁷, co wskazuje na spadek zainteresowania mieszkańców z dostępnych form wsparcia prorodzinnego.

Na terenie Gminy Santok realizowany jest program „Za życiem”, którego celem jest wsparcie rodziców wychowujących dzieci z ciężkimi i nieodwracalnymi wadami rozwojowymi lub chorobami zagrażającymi życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wysokość tego świadczenia wynosi 4 000 zł. W 2023 roku przyznano 2 świadczenia z tego tytułu, natomiast w 2022 i 2024 roku nie odnotowano podobnych działań¹⁸. Obecność tego instrumentu ma istotne znaczenie – zapewnia wsparcie finansowe i umożliwia korzystanie z dodatkowych form pomocy społecznej.

---

¹⁷ *Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024*

¹⁸ *tamże*

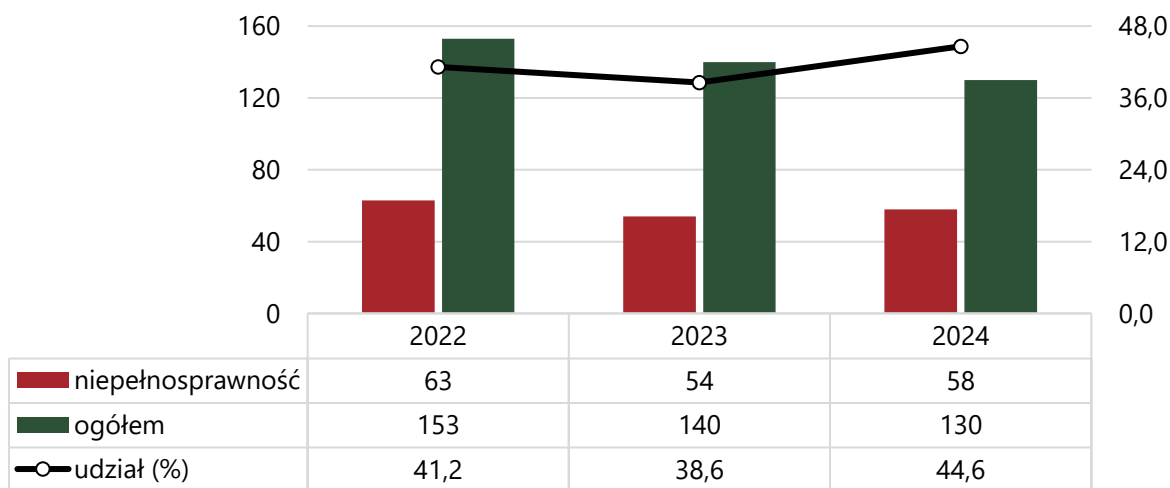
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza *trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy*. Osoby z niepełnosprawnościami można klasyfikować na podstawie różnych kryteriów, takich jak typ schorzenia, moment wystąpienia ograniczeń w życiu oraz stopnia niepełnosprawności. Należy jednak zaznaczyć, że jest to grupa niezwykle zróżnicowana, co sprawia, że wszelkie działania wspierające powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb wynikających z konkretnych trudności i ograniczeń zdrowotnych.

W 2024 roku ze wsparcia OPS w Santoku z powodu niepełnosprawności korzystało 58 rodzin, co stanowiło blisko połowę wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka (44,6%). Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności ulegała wahaniom, podobne tendencje odnotowano w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 55. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń uległa wzrostowi z 759 w roku bazowym do 961 w 2024 roku. Analogiczne tendencje dostrzegalne są w przypadku kwoty świadczeń.

Tabela 22. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	759	764	961
kwota świadczeń (zł)	163 823	164 902	207 422

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W latach 2022-2024 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz przeznaczona na ten cel kwota ulegały wahaniom. W 2022 roku przyznano 794 świadczenia na kwotę 171 377 zł, w 2023 roku – 781 świadczeń na kwotę 168 571 zł, natomiast w 2024 roku – 840 na kwotę 181 306 zł.

Tabela 23. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	794	781	840
kwota świadczeń (zł)	171 377	168 571	181 306

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W 2024 roku przyznano 1 456 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, a kwota świadczeń kształtowała się na poziomie 314 263 zł. Na przestrzeni lat widoczny jest spadek analizowanych uwarunkowań, co szczegółowo obrazuje kolejna tabela.

Tabela 24. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	1 507	1 498	1 456
kwota świadczeń (zł)	325 271	323 328	314 263

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W latach 2022-2024 liczb wypłaconych świadczeń z powyższego tytułu uległa spadkowi – najwyższą wartość odnotowano w 2022 roku (24 świadczenia). Podobne tendencje odnotowano w przypadku kwoty przeznaczanej na ten cel.

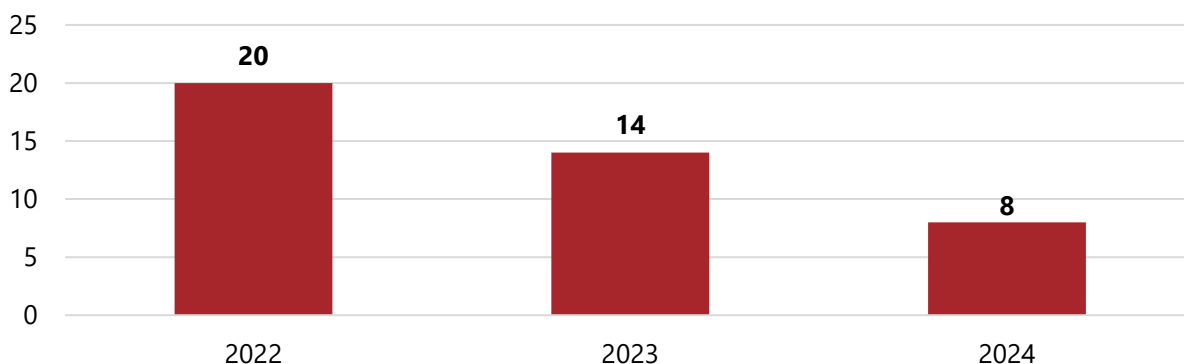
Tabela 25. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	24	9	0
kwota świadczeń (zł)	14 880	5 580	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie usług opiekuńczych osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W omawianym okresie liczba osób korzystających z usług opiekuńczych uległa wyraźnemu spadkowi – w 2022 roku było to 20 osób, w 2023 roku – 14 osób, natomiast w 2024 roku z tego typu świadczeń korzystało 8 mieszkańców Gminy.

Wykres 56. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Dla osób wymagających szczególnego wsparcia świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze, które są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są realizowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W latach 2022-2024 z tego typu wsparcia nie korzystał żaden mieszkaniec Gminy¹⁹.

Od kilku lat OPS w Santoku realizuje Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością. Jego celem jest wsparcie osób z niepełnosprawnościami w codziennym życiu, poprawa jakości życia, umożliwienie jak największej niezależności oraz udziału w wydarzeniach społecznych, kulturalnych i sportowych. W 2024 roku z usług programu skorzystało 5 osób, w tym 4 osoby powyżej 60 roku życia²⁰.

Na terenie Gminy funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Santoku, który stanowi istotny element systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie ze statutem placówki, celem działalności ŚDS jest stworzenie systemu wsparcia społecznego dla osób zakwalifikowanych, poprzez świadczenie usług dziennych w zakresie integracji, aktywizacji oraz wsparcia terapeutycznego. Działania placówki są ukierunkowane na podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i funkcjonowania w społeczności lokalnej.

W ramach działań na rzecz rozwoju usług społecznych i wsparcia osób z niepełnosprawnościami, od IV kwartału 2025 roku działalność rozpoczyna Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne (COM) w Gralewie. Placówka jest przeznaczona dla dorosłych osób z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zapewniając im kompleksową pomoc, opiekę oraz warunki do prowadzenia niezależnego i godnego życia. Pierwszeństwo w korzystaniu z usług Centrum mają mieszkańcy Gminy Santok. COM zapewni wsparcie łącznie 20 osobom dorosłym – 13 w ramach pobytu całodobowego i 7 w ramach pobytu dziennego. W ramach pobytu dziennego uczestnicy będą korzystać z usług wspierających codzienne

---

¹⁹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

²⁰ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

funkcjonowanie, w tym pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, posiłków, usług opiekuńczych oraz zajęć terapeutycznych prowadzonych przez wykwalifikowanych terapeutów zajęciowych. Utworzenie COM w Gralewie stanowi istotny krok w kierunku deinstytucjonalizacji systemu wsparcia, wzmacniania samodzielności oraz poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Santok wymagających stałej pomocy.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

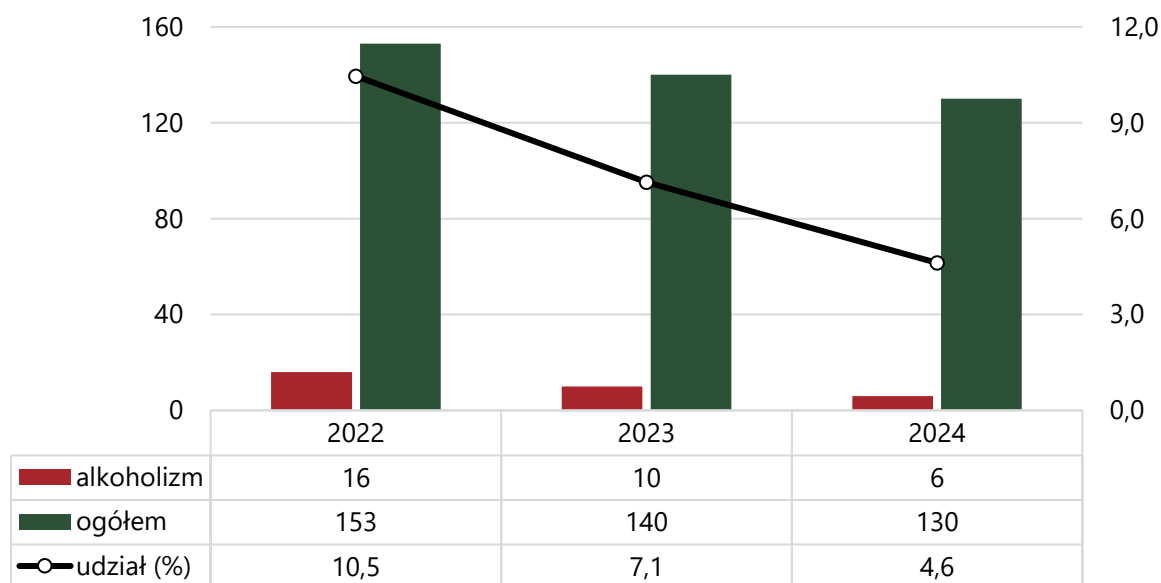
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²¹.

W 2024 roku ze wsparcia OPS w Santoku z powodu alkoholizmu korzystało 6 rodzin, co stanowiło 4,6% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy z tego tytułu uległa spadkowi – w 2022 roku było to 16 rodzin, w 2023 roku – 10, z kolei w 2024 roku – 6. Podobne tendencje odnotowano w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS.

---

²¹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Wykres 57. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Warto również zauważyć, że w latach 2022-2023 żadna z rodzin z terenu Gminy nie korzystała z pomocy z powodu narkomanii, natomiast w 2024 roku odnotowano 1 podobny przypadek²².

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. W 2024 roku GKPRPA liczyła 7 członków.

W 2023 roku liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy wyniosła 6. Rozmowy prowadzono również z 4 członkami ich rodzin. Warto zauważyć, że w analizowanym roku odnotowano 1 przypadek skierowania do sądu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Niska liczba przypadków kierowanych do sądu może świadczyć o tym, że działania profilaktyczne i wspierające podejmowane na etapie wczesnej interwencji przynoszą pozytywne efekty i pozwalają ograniczyć konieczność stosowania środków przymusu.

²² Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Tabela 26. Działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku wobec osób uzależnionych w 2023 roku

wyszczególnienie	wartość
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	6
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	4
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok.

GKPRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych, niemniej jednak w 2023 roku w Gminie Santok nie realizowano programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPiN²³.

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku współpracuje z różnymi podmiotami, w tym z Centrum Kultury i Rekreacji, realizując szereg działań profilaktycznych o charakterze edukacyjnym, artystycznym i integracyjnym. W 2024 roku wśród nich znalazły się następujące programy:

- „Redukcja stresu poprzez sztukę” – program ukierunkowany na rozwijanie kreatywności, wrażliwości artystycznej i umiejętności radzenia sobie ze stresem poprzez kontakt ze sztuką. Obejmuje on m.in. zajęcia muzyczne, warsztaty bębniarskie, konkursy artystyczne w ramach Lubuskich Konfrontacji Artystycznych, spektakle profilaktyczne oraz animacje i działania integracyjne dla dzieci i młodzieży. Działania realizowane są w ciągu całego roku, także w okresie wakacyjnym, kiedy organizowane są warsztaty filmowe i fotograficzne oraz kolonie o profilu artystycznym.
- „Lubię siebie i innych” – program skierowany jest do dzieci, młodzieży i dorosłych. W jego ramach odbywają się spotkania literackie i autorskie, rajdy rowerowe, marsze nordic walking, akcja „Narodowe Czytanie”, półkolonie

²³Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok

profilaktyczne oraz wydarzenia integrujące lokalną społeczność, takie jak Noce Bibliotek, kawiarenki literackie czy świąteczne spotkania w bibliotekach.

- „Teatr uczy” – w ramach programu organizowane są warsztaty teatralne oraz spotkania z psychologiem, które pomagają młodym ludziom lepiej rozumieć siebie i innych, radzić sobie ze stresem, konfliktami oraz presją rówieśniczą.

Programy te wspierają rozwój kompetencji społecznych, wzmacniają więzi międzyludzkie oraz promują wartości takie jak wzajemny szacunek, współpraca i aktywne spędzanie wolnego czasu, stanowiąc istotny element lokalnej profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

W omawianym okresie na terenie Gminy Santok funkcjonował Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Jego zadaniem jest m.in. wsparcie osób dotkniętych kryzysami. W 2024 roku poradnictwo w Punkcie świadczone było średnio przez 44 godziny w miesiącu. Porad udzielał specjalista psychoterapii uzależnień, instruktor terapii uzależnień, psycholog oraz doradca rodzinny²⁴. W 2023 roku udzielono łącznie 43 porad 8 osobom z problemem alkoholowym oraz 11 porad 8 członkom rodzin osób uzależnionych. Należy zauważyć, że nie kontaktowano się wówczas z osobami dotkniętymi problemem uzależnienia od narkotyków.

Tabela 27. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień w Santoku w 2023 roku

wyszczególnienie	liczba osób	liczba porad
osoby z problemem alkoholowym	8	43
dorośli członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym	8	11
osoby z problemem narkotykowym	0	0
dorośli członkowie rodzin osób z problemem narkotykowym	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok.

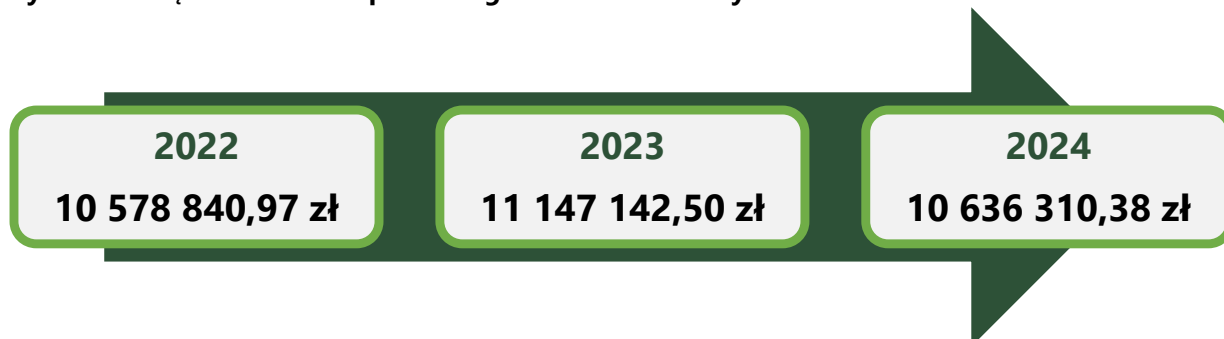
²⁴ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje grupa wsparcia dla osób uzależnionych, stanowiąca ważny element lokalnego systemu pomocy. Ma za zadanie umożliwić osobom zmagającym się z uzależnieniem regularne spotkania w bezpiecznym i wspierającym środowisku, sprzyjając utrzymaniu abstynencji. Spotkania odbywają się w Sali Koła Gospodyń Wiejskich w Santoku²⁵.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie Santok. W roku 2024 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 10 636 310,38 zł, w tym 4 836 567,84 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 961 979,26 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 4 837 763,28 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2024 roku w stosunku do roku 2022 łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa wzrostowi na poziomie 0,5%. Należy jednak zaznaczyć, że dane te nie uwzględniają wzrostu cen wynikającego z inflacji, co oznacza, że faktyczny wzrost wartości sprzedanego alkoholu może być nieco mniej znaczący.

Rysunek 6. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy Santok alkoholu w latach 2022-2024

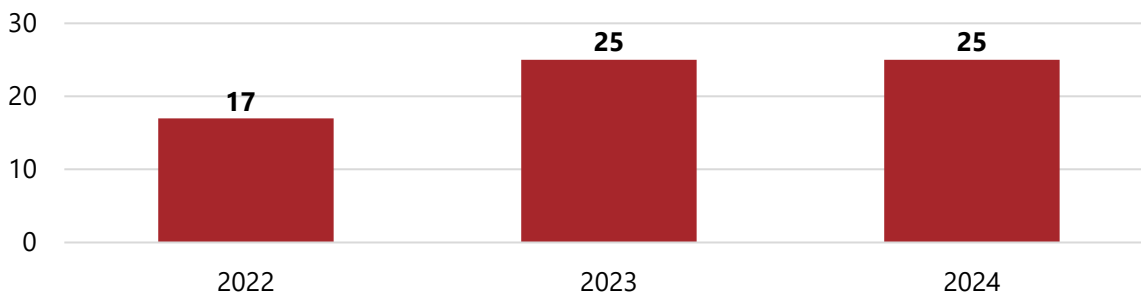
Źródło: Sprawozdania roczne z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W omawianym okresie liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych uległa wzrostowi – najniższą wartość odnotowano w 2022 roku (17 punktów), z kolei w latach 2023-2024 na terenie Gminy znajdowało się po 25 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, każdorazowo większość z nich stanowiły sklepy

²⁵Sprawozdanie roczne z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025 za 2024 rok

(przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży) – w 2024 roku było ich 22, podczas gdy liczba lokali gastronomicznych (punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży) wyniosła 3.

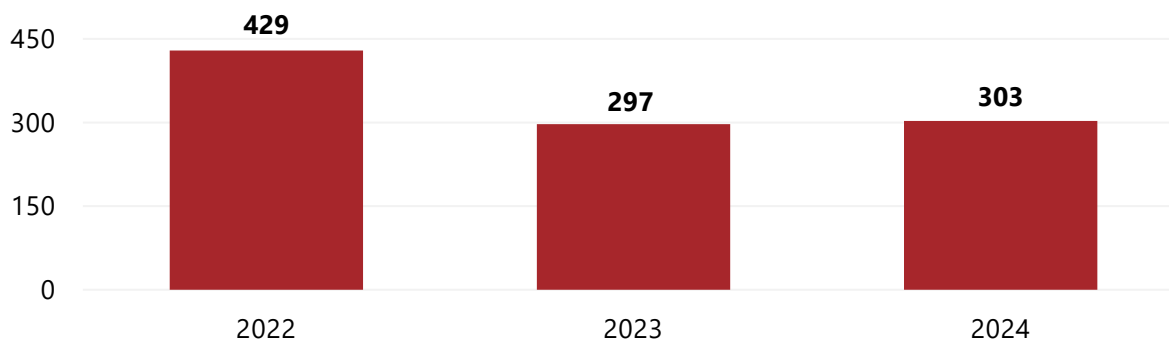
Wykres 58. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania roczne z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Santok w ostatnich trzech latach. Jak wynika z danych przedstawionych na kolejnym wykresie, liczba ta ulegała wahaniom – największą liczbę odnotowano w 2022 roku (429 osób), rok ten cechował się mniejszą dostępnością do miejsc sprzedaży alkoholu na tym obszarze. Tendencja ta pokazuje, że regulacja liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych może stanowić istotne narzędzie w ograniczaniu dostępności alkoholu i przeciwdziałaniu negatywnym skutkom jego nadużywania

Wykres 59. Liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Santok w latach 2022-2024

Źródło: BDL GUS oraz Sprawozdania roczne z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc to intencjonalne i celowe działanie człowieka mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”.

W 2022 roku z pomocy OPS w Santoku z powodu przemocy domowej korzystała 1 rodzina, natomiast w kolejnych latach nie odnotowano podobnych przypadków²⁶.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie Santok zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny w Santoku, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe.

Kolejną analizowaną kwestią są dostępne dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku oraz grup diagnostyczno-pomocowych. W 2022 roku odbyły się 4 spotkania ZI, w 2023 roku – 5, z kolei w 2024 roku – 6, co wskazuje na systematyczny wzrost w tym zakresie. Wahania zaobserwowano natomiast w przypadku liczby powołanych grup diagnostyczno-pomocowych – najwięcej funkcjonowało w 2023 roku. Liczba posiedzeń grup zwiększyła się ponad dwukrotnie na przełomie ostatnich trzech lat. Dane te świadczą o intensyfikacji

---

²⁶ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy, a także o rosnącej potrzebie angażowania większej liczby specjalistów w pracę z osobami dotkniętymi problemem.

Tabela 28. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba spotkań ZI	4	5	6
liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	12	23	16
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	23	43	55

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku.

Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można wahania liczby wszczętych procedur NK – najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (19). Jednocześnie systematycznie zwiększała się liczba procedur kontynuowanych z lat poprzednich, co pokazuje, że część spraw wymaga długofalowego wsparcia i stałej współpracy instytucji w celu zapewnienia bezpieczeństwa i stabilizacji sytuacji rodzin. Zaobserwowana tendencja wzrastająca podkreśla potrzebę podejmowania działań interwencyjnych i systematycznego monitorowania problemu przemocy domowej na terenie Gminy.

Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur NK w latach 2022-2024

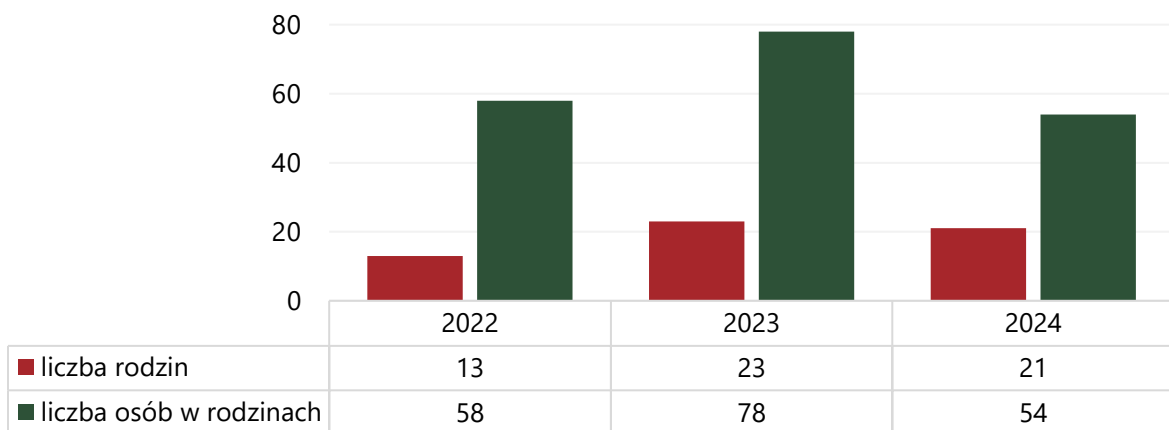
wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba wszczętych procedur NK	15	19	17
liczba kontynuowanych procedur NK	1	6	9

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.

W latach 2022-2024 liczba rodzin oraz osób w rodzinach objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku ulegały wahaniom. W 2022 roku wsparciem objęto 13 rodzin, w których łącznie znajdowało się 58 osób. W 2023 roku odnotowano wzrost liczby rodzin do 23 oraz wzrost liczby osób w rodzinach do 78, co wskazuje na intensyfikację działań interwencyjnych i pomocowych. W 2024 roku liczba rodzin nieznacznie spadła do 21, a liczba osób w rodzinach zmniejszyła się do 54. Spadek ten może świadczyć o skuteczności wcześniejszych działań profilaktycznych i interwencyjnych, a także o stabilizowaniu się sytuacji rodzin objętych wsparciem w poprzednich latach.

Wykres 60. Liczba rodzin oraz osób w rodzinach objętych działaniami ZI w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.

Przemoc jest zjawiskiem, które może dotknąć każdego człowieka – niezależnie od płci, wieku, wykształcenia czy statusu społecznego – i występuje w różnych formach oraz środowiskach. Analiza sytuacji w Gminie Santok wskazuje jednak, że najczęściej doświadczają jej kobiety, które stanowią główną grupę osób dotkniętych przemocą domową, natomiast drugą, równie ważną i szczególnie wrażliwą grupą są dzieci, będące zarówno bezpośrednimi, jak i pośrednimi świadkami przemocy. Na przestrzeni lat 2022-2024 odnotowano wahania liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową. W 2022 roku zidentyfikowano 18 takich osób, w 2023 roku – 44, natomiast w 2024 roku liczba ta ukształtowała się na poziomie 34. Wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy prowadzono działania informacyjno-interwencyjne, obejmujące pouczenia

o konsekwencjach prawnych, rozmowy wspierające, kierowanie do poradnictwa specjalistycznego oraz zgłaszanie spraw do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku, a także wizyty monitorujące w środowisku rodzinnym.

Tabela 30. Liczba osób doznających przemocy w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kobiety	12	22	20
Mężczyźni	1	14	4
Dzieci	5	8	10
RAZEM	18	44	34

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.

W przypadku liczby osób, wobec których zachodzi podejrzenie stosowania przemocy domowej również odnotowano wahania. W 2022 roku było to 16 osób, w 2023 roku – 27 osób, a w 2024 roku – 22 osoby. W analizowanej grupie każdorazowo dominowali mężczyźni, co jest zbieżne z ogólnokrajowymi tendencjami i wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania programów profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do tej grupy. Przedstawione dane potwierdzają, że problem przemocy domowej utrzymuje się na istotnym poziomie, choć działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny w Santoku mogą przyczyniać się do jego stopniowego ograniczania. Wzrost liczby zgłoszeń w 2023 roku może też świadczyć o większej gotowości mieszkańców do reagowania i zgłaszania przypadków przemocy, co jest pozytywnym efektem działań edukacyjnych i profilaktycznych prowadzonych w Gminie.

Tabela 31. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kobiety	3	3	1
Mężczyźni	13	24	21
RAZEM	16	27	22

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.

Jednym z podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy, w których osoby dotknięte przemocą domową mogą uzyskać pomoc i wsparcie, są punkty konsultacyjne. Punkty te pełnią ważną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy, oferując mieszkańcom

m.in. poradnictwo psychologiczne, prawne oraz informacje o dostępnych formach pomocy i możliwościach dalszego wsparcia. W 2023 roku z pomocy PK skorzystało 5 osób doznających przemocy domowej, którym udzielono 8 porad, a także 5 osób stosujących przemoc, którym udzielono 11 porad. Przedstawione dane wskazują na stosunkowo niewielką liczbę osób korzystających z Punktu – może to wynikać z ograniczonej świadomości mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia, obawy przed ujawnieniem problemu lub barier związanych z dostępnością pomocy, zasadne jest zatem podejmowanie działań informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych.

Tabela 32. Działalność Punktu Konsultacyjnego wobec osób dotkniętych problemem przemocy w 2023 roku

wyszczególnienie	liczba osób	liczba porad
osoby doznające przemocy domowej	5	8
osoby stosujące przemoc domową	5	11

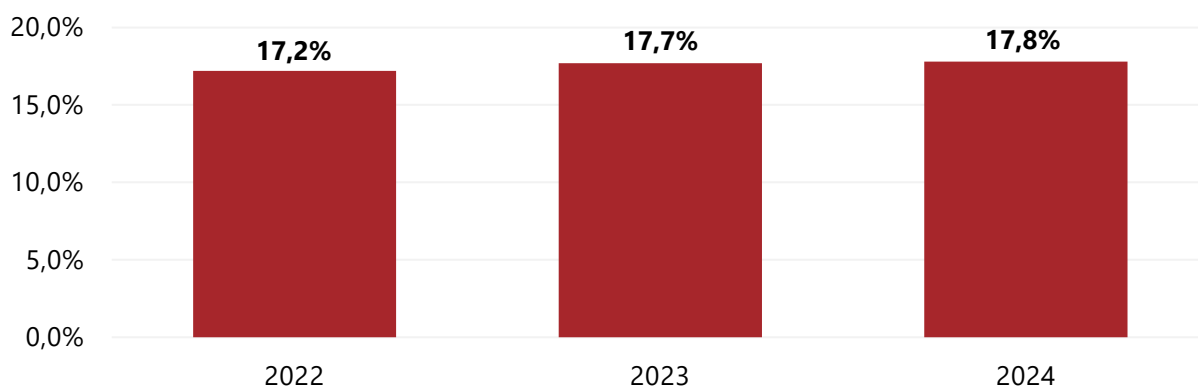
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok.

Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

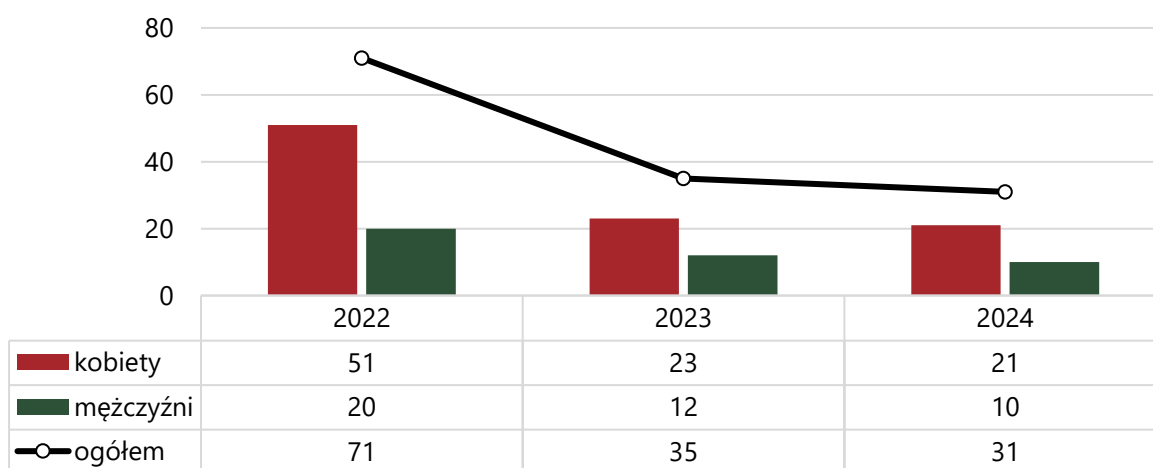
Proces starzenia się społeczeństwa to wyzwanie wymagające szczególnej uwagi w planowaniu działań społecznych. Seniorzy stanowią ważną część wspólnoty, a ich potrzeby i oczekiwania zasługują na priorytetowe miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035. Wspieranie aktywności osób starszych, tworzenie przestrzeni do integracji międzypokoleniowej oraz budowanie oferty, która odpowiada ich zainteresowaniom i potencjałowi, to kluczowe elementy skutecznej polityki społecznej. Dążenie do zwiększenia jakości życia seniorów nie tylko poprawia ich dobrostan, ale także wzmacnia spójność społeczną.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji Gminy Santok wykazuje tendencje wzrostowe: w 2022 roku było to 17,2%, w 2023 roku – 17,7%, z kolei w 2024 roku – 17,8%.

Wykres 61. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy Santok na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2024 roku z pomocy społecznej korzystało 31 osób w wieku poprodukcyjnym, z czego 21 stanowiły kobiety, a 10 – mężczyźni. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba beneficjentów pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym uległa spadkowi, a każdorazowo liczba kobiet była wyższa niż liczba mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 62. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. Na przestrzeni analizowanych lat nie wypłacono świadczeń z tego tytułu²⁷.

²⁷ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS odpłatność ponosiła Gmina Santok, uległa spadkowi – w 2024 roku było to 18 osób, z kolei w latach 2022-2023 – po 20 mieszkańców Gminy. Wahania widoczne są natomiast w przypadku przeznaczanej na ten cel kwoty. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 33. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób przebywających w DPS	20	20	18
kwota świadczeń (w zł)	823 089	808 953	886 519

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Gminy prowadzono działania w ramach rządowego programu Korpus Wsparcia Seniorów. Realizowany wówczas Moduł I, obejmował świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich dla osób powyżej 60 roku życia. Wsparcie dotyczyło pomocy w codziennym funkcjonowaniu, podstawowej opieki higieniczno-pielęgnacyjnej oraz utrzymywania kontaktów społecznych. Z programu skorzystało wówczas 5 seniorów, a całkowity koszt zadania wyniósł 37 560 zł²⁸.

Istotną rolę w aktywizacji społecznej i integracji osób starszych odgrywają kluby seniora, zarówno te powstałe z inicjatywy oddolnej – w Lipkach Wielkich, Jastrzębniku, Starym Polichnie i Czechowie – jak i Klub Senior+ w Płomykowie,

²⁸ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

działający od stycznia 2023. W spotkaniach uczestniczy średnio 20-30 osób, biorących udział w tańcu terapeutycznym, rękodziele, zajęciach sportowych, kulturalnych i edukacyjnych. Seniorzy spotykają się także na wydarzeniach lokalnych, angażując w inicjatywy społeczności i mogą aktywnie uczestniczyć w zespołach śpiewaczych, tanecznych, kołach zainteresowań, grupach modlitewnych oraz zajęciach Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku²⁹.

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zawodowej to istotny element budowania spójnej i aktywnej społeczności lokalnej. Tworzenie warunków do podjęcia pracy, rozwijanie kompetencji zawodowych oraz działania integrujące osoby zagrożone marginalizacją przyczyniają się do wzmacniania ich niezależności i poprawy jakości życia. W rozdziale tym omówiono działania podejmowane na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, które nie tylko pomagają przezwyciężyć trudności indywidualne, ale również wzmacniają rozwój gospodarczy i społeczny Gminy.

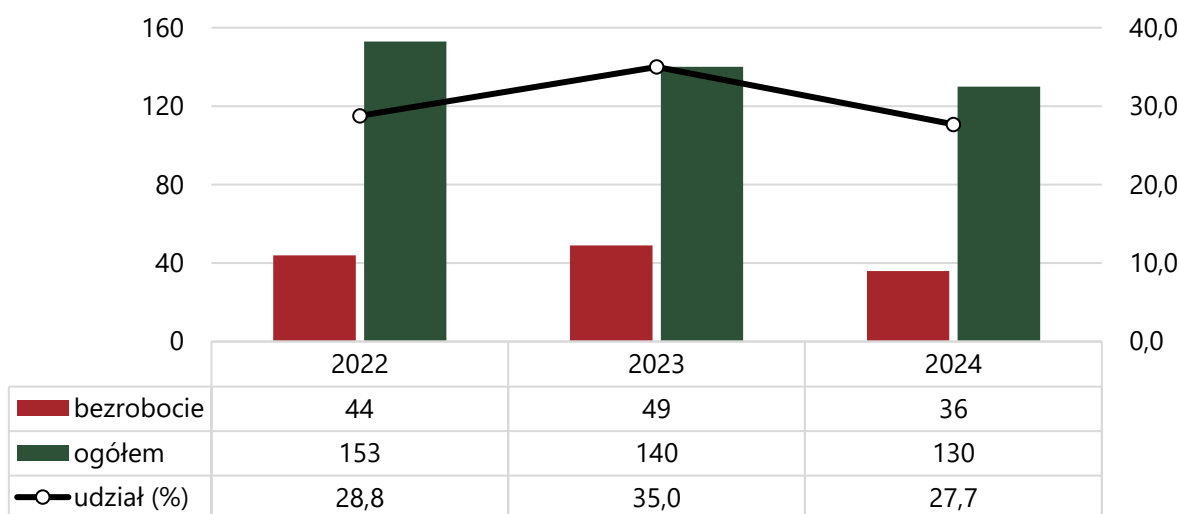
W 2022 roku wsparcia z powodu bezrobocia udzielono 44 rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, w 2023 roku – 49, z kolei w 2024 roku było to 36 rodzin. W przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej widoczne są natomiast wahania.

---

²⁹ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

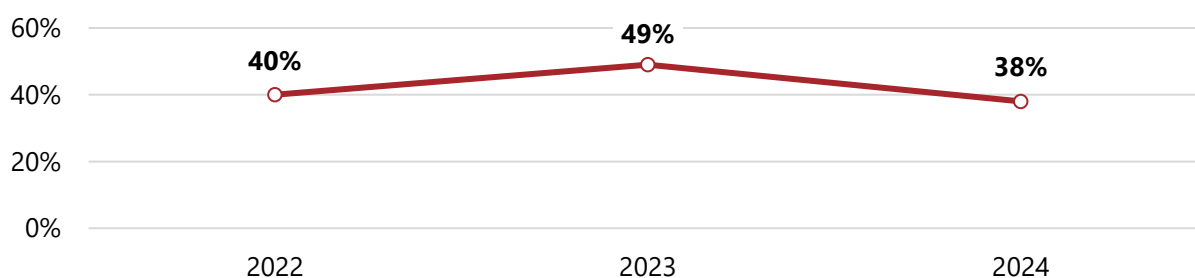
Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

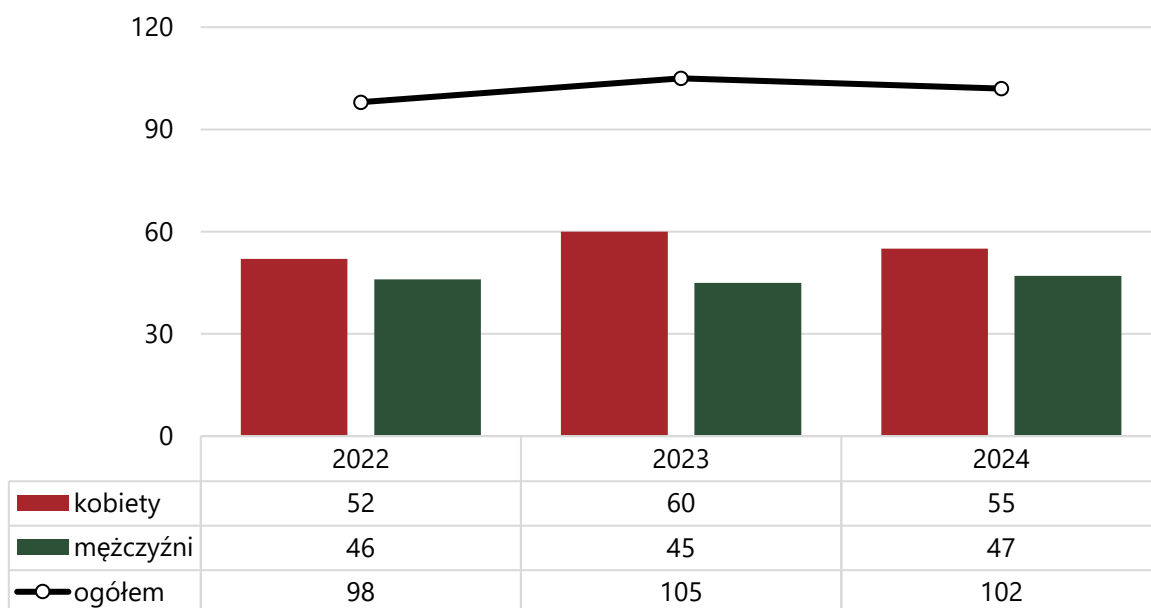
Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Na przestrzeni lat zauważalne są wahania jego wartości – w 2022 roku było to 40%, w 2023 roku – 49%, z kolei w 2024 roku odnotowano spadek do 38%.

Wykres 64. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorzowie Wielkopolskim zarejestrowanych było łącznie 102 mieszkańców Gminy Santok, z czego 55 stanowiły kobiety, a 47 – mężczyźni. W omawianym okresie widoczne są wahania liczby osób zarejestrowanych w PUP, a pod względem płci dostrzegalne są pewne dysproporcje – w latach 2022-2024 pozostających bez pracy kobiet było więcej niż mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 65. Mieszkańcy Gminy Santok zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w omawianym okresie udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy uległ wzrostowi, a różnica między 2022 a 2024 rokiem wynosi 8,4 pp. Podobne tendencje widoczne są w przypadku mieszkańców Gminy do 30 roku życia – w roku bazowym było to 21,4%, w 2023 roku – 25,7%, a w 2024 roku – 27,5%, z kolei udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP ulegał wahaniom. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia następująca tabela.

Tabela 34. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Santok w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	9	9,2	15	14,3	18	17,6
do 30 roku życia	21	21,4	27	25,7	28	27,5
powyżej 50 roku życia	24	24,5	34	32,4	25	24,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Długotrwale bezrobocie odnosi się do sytuacji, w której osoba pozostaje zarejestrowana jako bezrobotna przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Zjawisko to stanowi poważne wyzwanie dla rynku pracy, gdyż często wskazuje na brak możliwości lub chęci podjęcia zatrudnienia przez bezrobotnych, a w niektórych przypadkach może być związane z osiąganiem dochodów z nieformalnych źródeł. Długotrwale pozostawanie bez pracy nie tylko ogranicza rozwój zawodowy jednostki, ale również obciąża systemy wsparcia społecznego i wpływa na integrację społeczną. W związku z tym istotne jest podejmowanie kompleksowych działań aktywizacyjnych, uwzględniających indywidualne potrzeby i potencjał osób dotkniętych tym problemem. Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Santok oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu gorzowskiego. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie zauważalny jest spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych – w 2022 roku było ich 29, w 2023 roku – 21, natomiast w 2024 roku 20. Podobne tendencje widoczne są w przypadku udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP. W przypadku powiatu gorzowskiego dostrzegalne są wahania liczby osób długotrwale bezrobotnych od 292 w roku bazowym, przez 238 w 2023 roku, do 269 w ostatnim roku poddanym analizie. Również ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców zarejestrowanych w PUP ulegał wahaniom. Szczegółowe dane w tym zakresie widoczne są w tabeli poniżej.

Tabela 35. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Santok oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu gorzowskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	liczba osób	29	21	20
	udział (%)	29,6	20,0	19,6
Powiat	liczba osób	292	238	269
	udział (%)	39,7	29,6	30,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Gmina Santok prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Gorzowie Wielkopolskim w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

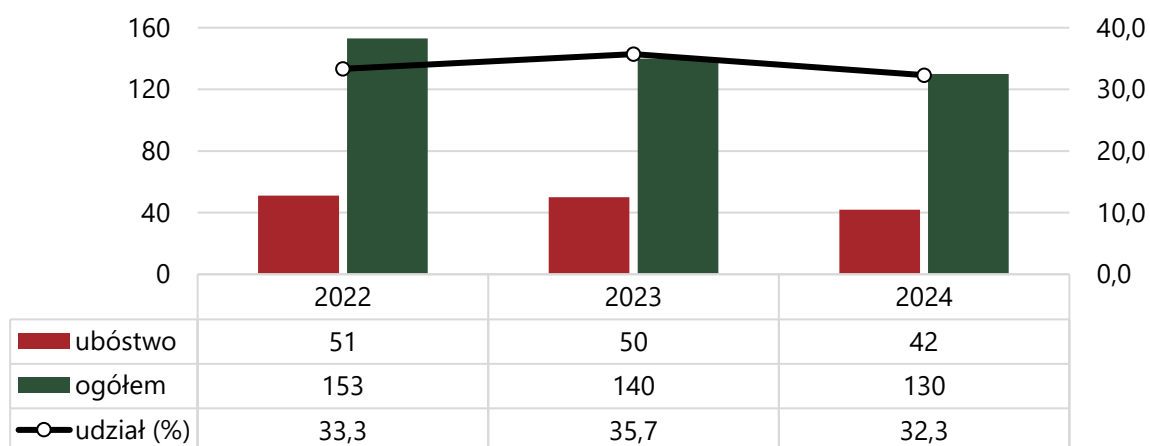
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Ubóstwo to złożony problem społeczny, który wykracza poza brak wystarczających środków finansowych. Jest to zjawisko prowadzące do wykluczenia społecznego, ograniczenia dostępu do edukacji, ochrony zdrowia czy możliwości rozwoju zawodowego. Ubóstwo nie tylko dotyczy poszczególnych osób, ale także wpływa negatywnie na całe społeczności, pogłębiając różnice społeczne i gospodarcze. Analiza poziomu ubóstwa w Gminie została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń. Zgromadzone informacje pozwoliły na kompleksowe zbadanie aktualnej sytuacji, a także na ocenę dynamiki zmian w tym obszarze na przestrzeni ostatnich lat.

W 2024 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia OPS z powodu ubóstwa w przypadku 42 spośród 130 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 32,3%. W omawianym okresie liczba rodzin będących beneficjentami OPS z powodu ubóstwa spadła z 51 w roku 2022 do 42 w 2024 roku, zaś ich udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszył się o 1,0 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 66. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Liczba osób otrzymujących zasiłek stały na przestrzeni analizowanych lat uległa niewielkiemu spadkowi – w latach 2022-2023 było to po 28 osób, natomiast w 2024 roku ich liczba spadła do 25. Kwota przeznaczona na ten rodzaj zasiłku ulegała wahaniom, wynosząc odpowiednio: 179 468 zł w 2022 roku, 140 311 zł w 2023 roku i 245 215 zł w 2024 roku. W przypadku zasiłków okresowych oraz celowych zaobserwowano wahania liczby osób objętych pomocą. Kwota świadczeń w zakresie zasiłku okresowego uległa wzrostowi – w 2022 roku wyniosła ona 57 073 zł, w 2023 roku – 62 168 zł, z kolei w 2024 roku – 64 617 zł. Podobne tendencje odnotowano w przypadku kwoty środków przeznaczonych na zasiłki celowe – w roku bazowym wyniosła 165 956 zł, w 2023 roku – 170 777 zł, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie kwota ta wzrosła do 252 822 zł.

Tabela 36. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024

rodzaj zasiłku	2022		2023		2024	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	28	179 468	28	140 311	25	245 215
zasiłek okresowy	32	57 073	42	62 168	37	64 617
zasiłek celowy	106	165 956	85	170 777	90	252 822

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalny jest spadek liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne – w 2022 roku było to 69 osób, w 2023 roku – 65, z kolei w 2024 roku 61 mieszkańców Gminy. W analizowanym okresie dostrzegalne są również wahania liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych, których odbiorcami w latach 2023-2024 były jedynie dzieci, natomiast w 2022 roku odnotowano również 1 osobę z innej grupy wiekowej, przy czym najmłodszy członkowie społeczeństwa stanowili 97,4% ogółu osób objętych pomocą.

Tabela 37. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie pieniężne	69	65	61
świadczenie niepieniężne:	39	41	34
• w tym dzieci	38	41	34

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku OPS w Santoku realizował Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027, którego celem było wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez przekazanie bezpłatnych artykułów spożywczych. Wsparciem objęto wówczas 170 osób z 77 rodzin³⁰.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2022-2024 liczba gospodarstw domowych z terenu Gminy korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych wykazywała tendencje spadkowe, z kolei przeznaczana na ten cel kwota świadczeń ulegała wahaniom – najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (11 618 zł).

³⁰ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

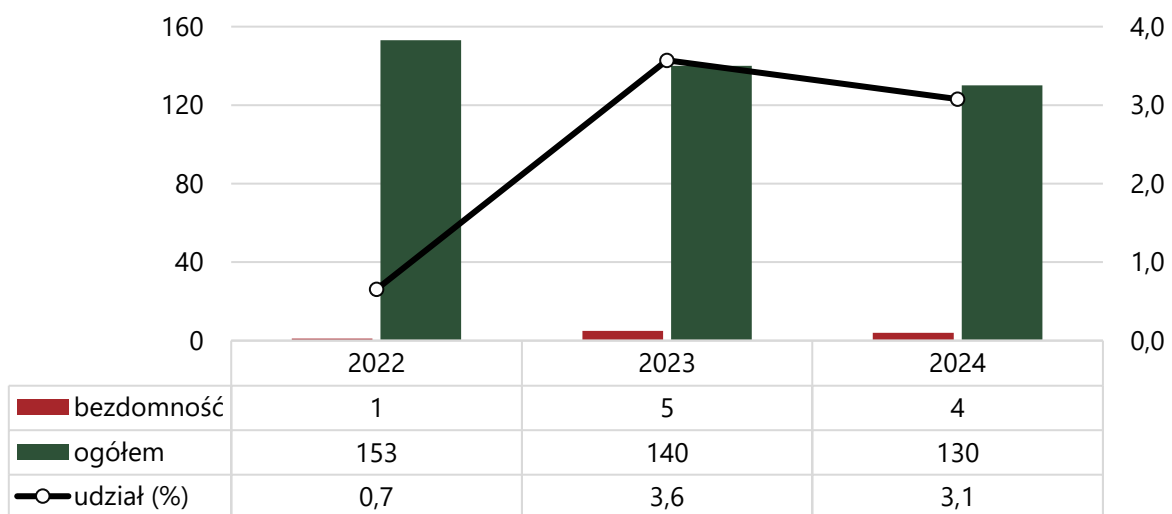
Tabela 38. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota przyznanych świadczeń w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba gospodarstw domowych	3	2	1
kwota świadczeń (zł)	9 429	11 618	4 863

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2022 roku z pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystała 1 osoba, w 2023 roku – 5, natomiast w 2024 roku odnotowano 4 takie przypadki. Chociaż liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności jest stosunkowo niewielka, problem ten pozostaje istotny ze względu na jego poważne konsekwencje dla jakości życia i bezpieczeństwa osób dotkniętych kryzysem.

Wykres 67. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom pozbawionym miejsca zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Gmina realizuje to zadanie poprzez zapewnienie osobom potrzebującym tymczasowego schronienia w formie noclegowni, schroniska dla osób bezdomnych lub schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

W razie potrzeby udzielenia schronienia mieszkańcom Gminy Santok pomoc realizowana jest we współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie województwa lubuskiego i innych regionów kraju. Wsparcia udzielają m.in. Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wielkopolskim, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Gorzowie Wielkopolskim, a także Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „JUDYM” prowadzące schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi „Katarzynka” w miejscowości Synogać (Sadlno, pow. koniński). Wskazuje to na fakt, że wsparcie kierowane do osób bezdomnych z Gminy Santok ma często charakter ponadlokalny – w zależności od indywidualnych potrzeb i dostępności miejsc.

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zdrowie psychiczne to stan dobrego samopoczucia, który umożliwia radzenie sobie ze stresem, rozwijanie umiejętności, naukę, pracę i aktywny udział w społeczności. Jest kluczowym elementem zdrowia i dobrego funkcjonowania, stanowiąc podstawę podejmowania decyzji, budowania relacji i kształtowania świata, w którym żyjemy. To fundamentalne prawo człowieka, istotne dla rozwoju osobistego i społecznego³¹.

Zdrowie psychiczne stanowi jeden z kluczowych filarów dobrostanu mieszkańców Gminy. Wspieranie zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie problemom z nim związanym to wyzwania, które wymagają kompleksowych działań w zakresie profilaktyki, edukacji i dostępu do odpowiednich form wsparcia. Celem podejmowanych inicjatyw jest nie tylko poprawa jakości życia mieszkańców, ale również budowanie świadomości społecznej w zakresie znaczenia zdrowia psychicznego oraz rozwijanie lokalnych zasobów, które mogą skutecznie wspierać osoby w kryzysie.

---

³¹ *Mental health*, 2022, online: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response> [dostęp: 06.10.2025]

Jedną z form wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W latach 2022-2024 z tego typu usług nie korzystał żaden mieszkaniec Gminy³².

Od 1996 roku na terenie Gminy funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Santoku, który od 2020 roku działa jako samodzielna jednostka organizacyjna Gminy. Placówka zapewnia wsparcie dzienne osobom z niepełnosprawnościami i przewlekle psychicznie chorym, oferując m.in. treningi samoobsługi, umiejętności społecznych, terapię ruchową, poradnictwo psychologiczne i socjalne oraz pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych. Ośrodek zapewnia transport uczestników na zajęcia i z powrotem. W 2024 roku wsparciem objęto 21 osób z terenu Gminy³³.

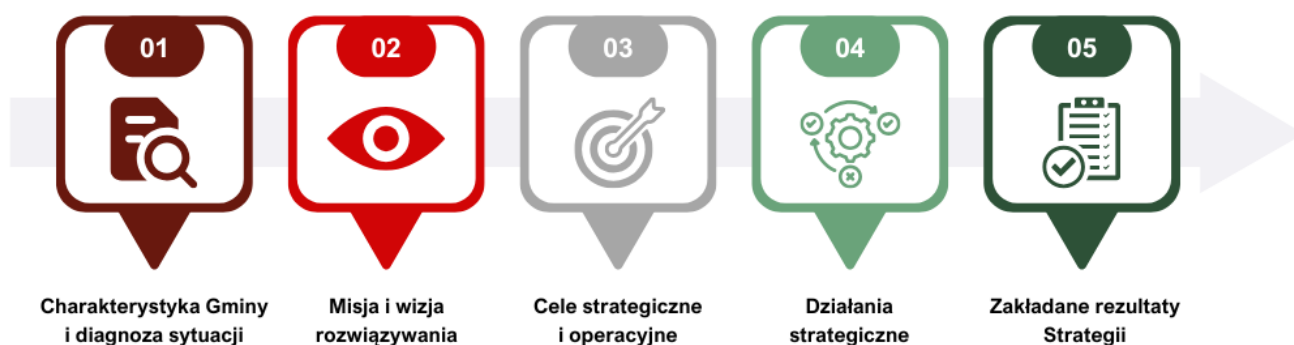
³² Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

³³ Raport o stanie Gminy Santok za 2024 rok

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Programowa część Strategii obejmuje takie elementy jak: misja i wizja, dotyczące rozwiązywania problemów społecznych, wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych, planowane działania, oczekiwane rezultaty, system aktualizacji, a także zasady monitorowania i ewaluacji. W jej skład wchodzi również ramy finansowe oraz regulacje dotyczące realizacji dokumentu. Podstawą dla prognoz zawartych w tej części była szczegółowa diagnoza społeczna, która umożliwiła ocenę kluczowych uwarunkowań strategicznych. Zgromadzone w ramach analizy dane pozwoliły na wyznaczenie priorytetów działań oraz opracowanie kierunków, które mają na celu skuteczne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów społecznych.

Rysunek 7. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: Opracowanie własne.

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia ona pożądany obraz Gminy, odzwierciedlając aspiracje społeczności i wyznaczając priorytety w podejmowanych działaniach na rzecz integracji, wsparcia oraz poprawy warunków życia wszystkich grup społecznych.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Santok została stworzona na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikacji kluczowych obszarów problemowych zawartych w diagnozie. Jej sformułowanie umożliwia wyznaczenie misji, która określa ogólny cel i wskazuje kierunek działań, jakie Gmina planuje podjąć.

MISJA

Systematyczne i zintegrowane działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Santok poprzez skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudności oraz rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i społecznością lokalną.

WIZJA

Gmina Santok to wspólnota otwarta, solidarna i wrażliwa społecznie, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, stanu zdrowia, sytuacji życiowej czy materialnej – ma dostęp do wsparcia umożliwiającego samodzielne, godne i aktywne życie w przyjaznym środowisku lokalnym.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie przeprowadzonej analizy poszczególnych obszarów wyznaczono 6 celów strategicznych, mających na celu ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego celu opracowano szczegółowe cele operacyjne, którym towarzyszy opis działań niezbędnych do ich osiągnięcia. Wskazano również odpowiedzialne za ich realizację podmioty, partnerów współpracujących, wskaźniki mierzące postęp, planowane rezultaty oraz potencjalne źródła finansowania. Takie podejście ma na celu zapewnienie kompleksowego i skutecznego wdrażania zaplanowanych działań strategicznych.

Rysunek 8. Cele strategiczne

Źródło: Opracowanie własne.

Cel strategiczny nr 1. Wzmacnianie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez rozwój zintegrowanych form wsparcia, poradnictwa i działań profilaktycznych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie rodzinom i opiekunom narzędzi oraz zasobów niezbędnych do właściwego wypełniania ról opiekuńczo-wychowawczych.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Udzielanie wsparcia rodzinom zmagającym się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez pomoc asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin zmagających się z wyzwaniami o charakterze opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS	Budżet Gminy
2.	Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Stworzenie dzieciom warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu, społecznemu i edukacyjnemu poprzez zapewnienie opieki w stabilnym i wspierającym środowisku rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	OPS, ZPPP, PCPR	Budżet Gminy, budżet Powiatu
3.	Informowanie rodzin o dostępnych formach wsparcia, takich jak poradnictwo rodzinne, psychologiczne i prawne oraz o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	OPS, GKPRPA, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
4.	Zapewnienie potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie rodzinom i opiekunom narzędzi oraz zasobów niezbędnych do właściwego wypełniania ról opiekuńczo-wychowawczych.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
5.	Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba funkcjonujących rodzin wspierających.	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
6.	Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, wsparcie psychologiczne, terapia rodzinna).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodzin korzystających z usług społecznych.	PCPR	Budżet Powiatu
7.	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
8.	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	GKPRPA, ZI, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny 1.2. Tworzenie środowiska wspierającego rozwój dzieci i młodzieży oraz zapewniającego równe szanse edukacyjne i społeczne.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Rozwój Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizacja ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba funkcjonujących Placówek Wsparcia Dziennego.	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
2.	Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Podniesienie poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba podjętych działań w celu doposażenia placówek oświatowych.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Państwa
3.	Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podjęto współpracę.	OPS, UG, placówki oświatowe	Brak kosztów
4.	Wspieranie rozwoju Klubu Malucha, zapewniającego opiekę nad dziećmi do lat 3.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia oraz pomoc w realizacji codziennych spraw.	Liczba dzieci objętych opieką w Klubie Malucha.	UG, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy, budżet Państwa
5.	Organizowanie, wspieranie i promowanie wydarzeń oraz inicjatyw skierowanych do rodzin z dziećmi.	Zwiększenie zaangażowania rodzin w życie społeczności lokalnej oraz wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez udział w wydarzeniach integracyjnych i kulturalnych.	Liczba zorganizowanych imprez. Szacunkowa liczba uczestników.	OPS, UG, CKiR, ZPPP, PWD, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
6.	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UG, NGO, CKiR, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Państwa

Cel operacyjny 1.2. Tworzenie środowiska wspierającego rozwój dzieci i młodzieży oraz zapewniającego równe szanse edukacyjne i społeczne.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
7.	Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	placówki oświatowe	Budżet Gminy
8.	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UG, GKPRPA, NGO, CKiR, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 2. Zwiększanie dostępności i jakości usług społecznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w tym tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i lokalnym.

Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie seniorom i osobom z niepełnosprawnościami dostępu do usług społecznych, umożliwiających im samodzielne funkcjonowanie w ich dotychczasowym środowisku.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Inicjowanie działań służących dostosowywaniu infrastruktury gminnej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UG	Budżet Gminy, budżet Państwa, PFRON, Fundusze Europejskie
2.	Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	OPS, NGO, UG, KS	Budżet Gminy
3.	Kontynuowanie, inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób objętych programami.	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy, budżet Państwa, PFRON, Fundusz Solidarnościowy
4.	Zapewnienie wsparcia członkom rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości życia członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie czasu regeneracji.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.	UG, COM, ŚDS, NGO	Budżet Gminy, Fundusz Solidarnościowy, budżet Państwa

Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie seniorom i osobom z niepełnosprawnościami dostępu do usług społecznych, umożliwiającym im samodzielne funkcjonowanie w ich dotychczasowym środowisku.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
5.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie działalności asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	OPS, UG, PCPR, NGO	Budżet Gminy, budżet Powiatu, Fundusz Solidarnościowy, budżet Państwa
6.	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	UG, OPS, COM	Budżet Gminy, Fundusz Solidarnościowy budżet Państwa, PFRON
7.	Udzielanie pomocy materialnej osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy, budżet Państwa
8.	Zapewnienie dostępu do opieki w Domach Pomocy Społecznej oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym dla osób potrzebujących wsparcia.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w DPS. Liczba mieszkańców przebywających w COM.	OPS	Budżet Gminy, Fundusz Solidarnościowy

Cel operacyjny 2.2. Tworzenie sprzyjających warunków do zaangażowania społecznego i kulturalnego osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Wzrost zaangażowania seniorów i osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne, poprawa ich kondycji fizycznej i psychicznej oraz rozwój nowych umiejętności i zainteresowań.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	OPS, UG, NGO, CKiR, ŚDS, COM, KS	Budżet Gminy, Fundusze Europejskie
2.	Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba podjętych działań promujących.	OPS, UG, NGO, CKiR, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
3.	Organizowanie akcji informacyjnych w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, UG, NGO, KP, ŚDS, CKiR	Budżet Gminy
4.	Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Poprawa dostępności do zajęć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach.	OPS, UG, NGO, ŚDS, COM, CKiR	Budżet Gminy
5.	Informowanie i kierowanie osób z niepełnosprawnościami do ośrodków wsparcia.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez ośrodki wsparcia.	Liczba uczestników.	UG, OPS	Budżet Gminy, PFRON, budżet Państwa

Cel operacyjny 2.2. Tworzenie sprzyjających warunków do zaangażowania społecznego i kulturalnego osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
6.	Kontynuowanie działalności Klubów Seniora na terenie Gminy.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba działających klubów seniora.	UG, NGO, OPS, KS	Budżet Gminy, budżet Państwa
			Liczba uczestników.		
7.	Rozwój wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz seniorów.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy.	OPS, UG, NGO, KS, COM, ŚDS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
			Liczba osób objętych wolontariatem.		

Cel strategiczny nr 3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia i profilaktyki skierowanego do osób w kryzysie, uzależnionych oraz ich rodzin, a także wzmacnianie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 3.1. Zmniejszenie skali uzależnień oraz prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych i terapeutycznych wśród osób potrzebujących wsparcia.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie wsparcia w formie materialnej i niematerialnej rodzinom zmagających się z problemem uzależnień.	Poprawa sytuacji życiowej i funkcjonowania rodzin borykających się z problemem uzależnień.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	OPS, ZI	Budżet Gminy
2.	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Zwiększenie liczby osób podejmujących terapię odwykową, poprawa stanu zdrowia psychicznego i fizycznego osób uzależnionych oraz wzmocnienie ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa jakości życia ich rodzin.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKPRPA, OPS, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3.	Kontynuowanie działalności grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym.	Motywowanie oraz utrzymanie w abstynencji osoby uzależnionej/nadmiernie pijącej.	Liczba funkcjonujących grup wsparcia dla osób uzależnionych.	UG, OPS, GKPRPA, NGO	Budżet Gminy, budżet Państwa

Cel operacyjny 3.1. Zmniejszenie skali uzależnień oraz prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych i terapeutycznych wśród osób potrzebujących wsparcia.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
4.	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień w Santoku.	Zapewnienie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba działających PK w zakresie wsparcia dla osób zmagających się z problemem uzależnień.	UG, GKPRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
5.	Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKPRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny 3.2. Rozwijanie kompleksowych działań w zakresie profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia wśród mieszkańców Gminy.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Realizowanie programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN dotyczących problemu uzależnień.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	UG, GKPRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
2.	Prowadzenie warsztatów i innych zajęć edukacyjnych w szkołach oraz PWD, obejmujących tematykę uzależnień oraz organizacja pozalekcyjnych aktywności z elementami profilaktyki.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	UG, GKPRPA, KP, NGO, PWD, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3.	Przeprowadzanie szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKPRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny 3.2. Rozwijanie kompleksowych działań w zakresie profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia wśród mieszkańców Gminy.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
4.	Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin zmagających się z problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Poprawa kondycji psychicznej i emocjonalnej dzieci poprzez zapewnienie im bezpiecznego środowiska, sprzyjającego nawiązywaniu pozytywnych relacji i rozwoju umiejętności społecznych.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKPRPA, UG, CKiR	Budżet Gminy, środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
5.	Zaangażowanie w ogólnopolskie i lokalne kampanie oraz działania informacyjno-edukacyjne, skierowane do różnych grup społecznych, mające na celu profilaktykę i przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat przyczyn, skutków i możliwości zapobiegania uzależnieniom.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKPRPA, OPS, KP, UG, NGO, CKiR, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy, środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny 3.2. Rozwijanie kompleksowych działań w zakresie profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia wśród mieszkańców Gminy.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
6.	Organizowanie szkoleń dla członków GKPRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, pracowników socjalnych, policjantów) dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Podniesienie kompetencji zawodowych uczestników szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKPRPA, OPS, UG, KP, NGO, PWD, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
7.	Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń promujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	GKPRPA, UG, NGO, CKiR	Budżet Gminy, środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
8.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu lub zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Ograniczenie fizycznej dostępności alkoholu.	Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	UG, GKPRPA	Brak kosztów

Cel strategiczny nr 4. Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz innym formom dysfunkcji społecznych poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej, systemu interwencji i edukacji społecznej.

Cel operacyjny 4.1. Zapewnienie pomocy rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur NK. Liczba zakończonych procedur NK.	OPS, GKPRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
2.	Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, UG, GKPRPA, ZI, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy
3.	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji w zakresie obowiązujących przepisów prawa dotyczących przemocy domowej oraz zasad realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	OPS, GKPRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Cel operacyjny 4.1. Zapewnienie pomocy rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
4.	Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.	OPS, GKPRPA, ZI	Budżet Gminy
5.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.	OPS, GKPRPA, ZI, PCPR	Budżet Gminy, budżet Powiatu
6.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez kierowanie ich do ośrodków wsparcia.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	OPS, ZI, UG, PCPR	Budżet Gminy, budżet Powiatu
7.	Systematyczne monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Dostosowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych do zidentyfikowanych potrzeb lokalnej społeczności.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	UG, OPS, GKPRPA, ZI, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny 4.2. Rozwój działań edukacyjnych i informacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz zwiększania świadomości społecznej.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Edukacja mieszkańców na temat form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy.	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie równych form przemocy, a także wzrost wrażliwości mieszkańców na jej przejawy.	Liczba zorganizowanych programów/warsztatów.	UG, OPS, GKPRPA, ZI, KP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
2.	Udział w kampaniach społecznych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba uczestników kampanii.	OPS, GKPRPA, ZI, KP, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
3.	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie świadomości uczniów na temat przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy. Rozwój umiejętności rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny i bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UG, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
4.	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców, w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych i promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych.	UG, OPS, KP, GKPRPA, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 5. Wspieranie zdrowia psychicznego mieszkańców poprzez rozwój usług środowiskowych, programów edukacyjnych, profilaktycznych i wczesnej interwencji.

Cel operacyjny 5.1. Tworzenie efektywnego systemu wsparcia oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat zdrowia psychicznego.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
2.	Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	OPS, NGO, ZPPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy, budżet Powiatu
3.	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku wystąpienia problemów natury psychicznej.	Liczba podjętych działań informacyjnych. Liczba osób objętych wsparciem w ŚDS.	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 6. Wzmacnianie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem, poprzez rozwój programów reintegracji, współpracę z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi.

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie możliwości zatrudnienia poprzez skuteczne wsparcie osób pozostających bez pracy.					
Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia doradztwa zawodowego, organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych oraz wspierania ich w podnoszeniu kwalifikacji i zwiększaniu możliwości zatrudnienia.	Ograniczenie skali problemu bezrobocia na terenie Gminy.	Liczba zorganizowanych szkoleń.	UG, OPS, PUP	Budżet Gminy, budżet Powiatu, budżet Państwa, Fundusze Europejskie
			Liczba osób biorących w nich udział.		
2.	Realizowanie działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Podniesienie świadomości osób pozostających bez pracy na temat oferowanych form pomocy.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy, budżet Powiatu
3.	Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych w celu aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie udziału osób bezrobotnych w programach aktywizacyjnych opartych na kontraktach socjalnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie możliwości zatrudnienia poprzez skuteczne wsparcie osób pozostających bez pracy.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
4.	Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	PUP, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Powiatu, budżet Państwa

Cel operacyjny 6.2. Wzmacnianie działań na rzecz ograniczenia problemu ubóstwa oraz wspieranie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie niezbędnego wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez dostęp do świadczeń pomocy społecznej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy, budżet Państwa
2.	Zapewnienie wsparcia uczniom poprzez przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym udzielono pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	UG, OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Państwa
3.	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczb dzieci i młodzieży objętych działaniami.	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Państwa

Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie możliwości zatrudnienia poprzez skuteczne wsparcie osób pozostających bez pracy.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
4.	Wsparcie w zakresie dożywiania w postaci zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zaspokojenie podstawowych potrzeb żywieniowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	OPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy, budżet Państwa
5.	Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom w kryzysie bezdomności.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających ze wsparcia schronisk.	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy, budżet Państwa

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Santok. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2023-2024, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2026-2035 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku.

Tabela 39. Ramy finansowe Strategii

rok	Dział					
	851	852	853	854	855	ogółem
	ochrona zdrowia	pomoc społeczna	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	edukacyjna opieka wychowawcza	rodzina	
2023	274 533	2 490 839	15 000	21 358	4 169 357	6 971 087
2024	0	5 049 763	0	12 259	5 478 283	10 540 305
2025 ³⁴	0	4 041 000	0	13 000	5 481 000	9 535 000
PROGNOZA						
2026	0	4 142 025	0	13 325	5 618 025	9 773 375
2027	0	4 245 576	0	13 658	5 758 476	10 017 710
2028	0	4 351 715	0	14 000	5 902 438	10 268 153
2029	0	4 460 508	0	14 350	6 049 998	10 524 856
2030	0	4 572 021	0	14 708	6 201 248	10 787 977
2031	0	4 686 321	0	15 076	6 356 280	11 057 677
2032	0	4 803 479	0	15 453	6 515 187	11 334 119
2033	0	4 923 566	0	15 839	6 678 066	11 617 471
2034	0	5 046 655	0	16 235	6 845 018	11 907 908
2035	0	5 172 822	0	16 641	7 016 143	12 205 606

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

System wdrażania Strategii

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 zakłada realizację kompleksowego modelu polityki społecznej. Ze względu na długookresowy charakter dokumentu oraz jego perspektywiczne cele, kluczowym aspektem jest regularne monitorowanie, a w przypadku wystąpienia niekorzystnych tendencji – aktualizowanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 wyznacza działania wymagające zaangażowania zarówno społeczności lokalnej, jak i instytucji publicznych oraz prywatnych. Partnerstwo oraz współpraca wszystkich podmiotów stanowią fundament skutecznej polityki społecznej.

³⁴ Wartość za rok 2025 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Ze względu na różnorodność zadań oraz udział wielu podmiotów, realizacja Strategii wymaga sprawnej koordynacji działań oraz ścisłej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działania rozwojowe. Głównym inicjatorem i koordynatorem planowanych działań jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku, odpowiedzialny za zarządzanie wdrażaniem dokumentu.

Harmonogram wdrażania założeń Strategii przewiduje cztery podstawowe etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 40. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Santok o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035”.	IV kwartał 2025 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2026 r. – IV kwartał 2035 r.
Etap III	Monitoring.	na początku każdego roku za rok ubiegły od 2027 r. do 2036 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	II kwartał 2036 r.

Źródło: Opracowanie własne.

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii OPS powinien

uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035, ale również nowe, nieuwjęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe mogą wspierać współpracę i utrzymywać stały kontakt zarówno z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników zaangażowanych bezpośrednio w administrowanie Gminą, wykorzystując ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne oraz kompetencje interpersonalne, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Jednocześnie kluczowa będzie efektywna komunikacja z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKPRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja na temat realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Santok do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący

kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe przedstawiają statystyki z 2024 roku (jeśli nie zaznaczono inaczej), natomiast wartości docelowe wskazują oczekiwany trend zmian w najbliższych latach, tj. do roku 2035.

Tabela 41. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Wzmacnianie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez rozwój zintegrowanych form wsparcia, poradnictwa i działań profilaktycznych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	11	wzrost
	Liczba asystentów rodziny.	1	wzrost
	Liczba zrealizowanych spotkań pod hasłem „Herbatka u asystenta”.	35	wzrost
	Liczba rodzin wspierających.	0	wzrost
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	6,9	spadek
	Wskaźnik deprywacji lokalnej (%).	1,48	spadek
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych.	1	wzrost
	Liczba działających PWD dla dzieci i młodzieży.	3	stabilizacja
	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	14	spadek

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Zwiększanie dostępności i jakości usług społecznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w tym tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i lokalnym.	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy (%).	17,8%	stabilizacja
	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.	31	stabilizacja
	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	18	stabilizacja
	Liczba funkcjonujących w Gminie Klubów Seniora.	4	wzrost
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	44,6	spadek
	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	8	stabilizacja
	Liczba osób korzystających z usług AOON.	5	stabilizacja
Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia i profilaktyki skierowanego do osób w kryzysie, uzależnionych oraz ich rodzin, a także wzmacnianie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu.	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	4,6	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	0,8	spadek
	Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego ³⁵ .	1	spadek
	Liczba osób z problemem alkoholowym, którzy korzystali z porad w PK.	8	stabilizacja
	Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, którzy korzystali z porad w PK.	8	stabilizacja
	Liczba funkcjonujących w Gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych.	1	wzrost

³⁵ Dane za rok 2023

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
	Liczba PK dla osób zmagających się z problemem uzależnień.	1	stabilizacja
	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	25	spadek
	Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	303	wzrost
	Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami.	0	wzrost
	Liczba nauczycieli objętych rekomendowanymi programami.	0	wzrost
	Liczba rodziców objętych rekomendowanymi programami.	0	wzrost
Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz innym formom dysfunkcji społecznych poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej, systemu interwencji i edukacji społecznej.	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	0,0	stabilizacja
	Liczba wszczętych procedur NK.	17	spadek
	Liczba kontynuowanych procedur.	9	spadek
	Liczba spotkań ZI.	6	min. 6/rok
	Liczba rodzin objętych działaniami ZI.	21	spadek
	Liczba osób doznających przemocy domowej.	34	spadek
	Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej.	22	spadek
	Liczba osób doznających przemocy, którzy korzystali z porad w PK.	5	stabilizacja
	Liczba osób stosujących przemoc, którzy korzystali z porad w PK.	5	stabilizacja
Wspieranie zdrowia psychicznego mieszkańców poprzez rozwój usług środowiskowych, programów edukacyjnych, profilaktycznych i wczesnej interwencji.	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych rekomendowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.	0	wzrost
	Liczba placówek zapewniających wsparcie dzienne osobom z niepełnosprawnościami i przewlekle chorym psychicznie funkcjonujących w Gminie.	1	stabilizacja

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Wzmacnianie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem, poprzez rozwój programów reintegracji, współpracę z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społ. (%).	38,0	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	27,7	spadek
	Liczba mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP.	102	spadek
	Udział osób do 30 roku życia w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy (%).	27,5	spadek
	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP (%).	19,6	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	32,3	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	25	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	37	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	90	spadek
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	61	spadek
	Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	34	stabilizacja
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	3,1	spadek

Źródło: Opracowanie własne.

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Santok i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy

społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców.

Realizacja głównych założeń dokumentu powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035 jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie. Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
3. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
4. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
5. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
6. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Pikula N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
8. Raport o stanie Gminy Santok za rok 2022, 2023 i 2024.
9. Sprawozdania z działalności OPS w Santoku w roku 2022, 2023 i 2024.
10. Sprawozdania roczne z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Santok na lata 2022-2025 za 2022, 2023 i 2024 rok.
11. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok.
12. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
13. Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej, s. 109.
14. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.
15. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214).
1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Źródła internetowe:

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
(<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>) [data dostępu: 30.09.2025]
2. Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich (<https://krkgw.arimr.gov.pl>) [data dostępu: 01.10.2025]
3. Mapa Egzaminów (www.mapa.wyniki.edu.pl) [data dostępu: 10.10.2025]
4. Mental health, 2022 (www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response) [data dostępu: 06.10.2025]
5. Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim
(<https://gorzow.praca.gov.pl>) [data dostępu: 10.10.2025]
6. Rejestr Jednostek Polityki Społecznej (<https://rjps.mrips.gov.pl/>) [data dostępu: 01.10.2025]
7. Urząd Gminy Santok (<https://santok.pl>) [data dostępu: 10.10.2025]

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wykorzystane metody i techniki badawcze	18
Rysunek 2. Położenie Gminy Santok na tle powiatu, województwa i kraju.....	20
Rysunek 3. Liczba podmiotów z terenu Gminy Santok zarejestrowanych w rejestrze REGON według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku).....	25
Rysunek 4. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej.....	35
Rysunek 5. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej	36
Rysunek 6. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy Santok alkoholu w latach 2022-2024	96
Rysunek 7. Elementy procesu planowania strategicznego.....	115
Rysunek 8. Cele strategiczne	117

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Santok na lata 2026-2035	11
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Santok w porównaniu do powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego na przestrzeni lat 2022-2024..	22
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności Gminy Santok w latach 2022-2024 (w procentach)	23
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024.....	26
Tabela 5. Liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2022-2024.....	29
Tabela 6. Liczba dzieci w przedszkolach w latach 2022-2024	30
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Santok na tle powiatu gorzowskiego w 2024 roku	32
Tabela 8. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne	37
Tabela 9. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024	40

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024	43
Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024	44
Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2022-2024.	44
Tabela 13. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=167	65
Tabela 14. Jak często w przeciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i pracować po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia (na tzw. „kacu”) N=166.....	65
Tabela 15. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=168	66
Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=13	72
Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=13	73
Tabela 18. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=217	77
Tabela 19. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegrana były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=51	78
Tabela 20. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024.....	83
Tabela 21. Liczba dzieci z terenu Gminy Santok przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2022-2024.....	86
Tabela 22. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024	89
Tabela 23. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024	89

Tabela 24. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024.....	89
Tabela 25. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024.....	90
Tabela 26. Działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku wobec osób uzależnionych w 2023 roku.....	94
Tabela 27. Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień w Santoku w 2023 roku	95
Tabela 28. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024	99
Tabela 29. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur NK w latach 2022-2024	99
Tabela 30. Liczba osób doznających przemocy w latach 2022-2024.....	101
Tabela 31. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2022-2024..	101
Tabela 32. Działalność Punktu Konsultacyjnego wobec osób dotkniętych problemem przemocy w 2023 roku	102
Tabela 33. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024	104
Tabela 34. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Santok w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024.....	107
Tabela 35. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Santok oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu gorzowskiego na przestrzeni lat 2022-2024.....	108
Tabela 36. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024	110
Tabela 37. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024	111

Tabela 38. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota przyznanych świadczeń w latach 2022-2024.....	112
Tabela 39. Ramy finansowe Strategii.....	139
Tabela 40. Harmonogram wdrażania Strategii	140
Tabela 41. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	143

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Santok w latach 2022-2024	21
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie gorzowskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	24
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Santok w latach 2022-2024.....	24
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim, województwie lubuskim oraz Polsce w latach 2022-2024.....	26
Wykres 5. Mieszkania na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024	27
Wykres 6. Budynki podłączone do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024	27
Wykres 7. Budynki podłączone do kanalizacji w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim w latach 2022-2024.....	28
Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Santok, powiatu gorzowskiego i województwa lubuskiego w 2024 roku.....	30
Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Santok, powiecie gorzowskim oraz województwie lubuskim w latach 2022-2024	32

Wykres 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Santok, powiecie gorzowskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2022-2024	41
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Santok w latach 2022-2024.....	42
Wykres 12. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024.....	43
Wykres 13. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)	45
Wykres 14. Płeć dorosłych mieszkańców: N=235.....	47
Wykres 15. Wiek: N=235.....	48
Wykres 16. Wykształcenie: N=235	48
Wykres 17. Aktywność zawodowa: N=235.....	49
Wykres 18. Od jak dawna mieszka Pan/i w Gminie Santok? N=235	50
Wykres 19. Jakie Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=235.....	51
Wykres 20. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie Gminy? N=235.....	52
Wykres 21. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=235	53
Wykres 22. Czy jest Pan/i członkiem jakiejś organizacji, np. stowarzyszenia, grupy religijnej, związku, klubu, koła zainteresowań? N=235.....	54
Wykres 23. Czy angażuje się Pan/i w działania społeczne lub inicjatywy lokalne? N=235.....	54
Wykres 24. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=235	55
Wykres 25. Jaka jest Pana/i struktura gospodarstwa domowego? N=235	56
Wykres 26. Proszę zaznaczyć określenie, które najlepiej charakteryzuje sposób zarządzania dochodem w Pana/i gospodarstwie domowym N=235.....	57
Wykres 27. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=235	57

Wykres 28. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=235	58
Wykres 29. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=235	59
Wykres 30. Z czyjej pomocy w wykonywaniu czynności życiowych korzystają seniorzy w Pana/i otoczeniu? N=235	60
Wykres 31. Czy posiada Pan/i orzeczenie o stopniu niepełnosprawności? N=235	60
Wykres 32. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=235	61
Wykres 33. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnościami i osób starszych na terenie Gminy Santok? N=235....	63
Wykres 34. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=235	64
Wykres 35. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu? N=235	66
Wykres 36. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=235	67
Wykres 37. Jak często, według Pana/i zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym lub nieletnim na terenie Gminy Santok? N=235	67
Wykres 38. Czy uważa Pan/i, że pomoc dla osób uzależnionych, w tym od alkoholu, na terenie Gminy Santok jest łatwo dostępna? N=235	68
Wykres 39. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=235	69
Wykres 40. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=235	69
Wykres 41. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych	

czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=235	70
Wykres 42. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=235	71
Wykres 43. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=235	72
Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=235.....	73
Wykres 45. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=235	74
Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=235.....	75
Wykres 47. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie doświadczenia przemocy? N=235.....	76
Wykres 48. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=235	77
Wykres 49. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=235.....	78
Wykres 50. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=235	80
Wykres 51. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=235.....	81
Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024.....	84

Wykres 53. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024	85
Wykres 54. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej	86
Wykres 55. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	88
Wykres 56. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024	90
Wykres 57. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	93
Wykres 58. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Santok na przestrzeni lat 2022-2024.....	97
Wykres 59. Liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Santok w latach 2022-2024	97
Wykres 60. Liczba rodzin oraz osób w rodzinach objętych działaniami ZI w latach 2022-2024	100
Wykres 61. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy Santok na przestrzeni lat 2022-2024.....	103
Wykres 62. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	103
Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	106
Wykres 64. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024.....	106

Wykres 65. Mieszkańcy Gminy Santok zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024.....	107
Wykres 66. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	110
Wykres 67. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	112